

TOIMINTA JA HALLINTO 2008:5

Oikeusministeriön säädöshankkeet
1.2.2008

OIKEUSMINISTERIÖN TOIMINTA JA HALLINTO 2008:5

Oikeusministeriön säädöshankkeet
1.2.2008

OIKEUSMINISTERIÖ
HELSINKI 2008

ISSN 1458-6436
ISBN 978-952-466-673-2 (nid.)
ISBN 978-952-466-674-9 (PDF)
Oikeusministeriö
Helsinki

KUVAILULEHTI

OIKEUSMINISTERIÖ

Julkaisun päivämäärä
1.2.2008

Tekijät (toimielimestä: toimielimen nimi, puheenjohtaja, sihteeri) Oikeusministeriö Lainvalmisteluosasto		Julkaisun laji	
		Tilanneraportti	
		Toimeksiantaja	
		Oikeusministeriö Toimielimen asettamispäivä	
Julkaisun nimi Oikeusministeriön säädöshankkeet 1.2.2008			
Julkaisun osat			
Tiivistelmä Katsaus vireillä olevista oikeusministeriön säädöshankkeista, niiden tavoitteista ja taustasta, keskeisestä sisällöstä ja arvioiduista vaikutuksista sekä toteutuksesta aikatauluineen. Perustuu tilanteeseen 1.2.2008.			
Avainsanat: (asiasanat) lainsäädäntö, lainvalmistelu, säädös, hanke			
Muut tiedot (Oskari- ja HARE-numero, muu viitenumero) OM 3/014/2008			
Sarjan nimi ja numero Oikeusministeriön toiminta ja hallinto 2008:5		ISSN 1458-6436	ISBN 978-952-466-673-2 (nid.) 978-952-466-674-9 (PDF)
Kokonaissivumäärä 146	Kieli suomi	Hinta	Luottamuksellisuus julkinen
Jakaja Oikeusministeriö		Kustantaja Oikeusministeriö	

PRESENTATIONSBLAD

JUSTITIEMINISTERIET

Utgivningsdatum
1.2.2008

Författare (uppgifter om organet: organets namn, ordförande, sekreterare) Justitieministeriet Lagberedningsavdelningen	Typ av publikation Lägesrapport		
	Uppdragsgivare Justitieministeriet		
	Datum då organet tillsattes		
Publikation (även den finska titeln) Justitieministeriets lagberedningsprojekt den 1 februari 2008 Oikeusministeriön säädöshankkeet 1.2.2008			
Publikationens delar			
Referat En översikt över lagberedningsprojekt som är under arbete vid justitieministeriet samt information om deras mål, bakgrund, centrala innehåll och uppskattade verkningar samt projektplan med tidsplan för genomförande. Översikten är baserad på läget den 1 februari 2008.			
Nyckelord Lagstiftning, lagberedning, författning			
Övriga uppgifter (Oskari- och HARE-numren, andra referensnumren) JM 3/014/2008			
Seriens namn och nummer Justitieministeriet, Verksamhet och förvaltning 2008:5		ISSN 1458-6436	ISBN 978-952-466-673-2 (nid.) 978-952-466-674-9 (PDF)
Sidoantal 146	Språk finska	Pris	Sekretessgrad offentlig
Distribution Justitieministeriet		Förlag Justitieministeriet	

JOHDANTO

Oikeusministeriön toiminnan tavoitteista merkittävä osa toteutetaan lainsäädäntöhankkeilla. Näiden valmistelu tapahtuu pääosin ministeriön lainvalmisteluosastolla. Osasto julkaisee kahdesti vuodessa katsauksen vireillä olevista ministeriön säädöshankkeista, niiden tavoitteista ja taustasta, keskeisestä sisällöstä ja arvioiduista vaikutuksista sekä toteutuksesta aikatauluineen. Säädöshankeluettelon tarkoituksena on antaa informaatiota vireillä olevasta lainvalmistelusta niin ministeriön omalle henkilöstölle ja muille ministeriöille kuin ulkopuolisille sidosryhmille ja kiinnostuneille.

Tämä hankekatsaus perustuu tilanteeseen 1.2.2008. Katsaukseen on sisällytetty ne hankkeet, joissa oikeusministeriö on valtioneuvoston vastuualuejaon perusteella valmisteleva ja esittelevä ministeriö. Hankkeet on jaksotettu oikeusaloitteisesti. EU:n piirissä vireillä olevat ja muut kansainväliset hankkeet on sisällytetty luetteloon siltä osin kuin niiden valmistelu on Suomen lainsäädännön kannalta riittävän konkreettisesti vaiheessa tai niitä koskevat toimenpiteet ovat muutoin ministeriössä vireillä. Hankkeet on yleensä poistettu katsauksesta siinä vaiheessa, kun niiden voimaantuloajankohta on päätetty edellyttäen, että välittömiä täytäntöönpanotoimia ei ole vireillä.

Lainvalmisteluhankkeet löytyvät myös oikeusministeriön internet-kotisivulta <http://www.om.fi>. Lähempiä tietoja hankkeista saa hankekuvausten yhteydessä mainituilta oikeusministeriön valmistelijoilta (ks. puhelinnumero ja sähköpostiosoite etunimi.sukunimi@om.fi).

Ylijohtaja

Pekka Nurmi

SISÄLLYSLUETTELO

1. VALTIOSÄÄNTÖ.....	6
1.1 Perustuslain toimivuuden selvittäminen ja muutostarpeiden arviointi	6
1.2 Yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistaminen	7
1.3 Euroopan unionin perusoikeusvirasto	9
1.4 Vaalilainsäädännön tarkistaminen	10
1.5 Direktiivi unionin kansalaisen äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta	11
1.6 Vaalilain vaalipiirien sääntelyn tarkistaminen kuntajaon muutosten johdosta.....	12
1.7 Valmiuslainsäädännön uudistaminen.....	13
2. HALLINTOMENETTELY JA HALLINTOLAINKÄYTTÖ.....	15
2.1 Hallintolain täytäntöönpano.....	15
2.2 Julkisoikeudellisia saamia koskevan yleisen hallinto-oikeudellisen lainsäädännön kehittäminen.....	16
2.3 Uhkasakkolainsäädännön tarkistaminen	16
2.4 Hallintolainkäytön kehittäminen (Hallintolainkäyttötoimikunta ja sen alaiset työryhmät)...	18
2.5 Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtäminen hallinto- oikeuksiin.....	19
2.6 Oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittäminen oikeusturvakeinona.....	21
2.7 Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän kehittäminen	22
3. INFORMAATIO-OIKEUS.....	25
3.1 Henkilötietolainsäädännön seuranta ja arviointi	25
3.2 Turvallisuusselvityslain muutostarpeiden arviointi	26
3.3 Tietoturvallisuusasetus.....	26
4. KIELELLISET JA KULTTUURISET OIKEUDET	28
4.1 Maahan ja perinteisiin elinkeinoihin liittyvien alkuperäiskansaoikeuksien järjestäminen saamelaiden kotiseutualueella	28
5. AHVENANMAA	30
5.1 Eräiden ulkomaalaislainsäädännön mukaisten tehtävien hoitaminen Ahvenanmaan maakunnassa	30
5.2 Maarianhaminan lentoaseman toimivuuden turvaaminen	30
5.3 Ahvenanmaan poliisin kustannusten selvittäminen ja valtakunnan poliisin toimivaltuuksien tarkentaminen.....	31
5.4 Eräiden eläkkeitä koskevien hallintotehtävien hoitaminen Ahvenanmaan maakunnassa	32

6. HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS.....	33
6.1 Perintökaaren uudistamistarpeiden selvittäminen.....	33
6.2 Avoliiton erotilanteeseen liittyvät varallisuus-oikeudelliset ongelmat.....	33
6.3 Holhousasioiden ja edunvalvonnan muutostarpeet.....	34
6.4 Vihkimisoikeutta koskevien säännösten uudistaminen.....	35
6.5 Suomen kansainvälisen perhelainsäädännön uudistaminen.....	36
6.6 Kansainväliset isyyskysymykset.....	36
6.7 Lapseksiottamista koskevan lain uudistaminen.....	37
6.8 EU-asetus sovellettavasta laista ja tuomioistuimen toimivallasta avioeroasioissa.....	38
6.9 EU-asetus toimivallasta, sovellettavasta laista, tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa.....	39
6.10 EU-säädös perintö- ja testamenttioikeudesta.....	40
6.11 EU-säädös avioliiton varallisuussuhteisiin sovellettavasta laista mukaan lukien toimivalta ja vastavuoroinen tunnustaminen.....	41
6.12 Elatusapujen perintää koskeva yleissopimus.....	41
6.13 Lasten suojelua koskevan vuoden 1996 Haagin yleissopimuksen voimaansaattaminen.....	42
6.14 Aikuisten suojelua koskeva sopimus.....	43
6.15 Lasten oikeuksien käyttöä koskeva eurooppalainen yleissopimus.....	44
7. VELVOITEOIKEUS JA KULUTTAJANSUOJA.....	45
7.1 Sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskevan Rooman yleissopimuksen tarkistaminen ja muuntaminen EU-asetukseksi (Rooma I).....	45
7.2 Yleissopimus liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista.....	45
7.3 Lentoyhtiöiden vahingonkorvausvastuuta koskevan yleissopimuksen uudistaminen.....	46
7.4 Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuu.....	47
7.5 Yleissopimus välittäjän hallinnassa olevia arvopapereita koskevista yhdenmukaisista aineellisoikeudellisista säännöistä.....	48
7.6 Välittäjän hallinnassa oleviin arvopapereihin liittyviin tiettyihin oikeuksiin sovellettavaa lakia koskeva yleissopimus.....	49
7.7 Maksupalvelut.....	50
7.8 Sopimattomat kaupalliset menettelyt.....	51
7.9 Vakuutuslainsäädännön tarkistaminen.....	52
7.10 Valmismatkalainsäädännön muuttaminen.....	53
7.11 EU-kulutusluottodirektiivin uudistaminen.....	54
7.12 EU:n asuntoluottoja koskeva sääntely.....	55
7.13 EU:n kuluttajansuojaoikeuden uudistaminen.....	55
7.14 Aikaosuusdirektiivin uudistaminen.....	56
7.15 Pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön uudistaminen.....	57
8. YHTIÖOIKEUS.....	59
8.1 Asunto-osakeyhtiölain uudistaminen.....	59
8.2 EU:n komission yhtiöoikeuden toimintasuunnitelman uudistaminen.....	60
8.3 Yhdistyslainsäädännön tarkistaminen.....	61
8.4 Säätiölain tarkistaminen.....	63
8.5 Julkisten osakeyhtiöiden pääomadirektiivin muutoksen täytäntöönpano.....	64
8.6 Osakkeenomistajan oikeudet.....	65

9. ESINE- JA YMPÄRISTÖOIKEUS	67
9.1 Kuljetusvälineitä koskevien kiinnitysjärjestelmien yhtenäistäminen	67
9.2 Sähköinen kiinteistön kauppa ja panttaus	67
9.3 Vesilainsäädännön uudistaminen	69
10. MAKSUKYVYTTÖMYYSLAINSAÄDÄNTÖ	70
10.1 Velan vanhentumiseen liittyvien säännösten tarkistaminen	70
11. RIKOSOIKEUS	72
11.1 Rikoslain kokonaisuudistuksen loppuunsaattaminen.....	72
11.2 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi rasismien ja muukalaisvihan vastaisesta toiminnasta.....	73
11.3 Ihmisoikeusrikkokset	73
11.4 Kidutusrikos	74
11.5 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta	75
11.6 Ehdotus EU:n direktiiviksi yhteisön taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojasta	76
11.7 Ihmiskaupan vastainen Euroopan Neuvoston yleissopimus	77
11.8 Euroopan Neuvoston yleissopimus lasten suojelemiseksi seksuaaliselta riistolta ja hyväksikäytöltä	78
11.9 Sikiön, alkion ja perimän rikosoikeudellinen suoja	79
11.10 Yhteisöpetossopimuksen toinen pöytäkirja	79
11.11 Tulliselvitysrikosta koskeva lainsäädäntötyö.....	80
11.12 Rahanpesua ja terrorismin rahoittamista koskeva Euroopan Neuvoston yleissopimus.....	81
11.13 Hallituksen esitys eduskunnalle ympäristön suojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan Euroopan Neuvoston yleissopimuksen voimaansaattamisesta	82
11.14 Ehdotus EU:n direktiiviksi ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin	83
11.15 EU:n puitepäätös alusten aiheuttaman ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan rikosoikeudellisen kehyksen vahvistamisesta.....	84
11.16 Ehdotus teollis- ja tekijänoikeuksien rikosoikeudellista suojaa koskevaksi EU:n direktiiviksi	85
11.17 Alkoholirikoksia koskevien säännöksiä uudistaminen	86
12. SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ	88
12.1 Valvontarangaistus.....	88
12.2 Vanginkuljetusta koskeva lainsäädäntö	89
12.3 Vankeuslain ja tutkintavankeuslain sekä rikoslain 2 c luvun säännösten täydentäminen ..	91
12.4 Nuorten seuraamusjärjestelmän kehittäminen	92
12.5 Syyttäjälaitoksen hallintoa koskevan lainsäädännön kehittäminen	93
12.6 Eurojust-päätöksen eräiden määräysten täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntö	94
12.7 Kuntien osallistuminen automaattiseen liikennevalvontaan	95
13. OIKEUDENKÄYNTI JA OIKEUSLAITOS	97
13.1 Immateriaaliasioiden tuomioistuinkäsittelyn kehittäminen	97
13.2 Muutoksenhakulupa hovioikeudessa	98
13.3 Rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettelyn kehittäminen	99
13.4 Esitutkinta-, poliisi- ja pakkokeinolain uudistaminen.....	100
13.5 Tehokkaiden oikeussuojakeinojen selvittäminen oikeudenkäynnin viipymistä vastaan ...	101
13.6 Oikeudenkäynnin kokonaiskeston lyhentäminen ja laajojen asioiden käsittelyn	

kehittäminen.....	102
13.7 Lautamiesjärjestelmän kehittäminen.....	104
13.8 Käräjäoikeusverkoston kehittäminen.....	105
13.9 Kiinteistöjen kirjaamisasioiden käsittelyn kehittäminen	106
13.10 Summaaristen asioiden käsittelyn kehittäminen	108
13.11 Tuomioistuinharjoittelun kehittäminen.....	109
13.12 Oikeushallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmiä koskevan lainsäädännön kehittäminen.....	110
13.13 Tuomareiden, oikeusavustajien ja kihlakunnanvoutien kelpoisuusvaatimusten tarkentaminen.....	111
13.14 Yleisen edunvalvonnan siirtäminen valtion tehtäväksi.....	112
13.15 Tuomarinvastuun toteuttaminen	113
13.16 Riita-asioiden oikeuspaikka	114
13.17 Oikeusapulainsäädännön tarkistaminen.....	115
14. KANSAINVÄLINEN PROSESSIOIKEUS	116
14.1 Luganon sopimuksen tarkistaminen (Lugano II).....	116
14.2 Sovittelu siviiliasioissa, ehdotus direktiiviksi.....	116
14.3 Asiakirjojen tiedoksianto koskevan asetuksen muutos, ehdotus EU:n asetukseksi	117
14.4 EU:n ja Islannin sekä Norjan välinen rikosoikeusapusopimus Euroopan unionin ja Islannin tasavallan sekä Norjan kuningaskunnan välinen sopimus tiettyjen keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 29 päivänä toukokuuta 2000 tehdyn yleissopimuksen ja siihen vuonna 2001 liitetyn pöytäkirjan soveltamisesta	118
14.5 Menettämisseuraamusten täytäntöönpano EU:ssa	119
14.6 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi eräistä rikosoikeudellisissa menettelyissä Euroopan unionin alueella noudatettavista oikeuksista.....	120
14.7 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi Ne Bis In Idem -periaatteen soveltamisesta.....	120
14.8 Ehdotus neuvoston puitepäätökseksi tuomioiden huomioon ottamisesta Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä uudessa rikosprosessissa.....	121
14.9 Keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen toinen lisäpöytäkirja.....	122
14.10 Pohjoismaiden välinen sopimus rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta (Pohjoismainen pidätysmääräys)	123
14.11 Sopimukset EU:n ja USA:n välillä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa.....	124
14.12 Suomen ja Hongkongin välillä toukokuun 5 päivänä 2005 allekirjoitettu rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva sopimus sekä lokakuun 4 päivänä 2007 allekirjoitettu kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva sopimus	125
14.13 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi eurooppalaisesta todisteiden luovuttamismääräyksestä esineiden, asiakirjojen ja tietojen hankkimiseksi rikosoikeudenkäyntejä varten	126
14.14 Rikosrekisteritietojen sähköinen säilytys- ja vaihtojärjestelmä EU:ssa.....	127
14.15 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi tuomittujen siirtämisestä EU:n jäsenvaltioiden välillä.....	128
14.16 Rikosperusteisten, tahdosta riippumattomien hoitoseuraamusten kansainvälistä täytäntöönpanoa koskeva lainsäädäntö	129
14.17 Eurooppalainen valvontamääräys jäsenvaltioiden välisissä esitutkimamenettelyissä.....	130
14.18 Ehdotus ehdollisten rangaistusten ja vaihtoehtoisten seuraamusten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevaksi puitepäätökseksi.....	131

14.19 Ehdotus neuvoston puitepäätökseksi terrorismin torjumisesta tehdyn puitepäätöksen muuttamisesta.....	132
14.20 Eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä ja vähäisistä vaatimuksista annettujen asetusten voimaantulo	133
14.21 Euroopan unionin sekä Islannin ja Norjan välistä luovuttamismenettelyä koskevan sopimuksen voimaansaattaminen.....	134

1. VALTIOSÄÄNTÖ

1.1 PERUSTUSLAIN TOIMIVUUDEN SELVITTÄMINEN JA MUUTOSTARPEIDEN ARVIOINTI

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on selvittää perustuslain toimivuutta ja vaikutuksia pitemmällä aikavälillä sekä arvioida mahdollisia perustuslain muutostarpeita.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Perustuslakiuudistus 2000. Eripainos. LAVOn julkaisu 3/2000

Uuden perustuslain seurantaraportti I, 28.2.2001. Oikeusministeriö

Selvitys perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta. Perustuslain seurantatyöryhmän mietintö. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2002:7

Perustuslakiuudistukseen liittyviä selvityksiä. Perustuslain seurantatyöryhmän mietinnön liite. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2002:8

Pääministerin ilmoitus 4/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi Suomen perustuslain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 102/2003 vp, EV 111/2005 vp, EK 11/2007 vp ja SäädK 802/2007)

Hallituksen esitys laiksi Suomen perustuslain 35 ja 90 §:n muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 71/2006 vp, EV 202/2006 vp, EK 9/2007 vp ja SäädK 596-612/2007)

Valtiollisen kansanäänestyksen kehittämistarpeet Suomessa – Arvioita ja kehittämissuunnitelmia (Oikeusministeriön julkaisu 2004:12)

Turvallisuuspoliisin parlamentaarinen valvonta. Oikeusvertaileva taustaselvitys (Oikeusministeriön julkaisu 2007:16)

3. Keskeinen sisältö

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa todetaan seuraavasti: "Arvioidaan vuonna 2000 voimaan tulleen perustuslain toimivuutta. Perustuslain mahdollista muuttamista varten asetetaan parlamentaarinen ohjausryhmä".

Oikeusministeriö on asettanut 31.1.2008 työryhmän valmistelemaan ja kartoittamaan ennakolta perustuslain toimivuuteen ja mahdollisiin muutostarpeisiin liittyviä kysymyksiä myöhemmin asetettavaa, hallitusohjelmassa tarkoitettua parlamentaarista valmisteluelintä varten. Työryhmän tehtävänä on myös arvioida hankkeeseen liittyvät selvitystarpeet sekä ohjata tarvittavien selvitysten laatimista. Työryhmän tulee työnsä aikana kuulla eduskunnan, tasavallan presidentin kanslian, valtioneuvoston kanslian ja ylimpien tuomioistuinten edustajia sekä ylimpiä laillisuusvalvojia. Työryhmän selvitys- ja arviointityön pohjalta asetetaan syksyllä 2008 laajapohjainen parlamentaarinen valmisteluelin perustuslain mahdollista muuttamista varten.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Brax, Tuija, oikeusministeri

Jäsenet:

Bergman, Thomas, erityisavustaja

Helle, Esko, valtiopäiväneuvos

Kalliomäki, Antti, kansanedustaja

Kankaanniemi, Toimi, kansanedustaja

Partanen, Jari, eduskuntaryhmän pääsihteeri
 Saarakkala, Vesa-Matti, kansanedustajan avustaja
 Tiilikainen, Teija, valtiosihteeri, ulkoasiainministeriö

Hidén, Mikael, emeritusprofessori
 Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö
 Ojanen, Tuomas, professori, Helsingin yliopisto
 Sakslin, Maija, vastaava tutkija, Kansaneläkelaitos
 Tuori, Kaarlo, professori, Helsingin yliopisto
 Viljanen, Veli-Pekka, professori, Turun yliopisto

Sihteerit:

Majuri, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö p. 1606 7697
 Hautamäki, Veli-Pekka, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7557

5. Taustatietoja

Uusi Suomen perustuslaki tuli voimaan 1.3.2000. Oikeusministeriössä laadittiin keväällä 2001 ensimmäinen seurantaraportti perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta. Marraskuussa 2002 valmistui perustuslain seurantatyöryhmän mietintö perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta, jonka jälkeen hallitus antoi asiasta eduskunnalle selvityksen pääministerin ilmoituksen (PI 4/2002 vp) muodossa.

Perustuslain tarkistamista koskevat, lepäämässä olleet lakiehdotukset on hyväksytty vaalien jälkeisillä valtiopäivillä ja vahvistettu. Perustuslain 35 ja 90 §:n muuttamisesta annettu laki tuli voimaan 1.6.2007, ja perustuslain 9 ja 38 §:n muuttamisesta annettu laki 1.10.2007.

6. Aikataulu

Työryhmän tulee saada työnsä valmiiksi 1.9.2008 mennessä. Tämän jälkeen asetetaan hallitusohjelmassa tarkoitettu parlamentaarinen valmistelu.

7. Vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 1/41/2008
 OM006:00/2008

1.2 YHDENVERTAISUUSLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa yhdenvertaisuuslainsäädäntöä tavalla, joka täyttäisi nykyistä paremmin perustuslain 6 §:n sisältämän yhdenmukaisen ja laaja-alaisen syrjintäkiellon asettamat vaatimukset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yhdenvertaisuustoimikunnan asettamispäätös OM 12/42/2006

3. Keskeinen sisältö

Uudistuksella pyritään vahvistamaan yhdenvertaisuuden suojaa siten, että lainsäädäntö kattaisi entistä selkeämmin kaikki syrjintäperusteet, soveltuisi yhdenmukaisemmin kaikkiin elämänalueisiin ja asettaisi eri syrjintätilanteet mahdollisimman samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin. Uudistuksen yhteydessä tarkistetaan tarvittavissa määrin myös syrjintäasioita nykyisin hoitavien viranomaisten asemaa, tehtäviä ja toimivaltuuksia. Tämä tehdään ottaen huomioon Suomen

nykyinen perus- ja ihmisoikeusvalvonta kokonaisuutena sekä tällaiselle valvonnalle asetetut kansainväliset vaatimukset.

Uudistuksen yhteydessä tulee ottaa huomioon voimassa olevaan yhdenvertaisuuslainsäädäntöön liittyvät erityispiirteet. Lähtökohtana on, ettei nykyisen lainsäädännön mukaista suojan tasoa heikennetä eikä nykyisiin lakeihin kirjattuja seuranta-, valvonta- ja edistämismittareita ja niihin liittyviä toimivaltuuksia kavenneta, vaan niitä pyritään edelleen vahvistamaan.

4. Organisointi

Hanketta valmistellaan oikeusministeriön 25.1.2007 asettamassa yhdenvertaisuustoimikunnassa, jonka kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Niemivuo, Matti, professori, Lapin yliopisto

Jäsenet:

Pekkarinen, Päivi, hallitusneuvos, sisäasiainministeriö

Joutimäki, Riitta-Maija, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Kröger, Tarja, lainsäädäntöneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Mäkinen, Pirkko, tasa-arvovaltuutettu

Suurpää, Johanna, vähemmistövaltuutettu

Bruun, Niklas, professori, Helsingin yliopisto

Ojanen, Tuomas, professori, Helsingin yliopisto

Asiantuntija:

Piehl, Aino, EU-kielenhuoltaja, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

Sihteerit:

Pohjolainen, Anna-Elina, erityisasiantuntija, oikeusministeriö (pääsihteeri), p. 1606 7687

Vanhala, Liisa, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö (sihteeri), p. 1606 7761

Nummijärvi, Anja, ylitarkastaja, tasa-arvovaltuutetun toimisto (sihteeri)

5. Taustatietoja

Vastauksessaan hallituksen esitykseen laiksi yhdenvertaisuuden turvaamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (EV 95/2003 vp) eduskunta edellytti, että hallitus valmistelelee esityksen sellaiseksi yhdenvertaisuuslainsäädännöksi, jossa lähtökohtana on suomalainen perusoikeusjärjestelmä ja kaikkien syrjintäperusteiden asettaminen samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin.

Ensivaiheessa toimikunnan tulee selvittää erityisesti yhdenvertaisuuslainsäädännön ja siihen liittyvän valvontajärjestelmän uudistamistarpeen laajuutta ja uudistusvaihtoehtoja. Näistä seikoista sekä mahdollisista muista työn aikana esiin nousevista periaatteellista kysymyksistä laaditaan välimietintö. Toimikunnan lopullinen ehdotus yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistamisesta laaditaan hallituksen esityksen muotoon.

Toimikunnan tulee työnsä aikana kuulla asianomaisia ministeriöitä, valtioneuvoston oikeuskansleria, eduskunnan oikeusasiamiestä ja lapsiasiavaltuutettua sekä muita yhdenvertaisuus- ja syrjintäkysymyksiä käsitteleviä viranomaisia, yhdenvertaisuuskysymyksiin perehtyneitä asiantuntijoita, perus- ja ihmisoikeuskysymysten asiantuntijoita, alan kansalaisjärjestöjä sekä etujärjestöjen ja työmarkkinajärjestöjen edustajia.

6. Aikataulu

Toimikunta antaa välimietinnön uudistustarpeen laajuudesta ja uudistusvaihtoehdoista sekä mahdollisista muista työn aikana esiin nousevista periaatteellista kysymyksistä 31.1.2008 mennessä sekä mietinnön yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistamisesta vuonna 2009.

7. Vaikutukset

Uudistus vahvistaisi yhdenvertaisuuden suojaa ja selkeyttäisi nykyistä yhdenvertaisuuslainsäädäntöä.

8. Muut tiedot

OM 12/42/2006

OM 004:00/2007

1.3 EUROOPAN UNIONIN PERUSOIKEUSVIRASTO

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö vastaa perusoikeusviraston kansallisen yhteyshenkilön tehtävästä ja osallistuu viraston toiminnan käynnistämiseen liittyvien asioiden käsittelyyn neuvostossa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Neuvoston asetus (EY) No. 168/2007 Euroopan unionin perusoikeusviraston perustamisesta, 15.2.2007

3. Keskeinen sisältö

Perusoikeusviraston perustamisasetuksen mukaan kunkin jäsenvaltion tulee nimetä hallituksen virkamies toimimaan viraston kansallisena yhteyshenkilönä. Neuvostossa käsitellään vuoden 2008 alkupuolella asioita, jotka liittyvät viraston toiminnan käynnistämiseen. Tällaisia ovat viraston johtajan nimittäminen sekä viraston monivuotisen toimintakehyksen ja viraston ja Euroopan neuvoston yhteistyötä koskevan kansainvälisen sopimuksen hyväksyminen.

4. Organisointi

Valmistelija:

Pohjola, Anna-Elina, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7687

5. Taustatietoja

Neuvosto hyväksyi Euroopan unionin perusoikeusviraston perustamista koskevan asetuksen 15.2.2007. Virasto aloitti toimintansa 1.3.2007 Wienissä. Virasto jatkaa Euroopan rasismin ja muukalaisvihan seurantakeskuksen (EUMC) työtä, mutta sen toimiala on aikaisempaa laajempi ja kattaa kaikki perusoikeudet EU:n lainsäädännössä viraston monivuotisissa toimintakehyksissä määritellyllä tavalla. Vuosi 2008 on viraston toiminnan kannalta siirtymäkausi.

6. Aikataulu

Viraston toiminnan käynnistymiseen liittyvät päätökset pyritään tekemään neuvostossa vuoden 2008 alkupuolella.

7. Vaikutukset

Kansallisen yhteyshenkilötoiminnon kautta voidaan vaikuttaa perusoikeusviraston työn painopisteisiin, saada ajantasaista tietoa viraston toiminnasta ja varmistetaan viraston käyttämän Suomea koskevan tiedon oikeellisuus ja luotettavuus. Neuvostossa avoimena olevien kysymysten ratkaiseminen mahdollistaa viraston toiminnan täysimittaisen käynnistämisen.

8. Muut tiedot

OM 1/469/2005

EU/2007/0451

1.4 VAALILAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa eduskuntavaalijärjestelmää siten, että suhteellinen vaalitapa voi toteutua mahdollisimman hyvin ja yhtäläisesti eri puolilla maata ja että myös eduskunnan alueellinen edustavuus voidaan mahdollisimman hyvin turvata.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Vaalialuetoimikunnan asettamispäätös OM 8/51/2007

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tavoitteet on asetettu pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa. Vaalijärjestelmää uudistetaan nykyisen vaalipiiri- ja vaalialuejärjestelmän pohjalta. Uudistuksen perustana on vaalialuejärjestelmä, joka kattaa koko Suomen ja pitää sisällään vaaliliittokiellon eduskuntavaaleissa. Lisäksi hallitusohjelman mukaan eduskuntavaalien ajankohta siirretään huhtikuun kolmanteen viikonloppuun. Pääsiäisen osalta toteutetaan erityisjärjestelyt. Presidentinvaalin ajankohtaa muutetaan siten, että vaalien ensimmäinen kierros järjestetään tammikuun viimeisenä sunnuntaina ja toinen kierros siitä kahden viikon päästä.

Hanketta valmistellaan oikeusministeriön 31.5.2007 asettamassa vaalialuetoimikunnassa, jonka tehtävänä on:

- 1) selvittää mahdollisuudet eduskuntavaalijärjestelmän uudistamiseksi hallitusohjelman linjausten mukaisesti ja laatia asiasta ehdotus; sekä
- 2) selvittää mahdollisuudet eduskuntavaalien ja presidentinvaalin ajankohtien muuttamiseksi hallitusohjelman linjausten mukaisesti ja laatia asiasta ehdotus.

Toimikunnan tulee laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

4. Organisointi

Vaalialuetoimikunnan kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Tarasti, Lauri, oikeustieteen lisensiaatti

Varapuheenjohtaja:

Jääskeläinen, Arto, vaalijohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7572

Jäsenet:

Achrén, Ulla, puoluesihteerin, Ruotsalainen kansanpuolue rp

Feldt-Ranta, Maarit, puoluesihteerin, Suomen Sosialidemokraattinen Puolue rp

Essayah, Sari, puoluesihteerin, Suomen Kristillisdemokraatit rp

Heikkinen, Ari, erityisavustaja, Vihreä Liitto rp

Korhonen, Jarmo, puoluesihteerin, Suomen Keskusta rp

Ruuth, Aulis, puoluesihteerin, Vasemmistoliitto rp

Soini, Timo, puheenjohtaja, Perussuomalaiset rp

Tujunen, Taru, puoluesihtööri, Kansallinen Kokoomus rp

Asiantuntijat:

Harjula, Heikki, johtava lakimies, Suomen Kuntaliitto ry

Herne, Kaisa, dosentti, Turun yliopisto

Majuri, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Paloheimo, Heikki, professori, Tampereen yliopisto

Sivutoimiset sihteerit:

Aaltonen, Jussi, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 1606 7620

Majuri, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7697

5. Taustatietoja

Hyväksyessään perustuslakiuudistuksen vuoden 1998 valtiopäivillä eduskunta edellytti, että hallitus selvittää suhteellisuuden toteutumisessa eduskuntavaaleissa olevat ongelmat ja tarvittaessa valmistelee vaalilainsäädännön muutokset suhteellisuuden vahvistamiseksi ja toisaalta poliittisen kentän pirstoutumisen ehkäisemiseksi (EV 262/1998 vp). Asiaa valmisteltiin oikeusministeriön 15.3.2000 asettamassa vaalitoimikunta 2000:ssa. Toimikunta käsitteli suhteellisuuden parantamista viiden eri mallin avulla, mutta ei päässyt asiassa yksimielisyyteen eikä siten laatinut varsinaista ehdotusta (Vaalitoimikunta 2000:n mietintö. KM 2001:8).

6. Aikataulu

Toimikunnan tulee laatia ehdotuksensa 31.3.2008 mennessä. Hallitusohjelman mukaan eduskuntavaalien vaalijärjestelmämuutoksen tulee olla voimassa viimeistään vuoden 2015 eduskuntavaaleissa. Presidentinvaalin ajankohdan muutoksen tulee olla voimassa vuoden 2012 vaalissa.

7. Vaikutukset

Uudistus parantaisi eduskuntavaalien vaalijärjestelmän suhteellisuutta ja yhtäläisyyttä eri puolilla maata.

8. Muut tiedot

OM 8/51/2007

OM025:00/2007

1.5 DIREKTIIVI UNIONIN KANSALAISEN ÄÄNIOIKEUDESTA JA VAALIKELPOISUUDESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö osallistuu neuvoston työryhmässä käytäviin neuvotteluihin neuvoston direktiivistä unionin kansalaisen äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta Euroopan parlamentin vaaleissa annetun neuvoston direktiivin 93/109/EY muuttamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2006) 791 lopullinen

U 73/2006 vp

3. Keskeinen sisältö

Komissio on ehdottanut muutettavaksi neuvoston direktiiviä 93/109/EY unionin kansalaisen äänioikeudesta ja vaalikelpoisuudesta Euroopan parlamentin vaaleissa. Muutoksella luovuttaisiin monimutkaisista ja huonosti toimineista jäsenvaltioiden viranomaisten välisistä vaaliluetteloita koskevis-

ta tietojenvaihtojärjestelmistä, joilla on pyritty estämään äänestämisen kahdessa jäsenvaltiossa, ja yksinkertaistettaisiin muutoinkin asiaan liittyviä menettelyjä.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Jääskeläinen, Arto, vaalijohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7572

Aaltonen, Jussi, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 1606 7620

5. Taustatietoja

Komissio antoi joulukuussa 2006 tiedonannon unionin kansalaisten osallistumisesta vuoden 2004 europarlamenttivaaleihin asuinvaltiossaan ja kirjasi menettelyissä havaitsemansa puutteet.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä alkoi helmikuussa 2007. Työ on saatava päätökseen niin, että direktiivin edellyttämät muutokset jäsenvaltioiden lainsäädäntöön ja hallinnollisiin määräyksiin ehditään saada voimaan viimeistään 30.6.2008.

7. Vaikutukset

Direktiivin muutos yksinkertaistaisi menettelyjä, joilla pyritään estämään äänestämisen kahdessa jäsenvaltiossa. Se aiheuttaisi muutoksia vaalilakiin ja mahdollisesti myös rikoslakiin.

8. Muut tiedot

EU/2006/1762

1.6 VAALILAIN VAALIPIIRIEN SÄÄNTELYN TARKISTAMINEN KUNTAJAON MUUTOSTEN JOHDOSTA

1. Tavoite ja tehtävät

Eduskuntavaalien vaalipiirejä koskevassa sääntelyssä siirryttiin valtion aluehallintoa koskevan lainsäädännön uudistamisen yhteydessä vuonna 1997 lainsäädännölliseen ratkaisuun, jossa vaalipiirejä koskevassa pykälässä luetellaan kuhunkin vaalipiiriin kuuluvat kunnat. Voimassa olevassa laissa vaalipiirit ja niihin kuuluvat kunnat luetellaan vaalilain (714/1998) 5 §:ssä. Omaksutun lainsäädännöllisen ratkaisun vuoksi pykälää pitää muuttaa jokaisen sellaisen kuntajaon muutoksen yhteydessä, joka merkitsee uuden kunnan perustamista yhdistämällä olemassa olevia kuntia tai jakamalla olemassa oleva kunta, johtaapa muutos vaalipiirin rajojen tarkistamiseen tai ei. Kun maa vaalilain 5 §:n mukaan on jaettu eduskuntavaaleja varten vaalipiireihin maakuntajaon pohjalta, aiheutuu myös maakuntajakoon tehdystä muutoksesta tarve muuttaa myös vaalipiirijakoa koskevaa sääntelyä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Valtioneuvoston vuonna 2008 tekemät kuntajaon muuttamista koskevat päätökset.

3. Keskeinen sisältö

Päätetyistä kuntajaon muutoksista johtuen vaalilain 5 §:ää muutetaan.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Jääskeläinen, Arto, vaalijohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7572

Aaltonen, Jussi, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. 1606 7620

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Lain vaalilain 5 §:n muuttamisesta on määrä tulla voimaan samanaikaisesti sen antamiseen johtaneiden kuntajaon muutosten kanssa vuoden 2009 alusta.

7. Vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 2/41/2008

1.7 VALMIUSLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Valmiuslain uudistamisen tavoitteena on valmiuslain saattaminen kaikilta osiltaan vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Lisäksi tavoitteena on johdonmukainen ja ajantasainen toimivaltuuksien järjestelmä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Valmiuslakitoimikunnan asettamispäätös OM 32/41/2003

Valmiuslainsäädännön tarkastelua perustuslain näkökulmasta. Valmiuslakitoimikunnan välimietintö (Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2004:1)

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi. Valmiuslakitoimikunnan mietintö (Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2005:2)

Tiivistelmä valmiuslakitoimikunnan mietinnöstä saaduista lausunnoista (Oikeusministeriö, Lausunnot ja selvityksiä 2006:5)

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella esitys uudeksi valmiuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

4. Organisointi

Oikeusministeriö asetti joulukuussa 2003 toimikunnan uudistamaan valmiuslainsäädäntöä. Toimikunta luovutti mietintönsä joulukuussa 2005. Mietinnön ja siitä saatujen lausuntojen perusteella uudistuksen valmistelua on jatkettu virkatyönä oikeusministeriössä, yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa.

Valmistelija:

Vanhala, Liisa, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, p. 1606 7761

5. Taustatietoja

Nykyinen valmiuslaki on tullut voimaan vuonna 1991, ja se on voimassa poikkeuslakina. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kahdesti (PeVL 1/2000 vp ja PeVL 57/2002 vp) kiinnittänyt huomiota tarpeeseen selvittää mahdollisuuksia siihen, että valmiuslaissa luovuttaisiin sääntelyn rakentumisesta lainsäädäntövallan delegointiin.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle alkuvuodesta 2008.

7. Vaikutukset

Valmiuslain uudistaminen selkeyttäisi poikkeusoloja koskevaa sääntelyä ja tekisi sen nykyistä avoimemmaksi. Muuten uudistuksella ei juurikaan ole vaikutuksia normaalioloissa. Poikkeusoloissa

vaikutukset riippuisivat olennaisesti kriisin luonteesta (aseellinen hyökkäys, taloudellinen kriisi tai erittäin vakava suuronnettomuus).

8. Muut tiedot

OM 32/41/2003

OM033:00/2003

2. HALLINTOMENETTELY JA HALLINTOLAINKÄYTTÖ

2.1 HALLINTOLAIN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on jatkaa yhteistyössä muiden ministeriöiden kanssa hallintolain täytäntöönpanoa ja siihen liittyvää seuranta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintolaki. Eripainos. Oikeusministeriön julkaisu 2003:3

Oikeusministeriön selvitys hallintolain täytäntöönpanosta (MINS 11/2006 vp)

Hallintolaki hallintotoiminnassa, osaraportti I sekä Hallintolaki oikeus- ja laillisuusvalvontakäytännössä, osaraportti II, Oikeusministeriö, Julkaisut 2006:9 ja 10

HaVL 60/2006 vp

3. Keskeinen sisältö

Yhteensovitaan erityislainsäädäntöä hallintolain kanssa siten, että tarve poiketa hallintolain säännöksistä jää mahdollisimman vähäiseksi. Arvioidaan hyvän hallinnon kehittämistarpeita hallintovaliokunnan oikeusministeriön selvityksestä antaman lausunnon ja kansainvälisen kehityksen pohjalta.

4. Organisointi

Hallintolain kehittämistä selvitetään oikeusministeriössä virkatyönä.

Valmistelija:

Stoor, Håkan, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7712

5. Taustatietoja

Keväällä 2006 ministeriöt toimittivat oikeusministeriölle selvityksen hallinnonalakohtaiseen lainsäädäntöön tehdyistä tarkistuksista ja mahdollisista erityislainsäädäntöön tulevista yhteensovittamistarpeista. Oikeusministeriö antoi eduskunnan hallintovaliokunnalle selvityksen hallintolain täytäntöönpanosta, josta valiokunta laati lausunnon. Hyvän hallinnon kehittäminen on esillä Euroopan neuvostossa ja EU:ssa.

6. Aikataulu

Hallintolain voimaantulon edellyttämät hallinnonalakohtaiset lainsäädäntömuutokset pyritään toteuttamaan maaliskuussa 2007 alkavan vaalikauden aikana.

7. Vaikutukset

Hallintolain seurannalla saadaan tietoa lain toimivuudesta ja mahdollisista lainsäädännön tarkistustarpeista.

8. Muut tiedot

OM 38/41/2003

OM043:00/2004

2.2 JULKISOIKEUDELLISIA SAAMISIA KOSKEVAN YLEISEN HALLINTO-OIKEUDELLISEN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Arvioidaan tarvetta laatia hallituksen esitys, joka koskee julkisoikeudellisten saatavien vanhentumista, korkoa ja kuittausta sekä perusteettoman edun palautusta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriössä virkatyönä suoritettuja selvityksiä aihealueesta 1980-luvulta alkaen.

Hallintolakihankkeen asiakirjat.

Julkisoikeudelliset velkasuhteet – yleislainsäädännön tarve (Oikeusministeriön julkaisu 2004:9).

3. Keskeinen sisältö

Viime vuosina on uudistettu muun ohella korkolainsäädäntöä ja vanhentumislainsäädäntöä sekä tehty merkittäviä muutoksia ulosottolainsäädäntöön. Julkisoikeudellisten saamisten osalta on merkittävästi uudistettu lähinnä vain harkinnanvaraisia valtionavustuksia koskevaa lainsäädäntöä. Muiden julkisoikeudellisten saamisten oikeudelliset peruskysymykset, kuten saatavan vanhentumissääntely, korkoseuraamukset, kuittausedellytykset sekä perusteettoman edun palauttamista koskeva sääntely on voimassa olevassa lainsäädännössä säännelty epäyhtenäisesti ja puutteellisesti.

Lainsäädännön uudistuksella pyritään ratkaisemaan näitä kysymyksiä oikeusjärjestyksen jo tapahtuneeseen kehittämistyöhön soveltuvalla tavalla sekä ottaen huomioon julkisoikeudellisiin saamisiin liittyvät erityissääntely- ja oikeusturvatarpeet.

4. Organisointi

Ensi vaiheessa on laadittu arviomuistio, jonka pohjalta päätetään jatkotoimista.

Valmistelija:

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7674

5. Taustatietoja

Julkisoikeudellisten saamisten erityiskysymykset erotettiin hallintolakia valmisteltaessa myöhemmin mahdollisesti toteutettavaksi hankkeeksi.

6. Aikataulu

Arviomuistio on valmistunut elokuussa 2004.

Arviomuistiosta on pyydetty lausunnot 11.2.2005 mennessä.

Jatkotoimista päätetään vuonna 2008.

7. Vaikutukset

Taloudellisia ja muita vaikutuksia ei voida täsmentää tässä vaiheessa.

8. Muut tiedot

OM 19/41/2004

OM059:00/2004

2.3 UHKASAKKOLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Uhkasakkolakia (1113/1990) sovelletaan yleislakina tilanteissa, joissa viranomaisen antaman käskyn tai kiellon (päävelvoite) tehosteeksi asetetaan uhkasakko, teettämisuhka tai keskeytysuhka sekä

tällaisten uhkien täytäntöönpanoon. Viranomainen voi asettaa uhkasakon, teettämisuhan tai keskeyttämisuhan vain, jos niin on laissa erikseen säädetty.

Uhkasakkolakia on voimaantulonsa 1.7.1991 jälkeen muutettu kolme kertaa (HE 96/1995 vp, HE 74/1998 vp ja HE 79/2003 vp). Lain valmistelu on suoritettu pääosin 1980-luvulla ennen Suomen liittymistä Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimukseen. Myöhemmissäkään muutoksissa ei ole tarkasteltu lain suhdetta ihmisoikeussopimuksen hallinnollisia sanktioita koskevaan oikeuskäytännön. Tällaista tarkastelua ei ole suoritettu myöskään suhteessa oikeusturvaa koskeviin perustuslain vaatimuksiin. EY-lainsäädännön myötä hallinnollisten sanktioiden käyttö on lisääntynyt useilla hallinnonaloilla. Hallinnolliset sanktiot ovat taloudellisina sanktioina usein ankaria. Hallinnollisten sanktioiden lisääntyvä käyttö on oikeudellisesti merkittävä kehityssuuntaus.

Hankkeesta laaditaan ensivaiheessa arviomuistio, jossa selvitetään uhkasakkolain muutostarpeet sekä laajemman yhtenäislainsäädännön tarve. Samalla selvitetään myös, voidaanko hallinnossa käytettävien uhkasakkojen tuomitsemistoiminta keskittää hallintoviranomaisten sijasta hallintotuomioistuimiin. Lisäksi tarkistetaan uhkasakkolain ja erityislainsäädännön väliset suhteet ristiriitaisten ja tarpeettomien säännösten karsimiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Viranomaisten menettely harkittaessa uhkasakon tuomitsemista on hallintomenettelyä, jonka oikeusturvatakeet eivät ole niin kattavia kuin hallintolainkäytössä. Ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella hallinnolliset sanktiot rinnastuvat useissa tapauksissa syyteasioihin. Syyteasiarinnastuksen vuoksi hallintomenettelyn ja hallintolainkäytön menettelylliset oikeusturvatakeet voivat olla riittämättömiä. Uhkasakkojen tuomitsemis- ja asettamistoimivallan kuuluessa hyvin erityyppisille viranomaisille oikeussuojatiet määräytyvät eri tavoin.

4. Organisointi

Hanketta valmistellaan aluksi virkatyönä.

Valmistelija:

Stoor, Håkan, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7712

5. Taustatietoja

Hanke liittyy hallintomenettelyjen ja hallintolainkäyttöjärjestelmän yleiseen kehittämiseen.

6. Aikataulu

Arviomuistio, jossa asiaa käsitellään Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen kannalta valmistuu keväällä 2008.

7. Vaikutukset

Kotimainen lainsäädäntö saatetaan kansainvälisten velvoitteiden mukaiseksi. Hankkeella ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 20/41/2004

OM011:00/2005

2.4 HALLINTOLAINKÄYTÖN KEHITTÄMINEN (HALLINTOLAINKÄYTTÖTOIMIKUNTA JA SEN ALAISET TYÖRYHMÄT)

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on jatkaa hallintolainkäytön kehittämistä oikeusministeriön oikeuspolitiikan strategian mukaisesti niin, että oikeusongelmiin saadaan ratkaisu nykyistä joutuisammin, monipuolisemmin ja edullisemmin.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan korkeatasoinen oikeusturva hallinnossa turvataan kehittämällä hallinnon sisäistä oikaisujärjestelmää ja jatkamalla hallintolainkäyttöjärjestelmän kokonaisvaltaista kehittämistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintolainkäytön horisontaaliryhmän väliraportti 1.5.2000 ja loppuraportti 30.11.2001

Hallintolainkäytön kehittämisohjelma 2004–2007 (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2004:10) sekä muistio 19.9.2005 ohjelman tilanteesta syksyllä 2005

Hallintolainkäytön kehittämistarpeita. Näkökohtia lainvalmistelun pohjaksi (Oikeusministeriön julkaisu 2006:4)

Hallintolainkäyttötoimikunnan asettamiskirje 26.9.2007 taustamuistioineen

3. Keskeinen sisältö

Hallintolainkäyttötoimikunnan tehtävänä on laatia ehdotukset seuraavista asiakokonaisuuksista:

- 1) oikeussuojakeinot hallintoviranomaisen passiivisuustilanteissa
- 2) hallintolainkäytön yleisten menettelysäännösten uudistaminen
- 3) eri hallintotuomioistuintasojen tehtävät ja asema hallinnon oikeussuojajärjestelmässä.

Toimikunnan tulee ottaa työssään huomioon hallintolainkäyttölain soveltamisesta saadut käytännön kokemukset, hallintotoiminnassa tapahtuneet muutokset sekä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytysten täsmentyminen kansanvälisten tuomioistuinten ratkaisukäytännössä. Toimikunnan tulee ottaa työssään huomioon muut hallintolainkäytön kehittämishankkeet. Hallintolainkäyttöä tulee tarkastella kokonaisuutena, johon kuuluvat hallintotuomioistuinten lisäksi erityistuomioistuimet ja lautakuntatyypiset muutoksenhakuelimet.

4. Organisointi

Hallintolainkäytön kehittämistä arvioidaan ja selvitetään hallintolainkäyttötoimikunnan lisäksi sen alaisuudessa toimivissa alatyöryhmissä (kohdassa 2 ja 3 tarkoitetut työryhmät, jotka käsittelevät viranomaisten passiivisuutta ja hallintolainkäytön menettelysäännösten kehittämistä). Alatyöryhmät toimivat toimikunnan apuna.

Hallintolainkäyttötoimikunta

Puheenjohtaja:

Mäenpää, Olli, professori, Helsingin yliopisto, p. 191 22480

Jäsenet:

Antila, Outi, puheenjohtaja, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunta

Heikkilä, Liisa, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Mäkinen, Eija, professori, Vaasan yliopisto

Niemivuo, Matti, professori, Lapin yliopisto

Pellonpää, Matti, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Prättälä, Kari, lakiasian päällikkö, Suomen Kuntaliitto

Renvall, Hannu, ylituomari, Turun hallinto-oikeus

Vehmas, Liisa, oikeusaputoimen johtaja, Helsingin oikeusaputoimisto

Pysyvät asiantuntijat:

Niemi, Anne E., hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. 1606 7674

Tarukannel, Veijo, ylituomari, Kuopion hallinto-oikeus

Sihteerit:

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. 1606 7674

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (1.10.2008 alkaen)

Koivisto, Ida, tutkija, Helsingin yliopisto (sivutoiminen sihteeri) p. 191 23538

Ahonen, Minna, tutkija, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (avustava sihteeri) p. 1606 7661

5. Taustatietoja

Hallintolainkäyttölaki (586/1996) tuli voimaan 1.12.1996. Hallintolainkäytön kehittämistarpeita on tarkasteltu edellä (kohdassa 2) mainituissa asiakirjoissa ja lisäksi esimerkiksi oikeusturva-asiain neuvottelukunnan vuosikertomuksissa 2001–2002 ja 2002–2003 sekä tuomioistuineläytöksen kehittämiskomitean mietinnössä (KM 2003:3).

6. Aikataulu

Toimikunnan toimikausi on 1.10.2007–31.12.2010.

Toimikunta antaa välimietinnön viranomaisten passiivitulanteista 30.9.2008 mennessä ja hallintolainkäytön yleisten menettelysääntösten uudistamisesta 31.12.2009 mennessä.

Toimikunnan alatyöryhmistä passiivisuustilanteita käsittelevän työryhmän toimikausi on 1.10.2007–30.9.2008.

7. Vaikutukset

Kehittämällä parannetaan kansalaisten oikeusturvaa sekä tehostavat hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa.

8. Muut tiedot

OM 12/41/2007

OM029:00/2007

2.5 MAASEUTUELINKEINOJEN VALITUSLAUTAKUNNASSA KÄSITELTÄVIEN ASIOIDEN SIIRTÄMINEN HALLINTO-OIKEUKSIIN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on luoda edellytykset maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien muutoksenhakuasioiden siirtämisestä hallinto-oikeuksiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintotuomioistuintoimikunnan mietintö (KM 1997:4)

Tuomioistuineläytöksen kehittämiskomitean mietintö (KM 2003:3)

Hallintolainkäytön kehittämissuohjelma 2004–2007 (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2004:10).

Maaseutuelinkeinohallinnon muutoksenhakusääntösten uudistamistyöryhmän muistio (MMM työryhmämuistio 2004:1)

Oikeusministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteinen työryhmän asettamispäätös 8.9.2005 (Hare OM030:00/2005)

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmän välimietintö (OM työryhmämietintö 2006:7)

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmän mietintö (OM työryhmämietintö 2007:1)

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtäminen hallinto-oikeuksiin Lausuntoyhteenvedo (OM lausuntoja ja selvityksiä 2007:11)

3. Keskeinen sisältö

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmä ehdottaa mietinnössään ensinnäkin, että kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätöksistä haetaan muutosta valituksen sijasta oikaisuvaatimuksena työvoima- ja elinkeinokeskukseen. Toiseksi muutoksenhaku nykyisin maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa siirretään alueellisiin hallinto-oikeuksiin keskittäen osan asioista Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen ja muuten jakaen asiat käsiteltäviksi kaikissa hallinto-oikeuksissa. Kolmanneksi yhdenmukaistetaan valituslupaperusteet maaseutuelinkeinoasioissa kaikilta osin hallintolainkäyttölain mukaisiksi.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7674

Heikkilä, Liisa, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7915

5. Taustatietoja

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtämistä hallintotuomioistuinjärjestelmään on ehdotettu aikaisemmin hallintotuomioistuintoimikunnan mietinnössä (KM 1997:4) sekä tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietinnössä (KM 2003:3). MMM:n työryhmämuisiossa 2004:1 on ehdotettu, että valituslautakuntaa edeltävässä muutoksenhakuvaiheessa otettaisiin käyttöön pakolliseksi esivaiheeksi oikaisuvaatimusmenettely silloin, kun ensi asteen hallintopäätöksen tekee kunnan viranomainen.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annetaan, kun uudistuksen rahoitus on saatu järjestetyksi. Uudistus voi tulla voimaan aikaisintaan vuoden 2009 alusta.

7. Vaikutukset

Asioiden siirto hallintotuomioistuinjärjestelmään vahventaa hallintotuomioistuinten yleistä kehittämistä. Hallinto-oikeuksissa käsitellään tämän jälkeen ensi asteena suurin osa valituksista, jotka kohdistuvat yhteisön varoista ja kansallisista varoista maksettaviin elinkeino- ja yritystukiin.

Työryhmän mietinnön mukaan siirron toteutuminen edellyttää, että maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan nykyisiä kustannuksia vastaava määräraha siirretään maa- ja metsätalousministeriöstä oikeusministeriöön ja että sen lisäksi oikeusministeriön hallinnonalalle saadaan noin 370 000 euron lisämääräraha.

8. Muut tiedot

OM 9/41/2005 ja MMM 244/042/2003

OM030:00/2005

2.6 OIKAISUVAATIMUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN OIKEUSTURVAKEINONA

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on kehittää oikaisuvaatimusjärjestelmää oikeusturvakeinona niin, että oikeusongelmiin saadaan ratkaisu nykyistä joutuisammin, monipuolisemmin ja edullisemmin. Lähtökohtana on parantaa hallinnon oikeusturvaa sekä tehostaa hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintolainkäytön kehittämistarpeita. Näkökohtia lainvalmistelun pohjaksi. Oikeusministeriön julkaisu 2006:4

Toimikunnan asettamispäätös OM 20/41/2006

Toimikunnan välimietintö KM 2007:1

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on laatia ehdotus oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittämistä oikeusturvakeinona. Erityisesti tulee selvittää, tulisiko oikaisuvaatimusjärjestelmää laajentaa ja millä tavalla, ja olisiko järjestelmää toisaalta syytä kehittää yleiseksi pakolliseksi muutoksenhaun esivaiheeksi. Samalla tulee selvittää oikaisuvaatimusmenettelyä koskevan yleissääntelyn tarve sekä tehdä ehdotukset mahdollisista erityissääntelyyn tarvittavista muutoksista. Hanke kuuluu oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelmaan.

4. Organisointi

Oikeusministeriö on 25.1.2007 asettanut toimikunnan kehittämään oikaisuvaatimusjärjestelmää oikeusturvakeinona. Toimikunnan kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Halila, Leena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7740

Jäsenet:

Kosonen, Maini, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Sahivirta, Elise, ylitarkastaja, ympäristöministeriö

Aer, Janne, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Harjula, Heikki, johtava lakimies, Suomen Kuntaliitto

Kulla, Heikki, professori, Turun yliopisto

Sihteeri:

Skog, Tea, assistentti, Helsingin yliopisto

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Toimikunta on antanut välimietinnön 31.10.2007. Toimikunnan tulee saada työnsä valmiiksi 31.5.2008 mennessä.

7. Vaikutukset

Hankkeella parannetaan hallinnon oikeusturvaa ja tehostetaan hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa. Hanke lisää oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuutta.

8. Muut tiedot

OM 20/41/2006

OM005:00/2007

2.7 JULKISTEN HANKINTOJEN OIKEUSSUOJAJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on kehittää julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmää siten, että oikeussuojajärjestelmä toimii asiantuntevasti ja asioiden laadun edellyttämällä tavalla ripeästi. Tavoitteena on lisäksi ryhtyä tarvittaviin lainsäädäntötoimiin EU:ssa hyväksytyin hankintojen oikeussuojadirektiivien muutosten täytäntöön panemiseksi. Muutokset edellyttävät markkinaoikeuden toimivaltuuksien kehittämistä.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaan markkinaoikeuden asemaa ja kilpailuosaamista vahvistetaan. Markkinaoikeuden asemaa ja tehtäviä arvioidaan muutoinkin kokonaisvaltaisesti.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission 4.5.2006 antama ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi neuvoston direktiivien 89/665/ETY ja 92/13/ETY muuttamisesta julkisia hankintoja koskeviin sopimuksiin liittyvien muutoksenhakumenettelyjen tehokkuuden turvaamiseksi [asiakirja KOM (2006) 195 lopullinen]

U 49/2006 vp, TaVL 25/2006 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista hankinnoista sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (HE 50/2006 vp)

Oikeusministeriön lausunto kauppa- ja teollisuusministeriölle 30.6.2006 (OM 126/43/2006)

Oikeudenmukainen ja turvallinen yhteiskunta – oikeusministeriön hallinnonalan tulevaisuuskatsaus 2006

Hallintotuomioistuinten toimintakertomus 2006

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelma

Oikeusministeriössä laadittu arviomuistio julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän kehittämistä (valmistunut 9.7.2007)

Oikeusministeriön ja kauppatieteiden ministeriön yhdessä asettaman työryhmän toimeksianto (asettamispäätös 30.11.2007).

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän on selvitettävä julkisten hankintojen oikeussuojakeinojen uudistamistarpeet. Tavoitteena on, että oikeussuojakeinojen käyttöedellytykset ovat selkeitä ja että oikeussuojakeinot johtavat sisällöllisesti ja ajallisesti tehokkaaseen asioiden käsittelyyn hankintamenettelyyn osallistuvien oikeussuojan ja hankintayksiköiden toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Oikeussuojadirektiivin mukaiset uudet oikeussuojakeinot tulee sopeuttaa kansalliseen oikeusjärjestykseen eri osapuolten oikeudet tehokkaasti ja tasaveroisesti huomioon ottavalla tavalla. Direktiivin sallimia sopeutuksia kansalliseen oikeusjärjestykseen on käytettävä oikeusvarmuutta turvaavalla tavalla.

Työryhmän on otettava huomioon työvoima- ja elinkeinoministeriössä sekä oikeusministeriössä vireillä olevat lainvalmisteluhankkeet, joilla on vaikutusta markkinaoikeuden tehtäviin ja työmäärään. Työryhmän on samoin otettava huomioon puolustushankintoja koskevan direktiivin valmistelu.

Työryhmän on laadittava ensi vaiheessa periaatemietintö, jossa tarkastellaan eri vaihtoehtoja hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistamiseksi.

4. Organisointi

Työryhmä (JUHO)

Puheenjohtaja:

Nurmi, Pekka, ylijohtaja, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto p. 1606 7670

Jäsenet:

Pekkala, Elise, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. 1606 7674

Lähde, Johanna, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Koivurinta, Hannu, budjettisihteeri, valtiovarainministeriö

Mikkola, Kimmo, ylituomari, markkinaoikeus

Nenonen, Anne, määräaikainen vanhempi hallintosihteeri, korkein hallinto-oikeus

Salminen, Hannele, hallinto-oikeustuomari, Turun hallinto-oikeus

Oksanen, Antero, johtava lakimies, Suomen Kuntaliitto

Turunen, Veijo, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Neimala, Antti, johtaja, Suomen Yrittäjät

Pysyvät asiantuntijat:

Kontuniemi, Eija, lakiasianpäällikkö, Hansel Oy

Pohjonen, Mika, asianajaja, Asianajotoimisto Hannes Snellman

Sihteerit:

Lähde, Johanna, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Nordenstreng, Laura, määräaikainen markkinaoikeussihteeri, markkinaoikeus (sivutoiminen sihteeri)

Ukkola, Markus, lakimies, Suomen Kuntaliitto (sivutoiminen sihteeri)

Remes, Markus, asianajaja, Asianajotoimisto Hammarström Puhakka Partners Oy (sivutoiminen sihteeri)

5. Taustatietoja

Hankintalainsäädännön uudistus on tullut voimaan 1.6.2007. Hankintalainsäädännön uudistuksen yhteydessä ei tehty muutoksia oikeussuojakeinoihin. Hankintojen oikeussuojadirektiivien muutokset hyväksyttiin EU:ssa 15.11.2007 pidetyssä neuvostossa.

Kauppa- ja teollisuusministeriö on asettanut 13.6.2007 työryhmän selvittämään kilpailunrajoituksista annetun lain muutostarpeita. Työryhmän on laadittava ehdotuksensa vuoden 2008 loppuun mennessä.

Oikeusministeriö on 13.4.2007 asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on kehittää oikeudenkäynnin kehittämistä immateriaalioikeusasioissa. Työryhmän selvittää muun ohella, tulisiko immateriaalioikeusasiat keskittää Helsingin käräjäoikeuteen vai markkinaoikeuteen. Työryhmän määräaika päättyi 31.12.2007.

Hanke sisältyy hallituksen strategia-asiakirjaan kuuluvaan lainsäädäntösuunnitelmaan (suunnitelman 2. hanke).

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 1.12.2007–31.12.2009.

Työryhmän on laadittava periaatemietintö 31.10.2008 mennessä. Periaatemietinnön ja lausuntokierroksen jälkeen työryhmän toimeksiantoa täsmennetään.

7. Hankkeen vaikutukset

Suomen julkisten hankintojen kokonaisarvo vuosittain on noin 20 miljardia euroa eli noin 15 % bruttokansantuotteestamme. Vaikka hankinta-asioissa turvaudutaan hankintojen määrään nähden vähäisessä määrin oikeussuojakeinoihin, hankinta-asioiden käsittelyn viivästyminen aiheuttaa merkittäviä taloudellisia seuraamuksia hankintayksiköille ja tarjoajille. Oikeuskäsittelyn tehostamisen vaikutukset julkistaloudelle ja elinkeinotoiminnalle arvioidaan hankkeen edistyessä.

8. Muut tiedot

OM 12/41/2006

OM033:00/2006

3. INFORMAATIO-OIKEUS

3.1 HENKILÖTIETOLAINSÄÄDÄNNÖN SEURANTA JA ARVIOINTI

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on arvioida henkilötietolain (523/1999) toimivuus henkilötietojen käsittelyä sääntelevänä yleislakina, erityissäännösten tarpeellisuus ja merkitys sekä varmistaa lainsäädännön toimivuus ja johdonmukaisuus. Edelleen tavoitteena on lainsäädännön selkiyttäminen ja sitä kautta velvollisuuksien ja oikeuksien parempi toteutuminen.

Ensimmäisessä vaiheessa laaditaan suunnitelma henkilötietolain soveltamiskäytännön ja sen vaikutusten selvittämisestä. Samalla kartoitetaan erityislainsäädäntö ja sen suhde henkilötietolakiin sekä Suomea sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin. Myöhemmässä vaiheessa arvioidaan laadittujen selvitysten pohjalta tarvittavat lainsäädäntö- ja muut toimenpiteet.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on laatia perusmuistio tietosuojalainsäädännön nykytilasta, säädöspoliittisista linjauksista sekä tarvittavista lainsäädäntö- ja muista toimenpiteistä. Muistiota laadittaessa tulee keskittyä keskeisimpiin henkilörekistereihin ja niitä koskevien sääntelyjen analysointiin. Säädöspoliittisia linjauksia tehtäessä on arvioitava erityislainsäädännön tarve sekä erityissääntelyssä noudatettavat periaatteet. Tavoitteena on, että eri hallinnonalojen erityissäädökset ovat yhdensuuntaiset henkilötietolain ja EU:n henkilötietodirektiivin kanssa.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.12.2008 saakka)

Hynynen, Helena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7692

Vettenranta, Leena, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7695

5. Taustatietoja

Oikeusturva-asiain neuvottelukunta on toimintakertomuksessaan (oikeusministeriön julkaisu 2005:12) vuodelta 2005 esittänyt, että tietosuojaan liittyvän sääntelyn toimeenpanosta ja käytännön toteutumisesta tehtäisiin samanlainen empiirinen selvitys kuin julkisuuslaista tehtiin vuosina 2000-2003.

6. Aikataulu

Perusmuistio asiasta laaditaan vuoden 2008 aikana.

7. Vaikutukset

Hankkeella pyritään tarpeettoman ja päällekkäisen sääntelyn tarkistamiseen ja sitä kautta myös kustannusten vähentämiseen.

8. Muut tiedot

OM 2/41/2003

3.2 TURVALLISUUSSELVITYSLAIN MUUTOSTARPEIDEN ARVIOINTI

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on kartoittaa lain kiireellisimmät muutostarpeet sekä laatia suunnitelma tarvittavista lainsäädäntö- ja muista toimenpiteistä ja valmistelun organisoinnista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Turvallisuusselvityksistä annettu laki (177/2002) on ollut voimassa noin 4½ vuotta, minkä vuoksi on asianmukaista selvittää, kohdistuuko lakiin välittömiä korjaustarpeita. Erityisesti tulee selvittää, onko yritysturvallisuusselvityksien käyttömahdollisuuksien oltava laajemmat kuin mitä kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) säädetään.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.12.2008 saakka)
Vettenranta, Leena, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. 1606 7695

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Arviointimuistio valmistuu vuoden 2008 alkupuolella.

7. Vaikutukset

Hankkeen toteuttaminen edistää turvallisuusselvityslain toimivuutta sekä voi parantaa julkisyhteisön ja yritysten mahdollisuuksia huolehtia tietoturvallisuudesta.

8. Muut tiedot

OM 4/41/2006

3.3 TIETOTURVALLISUUSASETUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on uudistaa valtionhallinnon tietoturvallisuutta koskeva alemmanasteinen sääntely vuonna 2005 toteutetun viranomaisten toiminnan julkisuuden annetun lain muutoksen pohjalta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Valtionhallinnon tietoturvallisuudesta annettaisiin erillinen asetetus, johon otettaisiin nykyistä yksityiskohtaisemmat säännökset asiakirjojen luokittelusta sekä eri käsittelyvaiheita koskevista tietoturvallisuusvaatimuksista. Asiakirjaluokittelussa siirryttäisiin kansainvälisen käytännön mukaiseen neljään käsittelyluokkaan.

4. Organisointi

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.12.2008 saakka)

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Asetus on tarkoitus antaa vuoden 2008 aikana.

7. Vaikutukset

Hankkeen avulla tehostetaan tietoturvallisuutta valtionhallinnossa.

8. Muut tiedot

OM 10/41/2007

OM017:00/2007

4. KIELELLISET JA KULTTUURISET OIKEUDET

4.1 MAAHAN JA PERINTEISIIN ELINKEINOIHIN LIITTYVIEN ALKUPERÄISKANSAOIKEUKSIEN JÄRJESTÄMINEN SAAMELAISTEN KOTISEUTUALUEELLA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on valmistella hallituksen esitys saamelaisten maahan, veteen, luonnonvaroihin ja perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvien alkuperäiskansaoikeuksien järjestämistä saamelaisten kotiseutualueella koskevaksi lainsäädännöksi. Ehdotuksen tulee täyttää Kansainvälisen Työjärjestön (ILO) alkuperäiskansasopimuksen n:o 169 vaatimukset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitysmies Pekka Vihervuori: Maahan, veteen ja luonnonvaroihin sekä perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvat oikeudet saamelaisten kotiseutualueella. ILO:n alkuperäis- ja heimokansoja koskevan yleissopimuksen edellyttämät saamelaisten maahan ja vesiin kohdistuvia oikeuksia koskevat muutosehdotukset (Oikeusministeriön yleisen osaston julkaisuja 3/1999)

Saamelaistoimikunnan asettamispäätös (OM0644:00/06/06/2000/22.11.2000)

Lausunto maanomistusoloista ja niiden kehityksestä saamelaisten kotiseutualueella, Oikeustieteen tohtori Juhani Wirilander 8.8.2001

Saamelaistoimikunnan mietintö (KM 2001:14)

Lausuntoyhteenveto ja tiivistelmä saamelaistoimikunnan mietinnöstä 3.5.2002

Luonnos hallituksen esitykseksi, pdf, 35 s.

Lausuntoyhteenveto ja tiivistelmä hallituksen esitysluonnoksesta 18.9.2002

Saamelaiskäräjien maanomistustyöryhmän selvitys saamelaisten kotiseutualueen maakysymyksessä, I osamietintö, syyskuu 2002

Tarjouspyyntö 21.10.2002 Oikeudellis-historiallisesta tutkimuksesta

Pöytäkirja tapaamisesta 19.12.2002 oikeusministeriön ja saamelaiskäräjien edustajien välillä, 24.1.2003

Tutkimussopimus oikeusministeriön sekä Oulun yliopiston ja Lapin yliopiston välillä, 28.1.2003

Oikeusministeriön päätös lisäajan myöntämisestä tutkimukselle, 28.6.2004

Yhteispohjoismaisen asiantuntijaryhmän ehdotus saamelaissopimukseksi valmistui (tiedote 16.11.2005)

Toimeksianto 10.10.2005, OM 2/559/2005

Asiantuntijamääräys 1.3.2006, OM 2/559/2005

Tutkimusraportit, Oikeusministeriön julkaisut 2006:5, 2006:6, 2006:7 ja 2006:8 sekä Juridica Lapponica 32.

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella hallituksen esitys lainsäädännöksi siitä, miten saamelaisten maahan, veteen, luonnonvaroihin ja perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvat alkuperäiskansaoikeudet voidaan järjestää saamelaisten kotiseutualueella.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7674

Muttilainen, Olli, hallintojohtaja, oikeusministeriö, p. 1606 7622

Kurkinen, Mirja, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7621

Aarnio, Eero J., asiantuntija

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö kutsui 25.5.1999 hallintoneuvos, OTT Pekka Vihervuoren selvittämään maahan, veteen ja luonnonvaroihin sekä perinteisiin elinkeinoihin liittyvää asiakokonaisuutta saamelaisten kotiseutualueella. Selvitysmies Vihervuori luovutti laatimansa selvityksen oikeusministeriölle 11.10.1999.

OTT Juhani Wirilander antoi 8.8.2001 lausunnon maanomistusoloista ja niiden kehityksestä saamelaisten kotiseutualueella.

Saamelaistoimikunnan tuli tehdä asiassa ehdotus. Kun asiassa ei voitu edetä toimikunnan ehdotuksen ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta, jatkettiin hankkeen kehittelyä virkatyönä. Lisätietoja hankittiin oikeusministeriön Oulun ja Lapin yliopistojen yhteiseltä tutkimusryhmältä tilaamalla tutkimuksella entisten Kemin ja Tornion Lappien alueen asutus- ja väestöhistoriasta, maankäytöstä ja maanomistusoloista.

6. Aikataulu

Kevään 2008 kuluessa pyritään samaan aikaan yhteisymmärrys eri osapuolten kesken tarvittavista lainsäädännöllisistä ratkaisuihin, jotka koskevat alkuperäiskansaoikeuksien hallintomallia ja tarvittavia muutoksia alkuperäiskansaoikeuksiin liittyvässä lainsäädännössä. Työ on tämän jälkeen tarkoitettu organisoida työryhmätyöskentelyksi, jossa ovat mukana keskeiset viranomaisosapuolet ja saamelaisten edustajat.

7. Vaikutukset

Vahvistaa saamelaisten oikeuksia maahan ja perinteisiin elinkeinoihin saamelaisalueella sekä luodellu tykset ILO:n sopimuksen n:o 169 ratifioinnille.

8. Muut tiedot

OM 1/559/2005

OM 2/559/2005

OM0644:00/06/06/2000/22.11.2000

5. AHVENANMAA

5.1 ERÄIDEN ULKOMAALAISLAINSÄÄDÄNNÖN MUKAISTEN TEHTÄVIEN HOITAMINEN AHVENANMAAN MAAKUNNASSA

1. Tavoite ja tehtävät

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on tehnyt esityksen eräiden ulkomaalaislain mukaisten tehtävien hoitamisesta Ahvenanmaan maakunnassa 6.9.1991 annetun asetuksen (1175/1991) uudistamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ålands landskapsstyrelses framställning 24.6.2004 L10/04/1/20

3. Keskeinen sisältö

Nykyisellä asetuksella säädetään Ahvenanmaan työnvälitystoimiston tehtävistä. Suomen uudistuneen ulkomaalaislainsäädännön johdosta asetus on vanhentunut. Ehdotetulla asetuksella siirretään työlupaa koskevia valtion tehtäviä maakunnan hoidettaviksi.

4. Organisointi

Valmistelija:

Palmgren Sten, lainsäädäntöneuvos, p. 1606 7745

5. Taustatietoja

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 32 §:n mukaan valtakunnan hallintotehtäviä voidaan siirtää maakunnalle ja maakunnan hallintotehtäviä vastaavasti siirtää valtakunnalle.

6. Aikataulu

Luonnos on ollut lausunnolla. Saatujen lausuntojen johdosta asetusluonnoksesta on pyydetty lisälausuntoja, joita vielä ei ole saatu. Asetus pyritään antamaan keväällä 2008.

7. Vaikutukset

Ehdotuksella varmistettaisiin työlupia koskevien hallintotehtävien toimivuus Ahvenanmaalla. Esi-tyksellä ei ole mainittavia taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 25/08/2004

5.2 MAARIANHAMINAN LENTOASEMAN TOIMIVUUDEN TURVAAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on Maarianhaminan lentoaseman toimivuuden turvaaminen siten, että sairaankuljetukset ja muut kiireelliset kuljetukset hoituvat ongelmitta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

OM:n julkaisu 2007:19

3. Keskeinen sisältö

Selvitetään tarve antaa sopimusasetus Maarianhaminan lentoaseman yhteistyövaltuuskunnaksi. Valtuuskunnassa olisi sekä valtion että maakuntahallinnon edustus. Valtuuskunta osallistuisi lentoaseman hallintoon suunnittelevana ja valmistelevana elimenä.

4. Organisointi

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän, jossa oli Ahvenanmaan lääninhallituksen, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen, liikenne- ja viestintäministeriön sekä Finavian edustus.

Valmistelija:

Palmgren Sten, lainsäädäntöneuvos, p. 1606 7745

5. Taustatietoja

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 32 §:n mukaan valtakunnan hallintotehtäviä voidaan siirtää maakunnalle ja maakunnan hallintotehtäviä vastaavasti siirtää valtakunnalle.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö on lähetetty lausunnolle. Asetus on tarkoitus antaa keväällä 2008.

7. Vaikutukset

Tarkoituksena on Maarianhaminan lentoliikenteen sujuvuuden parantaminen.

8. Muut tiedot

OM 75/08/2007

5.3 AHVENANMAAN POLIISIN KUSTANNUSTEN SELVITTÄMINEN JA VALTAKUNNAN POLIISIN TOIMIVALTUUKSIEN TARKENTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on ensinnäkin selvittää valtakunnan ja maakunnan välinen kustannusvastuu tapauksissa, joissa Ahvenanmaan poliisi hoitaa valtakunnan toimivaltaan kuuluvia tehtäviä, kuten esitutkinta, turvapaikka-asioita y.m. Toisena tehtävänä on tarkistaa valtakunnan poliisin toimivaltuuksia tapauksissa, joissa tutkinta kohdistuu maakunnan poliisin toimintaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Hankkeessa selvitetään tähänastinen käytäntö kustannusten jakamisessa, poliisin tehtävien muutokset ja kustannuskehitys. Edelleen arvioidaan, miten valtakunnan poliisin organisoinnissa tapahtuneet muutokset tulisi ottaa huomioon Ahvenanmaan maakunnassa.

4. Organisointi

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän, jossa on Ahvenanmaan lääninhallituksen, Ahvenanmaan maakunnan hallituksen, valtiovarainministeriön ja sisäasiainministeriön edustus.

Valmistelija:

Groop-Bondestam, Janina, neuvotteleva virkamies, p. 1606 7686

5. Taustatietoja

Ahvenanmaan lääninhallitus on tehnyt aloitteen asiassa.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika on 29.2.2008.

7. Vaikutukset

Tehtävänä on kustannusvaikutusten arviointi. Toimivaltuuksien osalta arvioidaan mahdollisuuksia siirtää tehtäviä keskusrikospoliisilta paikallispoliisille.

8. Muut tiedot

OM 76/08/2007

5.4 ERÄIDEN ELÄKKEITÄ KOSKEVIEN HALLINTOTEHTÄVIEN HOITAMINEN AHVENANMAAN MAAKUNNASSA

1. Tavoite ja tehtävät

Ahvenanmaan maakunnan palveluksessa olevat työ- ja virkasuhteiset henkilöt kuuluvat vuoden 2008 alusta yksityisten alojen eläketurvan piiriin. Maakunnan hallitus on tehnyt esityksen, jonka mukaan asiaan liittyvät hallintotehtävät kuuluisivat Eläketurvakeskukselle. Tehtävänä on sopimusasetuksen valmistelu.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Maakunnan hallituksen esitys 26.11.2007. Eläketurvakeskuksen lausunto 17.12.2007, Ahvenanmaan valtuuskunnan lausunto 31.12.2007, Sosiaali- ja terveysministeriön lausunto 14.1.2008.

3. Keskeinen sisältö

Niiden henkilöiden eläketurva, jotka tulevat Ahvenanmaan maakuntahallinnon palvelukseen yksityis- tai julkisoikeudelliseen palvelussuhteeseen 1.1.2008 tai sen jälkeen, järjestetään työntekijän eläkelain mukaan. Laista johtuvat hallinnolliset tehtävät on tarkoitus siirtää Eläketurvakeskuksen hoidettaviksi.

4. Organisointi

Valmistelija:

Palmgren, Sten, lainsäädäntöneuvos, p. 1606 7745

5. Taustatietoja

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on tehnyt aloitteen asiassa.

6. Aikataulu

Asetus pyritään antamaan keväällä 2008.

7. Vaikutukset

Keskittämällä hallintotehtävät Eläketurvakeskuksen hoidettaviksi vältetään päällekkäistä työtä ja säästetään kustannuksia.

8. Muut tiedot

OM 142/08/2007

6. HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS

6.1 PERINTÖKAAREN UUDISTAMISTARPEIDEN SELVITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Perintökaaren uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö 3.6.2004 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2004:6)

Lausuntotiivistelmä 20.4.2005 (Oikeusministeriö, Lausunnot ja selvityksiä 2005:10)

3. Keskeinen sisältö

Tavoitteena on tarpeellisin osin nykyaikaistaa perintökaari. Lainsäädännön tulisi suojata niitä, jotka olivat perittävästä taloudellisesti riippuvaisia, mutta samalla antaa perittäville mahdollisuus määrätä jäämistöstään edellyttäen, ettei edellä mainittujen asemaa loukata. Pesänselvitys- ja perinnönjakomenettelyä koskevien säännösten tulee osapuolten oikeusturvasta huolehtien edistää pesänselvityksen ja perinnönjaon joutuisaa toimittamista.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 160 67665

5. Taustatietoja

Perintökaari, joka tuli voimaan vuonna 1966, perustuu pääasiallisesti 1930-luvulla suoritettuun lainvalmisteluun. Laki suunniteltiin yhteiskuntaan, joka elinkeino- ja väestörakenteeltaan poikkesi olennaisesti nykyajan Suomesta. On tarpeen selvittää, miltä osin perintökaaren säännökset ovat yhteiskunnan muutosten seurauksena vanhentuneet ja ovatko muutokset synnyttäneet uusia suojan arvoisia tarpeita, joihin nykylainsäädäntö ei vastaa.

6. Aikataulu

Jatkotoimista päätetään vuonna 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Jäämistöstä annettavien etuuksien jakautuminen vastaisi entistä paremmin nykyisiä arvostuksia. Pesänselvitys ja perinnönjako voitaisiin toteuttaa nykyistä joustavammin.

8. Muut tiedot

OM 17/41/2003

OM022:00/2003

6.2 AVOLIITON EROTIKANTEESEEN LIITTYVÄT VARALLISUUS-OIKEUDELLISET ONGELMAT

1. Tavoite ja tehtävät

Avoliitonomaisen suhteen eli avoliiton erotilanteeseen liittyvistä varallisuus oikeudellisista ongelmista johtuvan sääntelytarpeen arviointi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 23.5.2005

Lausuntotiivistelmä 8.9.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:22)

3. Keskeinen sisältö

Arviomuistiossa tarkastellaan kysymyksiä irtainta omaisuutta koskevasta yhteisomistusolettamasta, yhteistalouden hyväksi annettujen panosten hyvittämisestä, asunnon tarpeen huomioon ottamisesta omaisuuden erottelussa sekä pesänjakajan määräämisestä avoliiton purkautuessa.

4. Organisointi

Valmistelija avoin

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Jatkotoimista päätetään vuoden 2008 aikana.

7. Hankkeen vaikutukset

Sääntely selkeyttäisi avopuolisoiden varallisuus oikeudellista asemaa. Mahdollisuus pesänjakajan määräämiseen vähentäisi tuomioistuimessa käsiteltäviä riitoja omaisuuden jaosta.

8. Muut tiedot

OM 5/41/2005

6.3 HOLHOUSASIOIDEN JA EDUNVALVONNAN MUUTOSTARPEET

1. Tavoite ja tehtävät

Selvitetään holhous- ja edunvalvonta-asioihin liittyvät muutostarpeet.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Sisäasiainministeriön työryhmän asettamispäätös 15.2.2007

VNA 942 Edunvalvontavaltuutus

VNA 943 Holhoustoimesta annetun asetuksen muuttaminen

3. Keskeinen sisältö

Valmistellaan tarvittavat säännökset edunvalvontapalvelujen siirrosta valtiolle sekä selvitetään mm. tarve korottaa omaisuusrajaa, joka johtaa alaikäistä koskevan edunvalvonnan merkitsemiseen holhousasioiden rekisteriin.

4. Organisointi

Edunvalvontapalvelujen siirron osalta

Markku Helin, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 160 67665

Maaria Rubanin, hallitussihteeri, oikeusministeriö, p. 160 69381

Muutoin avoin.

5. Taustatietoja

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa todetaan, että selvitetään holhousasioihin ja edunvalvontaan liittyvät muutos- ja kehittämistarpeet. Sisäasiainministeri asetti helmikuussa 2007 työryhmän selvittämään eräiden valtion ja kuntien tehtävien organisoimista valtion paikallishallinnon tehtäväksi. Yksi näistä tehtävistä on holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestäminen.

Laki holhoustoimesta (442/1999) tuli voimaan 1.2.1999. Lain toimivuudesta tehtiin laaja seuranta-tutkimus vuosina 2002-2003. Tämän pohjalta lakia tarkistettiin (649/2007) sekä hyväksyttiin laki

tulevan toimintakyvyttömyyden varalta annettavasta edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007). Lait tulevat voimaan 1.11.2007.

6. Aikataulu

Sisäasiainministeriön työryhmän määräaika päättyi 31.12.2007. Toimeksiannon mukaan edunvalvontapalvelujen siirto tulisi voida panna toimeen vuoden 2009 alusta. Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa alkuvuodesta 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Edunvalvontapalvelujen siirto liittyy kunta- ja palvelurakennemuutostukseen, jolla pyritään takaamaan valtion paikallishallinnon toimipaikkaverkko riittävän kattavana ja käytetään yhteispalvelua tehokkaasti.

8. Muut tiedot

OM 11/41/2007

OM 12/33/2007

SM010:00/2007

6.4 VIHKIMISOIKEUTTA KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Vihkimisoikeuden myöntämistä koskevien säännösten uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö 14.12.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:28)

Lausuntotiivistelmä 21.3.2006 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:2)

3. Keskeinen sisältö

Uudistetaan säännökset, jotka koskevat vihkimisoikeuden myöntämistä rekisteröidyille uskonnollisille yhdyskunnille. Lisäksi arvioidaan tarve mahdollistaa vihkimisoikeuden myöntäminen uskonnottomille katsomusyhteisöille.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

Opetusministeriö teki 19.12.2001 oikeusministeriölle aloitteen rekisteröityjen uskonnollisten yhdyskuntien vihkimisoikeutta koskevien säännösten uudistamisesta. Lisäksi Helsingin Vapaa-ajattelijat ry teki 1.4.2004 oikeusministeriölle aloitteen vihkimisoikeuksien laajentamisesta myös muihin katsomusyhteisöihin kuin uskonnollisiin yhdyskuntiin.

6. Aikataulu

Luonnos hallituksen esitykseksi vihkimisoikeuden myöntämisestä sekä avioliiton ja kärjäoikeuslain 17 §:n muuttamisesta on ollut lausuntokierroksella. Hallituksen esitys annettaneen helmikuussa 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Vihkimisoikeuden myöntäminen siirrettäisiin opetusministeriöltä maistraatille, joka yksilöittäisiin sisäasiainministeriön asetuksella. Tehtävän ei arvioida edellyttävän lisähenkilöstöä maistraatissa.

8. Muut tiedot

OM 8/41/2005

OM027:00/2005

6.5 SUOMEN KANSAINVÄLISEN PERHELAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Suomen kansainvälisen perhe- ja perintölainsäädännön uudistaminen ja ajanmukaistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän periaatemuistio (OM:n lainvalmisteluosaston julkaisu 5/1994)

HE 44/2001 vp 27.4.2001

Laki avioliittolain muuttamisesta, laki eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta, laki perintökaaren muuttamisesta, laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 13 ja 14 §:n muuttamisesta (1226-1229/2001)

Laki rekisteröidystä parisuhteesta (950/2001)

Valtioneuvoston asetus avioliittoasetuksen muuttamisesta (139/2002)

Valtioneuvoston asetus eräistä kansainvälisluontoisista suhteista annetun lain soveltamisesta annetun asetuksen eräiden säännösten kumoamisesta (140/2002)

Laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta (563/2002)

Laki kuolleeksijulistamisesta (127/2005)

Laki edunvalvontavaltuutuksesta 648/2007

3. Keskeinen sisältö

Hanketta jatketaan laatimalla ehdotus isyyttä koskevien kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvien säännösten uudistamisesta (ks. hanke Kansainväliset isyyskysymykset).

4. Organisointi

Valmistelijat

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja**6. Aikataulu****7. Hankkeen vaikutukset**

Lainsäädäntö antaa entistä tarkemmat oikeusohjeet siitä, millä edellytyksillä Suomen viranomaisen on toimivaltainen kansainvälisiä liittymiä sisältävissä tapauksissa, mitä lakia tällöin sovelletaan ja miten suhtaudutaan asiaa koskeviin ulkomaisiin ratkaisuihin.

8. Muut tiedot

OM 14/41/2005

6.6 KANSAINVÄLISET ISYYSKYSYMYKSET**1. Tavoite ja tehtävät**

Kansainvälisiä isyyskysymyksiä koskevan lainsäädännön muuttaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 18.10.2006

Työryhmän mietintö 11.6.2007 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2007:7)

3. Keskeinen sisältö

Tavoitteena on laatia ehdotus kansainvälisiä isyyskysymyksiä koskevaksi lainsäädännöksi. Ehdotuksen tulisi sisältää säännökset Suomen viranomaisten kansainvälisestä toimivallasta ja sovellettavasta laista sekä säännökset vieraassa valtiossa tehdyn isyyttä koskevan ratkaisun tunnustamisesta.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

Voimassaolevat kansainvälisiä isyyskysymyksiä koskevat säännökset sisältyvät lakiin kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista (KPL) vuodelta 1929. Siinä käytetyt oikeudelliset käsitteet eivät vastaa vuonna 1975 säädettyä isyyslakia (700/1975). Lisäksi KPL:n säännösten taustalla olevien kansainvälisen perheoikeuden periaatteita pidetään nykyisin vanhentuneina ja ongelmallisina. Korkein oikeus on antanut ennakkopäätöksiä, jotka ovat korjanneet syntyneitä puutteita vain osittain. Koska perheiden elämä kansainvälistyy, tulisi lasten ja vanhempien oikeudelliseen asemaan ratkaisevasti vaikuttavista oikeuskysymyksistä olla asianmukaiset säännökset.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyi 31.5.2007. Oikeusministeriö on pyytänyt työryhmän ehdotuksesta lausunnot 1.9.2007 mennessä. Hallituksen esitys annettaneen keväällä 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 13/41/2006

OM039:00/2006

6.7 LAPSEKSIOTTAMISTA KOSKEVAN LAIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Lapseksiottamista koskevan lain uudistaminen tarpeellisin osin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Lapset ja rekisteröity parisuhde (STM:n julkaisu 2003:10)

Rekisteröidystä parisuhteesta annetun asetuksen 1 §:n muuttaminen

Arviomuistio

3. Keskeinen sisältö

Tärkeimmät lain uudistamistarpeet koskevat kansainvälisiin adoptioihin liittyvän lupamenettelyn kehittämistä ja lapsen oikeudellisen aseman parantamista tekemällä mahdolliseksi perheen sisäinen adoptio, kun lapsen vanhempi elää rekisteröidyssä parisuhteessa.

4. Organisointi

Valmistelija

Avoim

5. Taustatietoja

Lapseksiottamista koskeva laki (153/1985) tuli voimaan vuonna 1985. Sitä uudistettiin laajahkosti vuonna 1997 (175/1996), mm jotta Haagin vuoden 1993 yleissopimus kansainvälisistä adoptioista voitiin saattaa Suomessa voimaan.

Ulkomailta Suomeen adoptoitavien lasten määrä on huomattavasti lisääntynyt, minkä vuoksi on syytä arvioida kansainvälisiin adoptioihin liittyvien lupa-asioiden käsittelyn tarkoituksenmukaisuutta. Myös muihin kansainvälisiä adoptioita koskeviin säännöksiin on käytännössä havaittu liittyvän tarkistustarpeita.

Rekisteröityihin parisuhteisiin liittyviä erityiskysymyksiä selvittänyt toimikunta ehdotti vuonna 2003, että perheen sisäinen adoptio tehtäisiin mahdolliseksi rekisteröidyssä parisuhteessa. Toimikunta ehdotti lisäksi, että tällaiselle parille annettaisiin tietyissä tapauksissa mahdollisuus adoptoida myös sellainen heidän lähipiiriinsä kuuluva lapsi, joka ei ole kummankaan oma lapsi.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan nais- ja miesparien oikeus perheen sisäiseen adoptioon tehdään mahdolliseksi ottaen huomioon biologisen vanhemman oikeudet.

6. Aikataulu

Asiasta on laadittu arviomuistio ja lähetetty se lausuntokierrokselle. Lausuntoaika päättyi 31.1.2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Kansainvälisiä adoptioita koskevien säännösten tarkistaminen nopeuttaa ja selkeyttää lupamenettelyä. Perheen sisäistä adoptiota koskevilla säännöksillä voidaan parantaa niiden lasten oikeudellista asemaa, jotka tosiasiallisesti elävät rekisteröidyssä parisuhteessa olevan vanhempansa kanssa.

8. Muut tiedot

OM 16/41/2007

6.8 EU-ASETUS SOVELLETTAVASTA LAISTA JA TUOMIOISTUIMEN TOIMIVALLASTA AVIOEROASIOISSA

1. Tavoite ja tehtävät

Antaa kattavat säännökset avioeroasioissa sovellettavasta laista ja tuomioistuimen toimivallasta Euroopan unionissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 82 lopullinen, vihreä kirja

E 63/2005 vp, LaVL 22/2005 vp

KOM(2006) 399 lopullinen, asetusehdotus

U 53/2006 vp

LaVL 19/2006 vp

3. Keskeinen sisältö

Osapuolille annettaisiin mahdollisuus valita tuomioistuin avio- ja asumuseroasioissa. Säädetään avio- ja asumuseroa koskevissa asioissa sovellettavasta laista. Sääntely täydentäisi ns. Bryssel II a -asetusta, joka sääntelee muun muassa toimivaltaisen tuomioistuimen määräytymistä avioeroasioissa sekä avioerotuomioiden tunnustamista.

4. Organisointi

Valmistelijat

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

Kempainen, Outi, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 160 67576

Manninen, Mette, tutkija, oikeusministeriö, puh. 160 67663

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusehdotusta käsitellään neuvoston työryhmässä. Eurooppa-neuvosto on katsonut, että säädöksen tulisi olla valmis viimeistään vuonna 2011.

7. Hankkeen vaikutukset

Sääntelyn tavoitteena on vähentää kansainvälisiin avioeroihin liittyviä ongelmia EU-valtioissa.

8. Muut tiedot

OM 8/482/2005

EU/2006/1185

EU/2005/0804

6.9 EU-ASETUS TOIMIVALLASTA, SOVELLETTAVASTA LAISTA, TUOMIOIDEN TUNNUSTAMISESTA JA TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA SEKÄ YHTEISTYÖSTÄ ELATUSVELVOITTEITA KOSKEVISSA ASIOISSA

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on poistaa esteet, jotka nykyisin vaikeuttavat elatusapujen perintää Euroopan unionissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2004) 254 lopullinen, vihreä kirja

E 51/2004

LaVL 59/2004 vp

KOM(2005) 649 lopullinen, asetusehdotus

U 15/2006 vp

LaVL 8/2006 vp

3. Keskeinen sisältö

Asetusehdotus sisältää säännökset toimivallasta, sovellettavasta laista, lainvalinnasta, tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä elatusvelvoitteita koskevissa asioissa.

4. Organisointi

Valmistelijat

Helin Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

Kemppainen, Outi, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 160 67576

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusehdotusta käsitellään neuvoston työryhmässä. Eurooppa-neuvosto on katsonut, että säädöksen tulisi olla valmis viimeistään vuonna 2011. Ks. myös Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin hanke elatusapujen perintää koskevasta yleissopimuksesta.

7. Hankkeen vaikutukset

Asetus tehostaisi elatusapujen perintää jäsenvaltioiden välillä.

8. Muut tiedot

OM 4/482/2004

EU/2004/0917

6.10 EU-SÄÄDÖS PERINTÖ- JA TESTAMENTTIOIKEUDESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on laatia yhdenmukaiset säännöt kansainvälistä perintöoikeutta koskevista kysymyksistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 65 lopullinen, vihreä kirja

E 75/2005 vp

LaVL 22/2005 vp

3. Keskeinen sisältö

Vihreän kirjan tarkoituksena oli kysyä jäsenvaltioiden ja muiden kuultavien tahojen näkemyksiä kysymyksistä, jotka koskevat kansainvälistä toimivaltaa, sovellettavaa lakia, tunnustamista ja täytäntöönpanoa perintöä tai testamenttia koskevissa asioissa, perintötodistusta ja testamentti-rekisteriä.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, 160 67665

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusehdotus annettaneen vuoden 2008 lopussa. Eurooppa-neuvosto on katsonut, että säädöksen tulisi olla valmis viimeistään 2011.

7. Hankkeen vaikutukset

Helpottaisi sellaisten perintöasioiden hoitamista, joilla on liittymiä yhtä useampaan jäsenvaltioon.

8. Muut tiedot

OM 11/482/2005

EU/2005/0756

6.11 EU-SÄÄDÖS AVIOLIITON VARALLISUUSSUHTEISIIN SOVELLETTAVASTA LAISTA MUKAAN LUKIEN TOIMIVALTA JA VASTAVUORONIN TUNNUSTAMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Tarkoituksena on laatia yhdenmukaiset säännöt avioliiton varallisuussuhteita koskevista kansainvälis-yksityisoikeudellisista kysymyksistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2006) 400 final, vihreä kirja

3. Keskeinen sisältö

Vihreän kirjan tarkoituksena on käynnistää kuuleminen kansainvälisissä yhteyksissä esiin tulevista avioliittojen tai muiden yhteiselämän muotojen varallisuuskysymyksistä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

Manninen Mette, tutkija, oikeusministeriö, puh. 160 67663

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusehdotusta ei ole annettu. Eurooppa-neuvosto on katsonut, että säädöksen tulisi olla valmis viimeistään 2011.

7. Hankkeen vaikutukset

Yhdenmukaistaisi avioliiton varallisuussuhteita koskevat kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset EU-maissa.

8. Muut tiedot

OM 6/482/2006

EU/2006/1186

6.12 ELATUSAPUJEN PERINTÄÄ KOSKEVA YLEISSOPIMUS**1. Tavoite ja tehtävät**

Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa on valmisteltavana elatusapujen perintää koskeva yleissopimus, jolla on tarkoitus korvata New Yorkissa vuonna 1956 tehty yleissopimus elatusavun perimisestä ulkomailla sekä Haagissa vuosina 1958 ja 1973 tehdyt elatusapupäätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevat yleissopimukset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Sopimukseen liittyviä asiakirjoja on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin verkko-osoitteessa <http://www.hcch.net/e/conventions>.

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus tulee sisältämään määräyksiä hallinnollisesta yhteistyöstä elatusavun perintää koskevissa asioissa sekä toisessa sopimusvaltiossa annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Lisäksi yleissopimukseen on tarkoitus laatia sovellettavaa lakia koskeva lisäpöytäkirja, johon sopimusvaltio voisi sitoutua niin halutessaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Diplomaattikokous, jossa päätettiin yleissopimuksen sisällöstä, pidettiin marraskuussa 2007. Voimaansaattamisen aikataulu on avoin.

7. Hankkeen vaikutukset

Parannetaan mahdollisuuksia elatusapujen kansainväliseen perintään.

8. Muut tiedot

OM 5/85/2006

6.13 LASTEN SUOJELUA KOSKEVAN VUODEN 1996 HAAGIN YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Haagissa vuonna 1996 toimivallasta, sovellettavasta laista, tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa tehdyn yleissopimuksen hyväksyminen ja yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 6.4.2004

Työryhmän mietintö 24.8.2005, (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2005:11)

3. Keskeinen sisältö

Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvia määräyksiä lapsen huollosta, tapaamisoikeudesta ja holhouksesta sekä lastensuojelusta. Sopimuksessa on myös viranomaisten kansainvälistä yhteistoimintaa koskeva luku.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

Haagin 1996 sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 1.1.2002, ja sen on tällä hetkellä ratifioinut tai

siihen on liittynyt kymmenen valtiota. Euroopan yhteisön jäsenmaiden kannalta Haagin 1996 sopimus on nk. jaetun toimivallan sopimus. Jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet sopimuksen omasta puolestaan ja yhteisön puolesta 1.4.2003.

6. Aikataulu

EU:n neuvosto on valmistellut päätöstä, jolla jäsenvaltiot valtuutetaan yhteisön puolesta ratifioimaan sopimus tai liittymään siihen, mutta Espanja on estänyt päätöksenteon nk. Gibraltar-kysymyksen vuoksi. Päätöksenteon ja siten myös kansallisen voimaansaattamisen aikataulu on avoin.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimuksen ratifiointi parantaisi lasten suojelua kansainvälisissä tilanteissa.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2004

OM047:00/2004

6.14 AIKUISTEN SUOJELUA KOSKEVA SOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Sopimukseen liittyviä asiakirjoja on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin verkko-osoitteessa <http://www.hcch.net/e/conventions>.

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimuksen sisällöstä päätettiin Haagissa 20.9.-2.10.1999 pidetyssä erityiskomission istunnossa, jolla oli diplomaattikonferenssin luonne. Yleissopimus (Convention on jurisdiction, applicable law, recognition, enforcement and co-operation in respect of the protection of adults) koskee sellaisten aikuisten suojelua, jotka henkilökohtaisten kykyjensä heikentymisen tai riittämättömyyden vuoksi eivät kykene itse huolehtimaan eduistaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Suomi ei ole toistaiseksi allekirjoittanut sopimusta. Jatkotoimista päätetään myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimuksen ratifiointi parantaisi toimintarajoitteisten aikuisten suojelua kansainvälisissä tilanteissa, jos riittävä määrä valtioita sitoutuisi siihen.

8. Muut tiedot

OM 6/85/2006

6.15 LASTEN OIKEUKSIEN KÄYTTÖÄ KOSKEVA EUROOPPALAINEN YLEISSOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

ETS no. 160. Yleissopimukseen liittyviä asiakirjoja on Euroopan neuvoston verkko-osoitteessa <http://conventions.coe.int/treaty/EN>

3. Keskeinen sisältö

Euroopan neuvostossa tehtiin 25.1.1996 yleissopimus lasten oikeuksien käyttämisestä. Sopimus koskee lapsen kuulemistä ja lapsen oikeutta saada edustaja lasta koskeviin oikeudenkäynteihin sekä tuomioistuimen ja lapsen edustajan tehtäviä näissä oikeudenkäynneissä.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67665

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 25.1.1996. Jatkotoimista päätetään myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

Hankkeen vaikutukset ovat vähäiset, sillä kansallinen lainsäädäntömme ottaa huomioon lapsen kuulemiseen ja edustamiseen liittyvät kysymykset.

8. Muut tiedot

OM151:00/06/01/1998

OM 5/84/2006

7. VELVOITEOIKEUS JA KULUTTAJANSUOJA

7.1 SOPIMUSVELVOITTEISIIN SOVELLETTAVAA LAKIA KOSKEVAN ROOMAN YLEISSOPIMUKSEN TARKISTAMINEN JA MUUNTAMINEN EU-ASETUKSEKSI (ROOMA I)

1. Tavoite ja tehtävät

Vuonna 1980 tehdyn sopimuksia koskevan ns. Rooma I –lainvalintayleissopimuksen muuntaminen yhteisön asetukseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2002) 654 lopullinen, vihreä kirja

E 5/2003 vp

KOM (2005) 650 lopullinen, asetusehdotus

U 7/2006

3. Keskeinen sisältö

Asetuksessa säädetäisiin siitä, minkä valtion lain nojalla on arvioitava sopimusvelvoitetta, jolla on liittymä kahteen tai useampaan valtioon.

4. Organisointi

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusehdotusta käsitellään neuvoston siviilioikeuskomiteassa. Asetuksen asiasisältö hyväksyttiin sekä neuvostossa että Euroopan parlamentissa joulukuussa 2007. Asetus hyväksyttäneen muodollisesti ja saatettaneen voimaan kesään 2008 mennessä. Asetusta ryhdytään soveltamaan 18 kuukauden kuluttua sen voimaantulosta.

7. Hankkeen vaikutukset

Nykytilaan verrattuna hankkeen toteuttamisella ei olisi merkittäviä lain valinnan ennakoitavuutta ja oikeudenkäyntikuluja vähentäviä vaikutuksia, koska ehdotettu sääntely vastaa pääpiirteissään voimassa olevaa, jäsenvaltioiden kesken solmittuun yleissopimukseen perustuvaa sääntelyä.

8. Muut tiedot

OM 15/461/2002

EU/2003/0097

7.2 YLEISSOPIMUS LIIKUTELTAVIIN LAITTEISIIN KOHDISTUVISTA KANSAINVÄLISISTÄ OIKEUKSISTA

1. Tavoite ja tehtävät

Liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvia kansainvälisiä oikeuksia (Convention on International Interests in Mobile Equipment) koskevan Unidroit'n yleissopimuksen ja lentokalustoa koskevan pöytäkirjan allekirjoittamis- ja ratifioimistarpeen selvittäminen. Hallitusten välisissä neuvotteluissa valmistel-

laan parhaillaan myös rautateiden liikkuvan kaluston sekä avaruusesineiden vakuuskäyttöä koskevia pöytäkirjoja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tausta-asiakirjoja on verkko-osoitteessa <http://www.unidroit.org/> (sen jälkeen valinta "International Interests in Mobile Equipment").

3. Keskeinen sisältö

Tarkoituksena luoda kansainvälinen rekisteri, johon voitaisiin merkitä liikuteltavaan kalustoon kohdistuvia kansainvälisiä vakuusoikeuksia.

4. Organisointi

Valmistelijat

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 160 67713

Tuokila, Marja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67721

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Yleissopimus ja lentokalustoa koskeva pöytäkirja hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa Etelä-Afrikassa marraskuussa 2001 ja ne tulivat kansainvälisesti voimaan 1.3.2006. Koska eräät yleissopimuksen ja pöytäkirjan määräyksistä kuuluvat Euroopan yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan, komissio antoi 17.12.2002 ehdotuksen neuvoston päätökseksi yleissopimuksen ja pöytäkirjan allekirjoittamisesta ja hyväksymisestä yhteisön puolesta. Asian käsittely neuvostossa oli vuosia pysähtyneissä hankkeen asiasisältöön liittymättömistä syistä, mutta jatkunee keväällä 2008. Suomen osalta yleissopimuksen ja pöytäkirjan ratifiointitarvetta on selvitetty 28.9.2007 päättyneellä lausuntokierroksella.

Rautateiden liikkuvan kaluston vakuuskäyttöä koskeva pöytäkirja hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa helmikuussa 2007. Ensimmäinen hallitusten välinen istunto avaruusesineiden vakuuskäyttöä koskevasta pöytäkirjasta järjestettiin 2003. Unidroit'n sihteeristö selvittää lisäksi tarvetta maatalous-, kaivos- ym. laitteiden vakuuskäyttöä koskevaan pöytäkirjaan.

7. Hankkeen vaikutukset

Mahdollisuus vahvistaa arvokkaaseen liikuteltavaan kalustoon, kuten ilma-aluksiin kohdistuvia kansainvälisiä vakuusoikeuksia, jotka ovat vaikeuksitta täytäntöönpantavissa kaikissa sopimusvaltioissa, tehostaa omaisuuden vakuuskäyttöä ja alentaa kaluston rahoituskustannuksia.

8. Muut tiedot

OM 3284/45/2001

7.3 LENTOYHTIÖIDEN VAHINGONKORVAUSVASTUUTA KOSKEVAN YLEISSOPIMUKSEN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa lentokoneiden kolmansille tahoille aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskeva ns. Rooman vuoden 1952 yleissopimus (Convention on Damage Caused By Foreign Aircraft to Third Parties on the Surface).

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Vuoden 1952 yleissopimus on ainoa kansainvälisoikeudellinen instrumentti, jossa määrätään lentokoneiden maanpinnalla aiheuttamien vahinkojen korvausvastuusta. Tarkoituksena on uudistaa yleissopimus kokonaisuudessaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67713

5. Taustatietoja

Vuoden 1952 yleissopimuksen mukaista vastuujärjestelmää ja erityisesti lentoyhtiön korvausvastuun enimmäismääriä pidetään yleisesti vahinkoa kärsineiden kannalta riittämättöminä. Tästä syystä kaksi sopimusvaltiota on äskettäin sanoutunut irti yleissopimuksesta. Suomi ei ole edes ratifioinut yleissopimusta. Yleissopimuksen uudistamista on valmisteltu asiantuntijatyöryhmässä, jonka ehdotuksen pohjalta hallitusten välinen sopimusvalmistelu on tarkoitus aloittaa.

6. Aikataulu

Asian käsittely aloitettiin kansainvälisen siviili-ilmailujärjestön (ICAO) oikeudellisessa komiteassa maaliskuussa 2004. Seuraavan kerran asiaa käsitellään oikeudellisessa komiteassa aikaisintaan keuhällä 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Vahingonkorvausvastuun yhtenäistäminen maailmanlaajuisesti selkeyttäisi korvaussääntelyä, helpottaisi vastuiden vakuuttamista ja parantaisi matkustajien korvausoikeudellista asemaa.

8. Muut tiedot

OM 2875/45/2001

7.4 JULKISYHTEISÖN VAHINGONKORVAUSVASTUU

1. Tavoite ja tehtävät

Julkisyhteisöjen vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitys vahingonkorvauslain uudistamistarpeesta (selvitysraportti OM/23.6.1998)

3. Keskeinen sisältö

Ensi vaiheessa kartoitetaan lainsäädännön mahdollisia muutostarpeita.

4. Organisointi

Valmistelija

Leinonen, Antti T., lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67713

5. Taustatietoja

Hanke liittyy vuonna 1998 aloitettuun vahingonkorvauslain uudistamiseen. Henkilövahinkojen korvaamista koskeva sääntely uudistettiin vuoden 2006 alusta. Puhtaan varallisuusvahingon korvaussääntelyn osalta puolestaan päädyttiin vuonna 2003 siihen, ettei tarvetta lainsäädäntömuutoksiin ole.

6. Aikataulu

Arviomuistio kevään 2008 aikana.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 19/41/2007

7.5 YLEISSOPIMUS VÄLITTÄJÄN HALLINNASSA OLEVIA ARVOPAPEREITA KOSKEVISTA YHDENMUKAISISTA AINEELLISOIKEUDELLISISTA SÄÄNNÖISTÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa välittäjän hallinnassa olevia arvopapereita koskevia aineellisoikeudellisia säännöksiä. Sopimusneuvotteluissa tavoitteena on varmistaa yleissopimuksen ja Suomen arvo-osuusjärjestelmän riittävä yhteensopivuus.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yleissopimusluonnos on Unidroit'n verkkosivuilla osoitteessa <http://www.unidroit.org/E 106/2005 vp>

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus koskisi arvopapereita, joihin liittyvät oikeudet merkitään välittäjän ylläpitämälle tilille. Tällaisia arvopapereita hallitaan moniportaisissa välittäjien ketjuissa mutta myös omistajakohtaisilla arvopaperitileillä, joissa sijoittajalla säilyy suora esineoikeus arvopaperiin ja välitön suhde liikkeeseenlaskijaan. Jälkimmäisistä esimerkkejä ovat Suomen arvo-osuusjärjestelmässä omistajakoh- taisille arvo-osuustileille merkityt arvopaperit.

Yleissopimuksessa määrättäisiin mm. välittäjän hallinnassa olevien arvopapereiden hankkimisesta, luovuttamisesta ja käyttämisestä vakuutena sekä arvopapereihin kohdistuvien oikeuksien etusijajär- jestyksestä. Määräyksiä olisi myös arvopapereihin kohdistuvien oikeuksien haltijan suojasta välittä- jän maksukyvyttömyystilanteessa samoin kuin eräistä arvopapereiden selvitysjärjestelmiin liittyvis- tä erityiskysymyksistä

4. Organisointi

Valmistelijat

Tuokila, Marja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67721

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

5. Taustatietoja

Yleissopimus on ns. sekasopimus sisältäen sekä Euroopan yhteisön että jäsenvaltioiden toimival- taan kuuluvia määräyksiä. EU:n komissio on osallistunut neuvotteluihin yhteisön toimivaltaan kuu- luvissa kysymyksissä.

6. Aikataulu

Unidroit julkaisi yleissopimusluonnoksen joulukuussa 2004. Yleissopimuksesta on neuvoteltu useissa hallitusten edustajien kokouksissa. Diplomaattikonferenssi, jossa yleissopimus on tarkoitus hyväksyä, pidetään syyskuussa 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Yhdenmukaistamalla aineellisoikeudellisia säännöksiä yleissopimus vähentäisi erityisesti rajat ylittävään arvopapereiden vaihdantaan ja vakuuskäyttöön liittyviä oikeudellisia riskejä. Siten yleissopimus parantaisi arvopaperimarkkinoiden toimivuutta ja alentaisi markkinoiden ja niillä toimivien kustannuksia.

8. Muut tiedot

EU/2005/1064

OM 3/472/2005

7.6 VÄLITTÄJÄN HALLINNASSA OLEVIIN ARVOPAPEREIHIN LIITTYVIIN TIETTYIHIN OIKEUKSIIN SOVELLETTAVAA LAKIA KOSKEVA YLEISSOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksen mahdollinen allekirjoittaminen ja ratifioiminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yleissopimus on verkko-osoitteessa <http://www.hcch.net/e/conventions/text36e.html>

Arviomuistio 26.5.2003

Lausuntotiivistelmä 1.9.2003

E 98/2002 vp

U 13/2004 vp

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimuksessa määritellään, minkä maan lakia sovelletaan välittäjän hallinnassa olevien arvopapereiden luovutukseen ja vakuuskäyttöön silloin, kun arvopaperiin liittyvät oikeudet merkitään välittäjän ylläpitämälle tilille. Pääsäännön mukaan sovellettaisiin tilinhaltijan ja välittäjän valitsemaa lakia. Sopimus koskisi myös Suomen arvo-osuusjärjestelmässä arvo-osuustileille merkittävät arvopapereita.

4. Organisointi

Valmistelija

Tuokila, Marja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67721

5. Taustatietoja

Yleissopimus on nk. sekasopimus sisältäen sekä Euroopan yhteisön että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Yleissopimukseen liittyminen edellyttää sekä EU:n että kansallisen lainsäädännön tarkistamista.

6. Aikataulu

Yleissopimus hyväksyttiin Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa 13.12.2002. EU:n komissio teki 5.1.2004 neuvostolle ehdotuksen päätökseksi yleissopimuksen allekirjoittamisesta yhteisön puolesta. Yleissopimuksen allekirjoittamisesta on useaan otteeseen keskusteltu neuvoston työryhmässä, mutta asiasta ei ole päästy yhteisymmärrykseen.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimus parantaisi oikeusvarmuutta sovellettavasta laista ja näin tehostaisi ja mahdollisesti lisäisi arvopapereiden vaihdantaa ja vakuuskäyttöä erityisesti rajojen yli. Se myös alentaisi arvopaperimarkkinoiden ja niillä toimivien kustannuksia.

8. Muut tiedot

OM 7/482/2003

OM028:00/2001

EU290702/0073

7.7 MAKSUPALVELUT**1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on maksupalvelujen tarjontaa sekä niiden toteuttamista koskevan direktiivin täytäntöönpano.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 3.10.2007

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän on valmisteltava hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus direktiivin täytäntöönpanemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä siltä osin kuin on kysymys makupalveluntarjoajien tiedonantovaatimuksista sekä maksupalvelujen tarjoamiseen ja käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista (lähinnä direktiivin III ja IV osastot).

Työryhmä toimii yhteistyössä jäljempänä mainitun valtiovarainministeriön asettaman työryhmän kanssa.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Tuokila, Marja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67721

Jäsenet

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Tanninen, Seppo, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

Miettinen, Kirsi, neuvotteleva virkamies, liikenne- ja viestintäministeriö

Koponen, Risto, ekonomisti, Suomen Pankki

Haunio-Rudanko, Outi, apulaisjohtaja, Kuluttajavirasto

Laitinen, Jukka, lakimies, Rahoitustarkastus

Laine, Helena, johtava lakimies, Finanssialan keskusliitto ry

Lahtinen, Marko, lakimies, Ficom ry

Turunen, Jaakko, lakimies, Keskuskauppakamari

Sario, Tuula, johtava lakimies, Suomen Kuluttajaliitto ry

Pysyvä asiantuntija

Nisén, Anne, maksuliikenneasiantuntija, Finanssialan keskusliitto ry

Sihteeri

Möller, Tia-Maaret, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 160 67751

5. Taustatietoja

Maksupalveluja sisämarkkinoilla koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2007/64/EY on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 1.9.2009.

Direktiivin tavoitteena on edistää sisämarkkinoiden toimintaa ja tehostaa maksujärjestelmiä luomalla niin sanottu yhtenäinen eurooppalainen maksualue. Tämä edellyttää sekä maksupalveluntarjoajia että maksupalvelujen sisältöä koskevien jäsenvaltioiden säännösten yhdenmukaistamista.

Direktiivillä kumotaan sisällöltään huomattavasti suppeampi, rajojen yli suoritettavista tilisiirroista annettu direktiivi (97/5/EY).

Direktiivin sellaisten säännösten, jotka koskevat muun muassa maksupalvelun tarjoamisen elinkeino-oikeudellisia edellytyksiä ja maksupalveluntarjoajan valvontaa, täytäntöönpanon edellyttämä lainsäädäntö valmistellaan valtionvarainministeriön asettamassa työryhmässä.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 1.12.2008.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 23/41/2007

OM031:00/2007

7.8 SOPIMATTOMAT KAUPALLISET MENETTELYT

1. Tavoite ja tehtävät

Sopimattomista kaupallisista menettelyistä annetun direktiivin täytäntöönpano.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Sopimattomia kaupallisia menettelyjä koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2005/29/EY

Asettamispäätös 5.5.2006

Työryhmän mietintö 8.10.2007 (Oikeusministeriö, Työryhmämientö 2007:11)

Lausuntotiivistelmä 14.1.2008 (Oikeusministeriö, Lausunnot ja selvityksiä 2008:1)

3. Keskeinen sisältö

Direktiivin täytäntöönpano edellyttää kuluttajansuojalain markkinointia koskevassa 2 luvussa yleislausekkeen täydentämistä yksityiskohtaisilla säännöksillä sopimattomuuden käsitteestä ja sopimattomina pidettävistä menettelyistä.

4. Organisointi

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67672

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 160 67514)

5. Taustatietoja

Direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 12.6.2007, ja kansallisia säännöksiä on ryhdyttävä soveltamaan viimeistään 12.12.2007.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annettaneen huhtikuussa 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Ei merkittäviä vaikutuksia, koska direktiivi vastaa asiallisesti voimassa olevaa lakia.

8. Muut tiedot

OM 11/41/2006

OM032:00/2006

7.9 VAKUUTUSSOPIMUSLAIN TARKISTAMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Vakuutus sopimuslain tarkistaminen niin, että lain toimivuuden seurannassa ilmi tulleet epäselvyydet ja muut ongelmat voidaan poistaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Seurantatiivistelmä 10.1.2002

Arviomuistio 10.1.2005

Työryhmän asettamispäätös 16.2.2005

Työryhmämietintö 30.8.2006 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:16)

Lausuntotiivistelmä 15.5.2007 (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2007:10)

3. Keskeinen sisältö

Lain soveltamisalaa ja sen pakottavuutta vakuutuksenottajan hyväksi laajennettaisiin. Vakuutuksenantajalle tulisi velvollisuus perustella päätös, jolla vakuutushakemus hylätään tai vakuutus irtisanotaan. Vakuutuksenantajan velvollisuutta antaa tietoja sijoitussidonnaisista vakuutuksista lisätäisiin. Lisäksi tarkistettaisiin säännöksiä mm. ryhmäetuvakuutuksista, henkivakuutusehtojen muuttamisesta, edunsaajamääräyksestä, korvausvaatimuksen vanhentumisesta ja kanneajasta.

4. Organisointi

Valmistelijat

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67672

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

Vakuutus sopimuslaki (543/1994) tuli voimaan 1.7.1995. Lakiin on sen voimaantulon jälkeen tehty vain muun lainsäädännön muuttumisesta johtuneita tarkistuksia.

Oikeusministeriö lähetti etutahoille joulukuussa 2000 tiedustelun vakuutus sopimuslain säännösten toimivuudesta. Saaduista vastauksista laadittiin tiivistelmä, jonka pohjalta oikeusministeriössä järjestettiin kuulemistilaisuus. Oikeusministeriön toimeksiannosta OTT Jaana Norio-Timonen laati arviomuistion lain uudistamistarpeesta.

6. Aikataulu

Työryhmän mietinnöstä saaduista lausunnoista laadittiin tiivistelmä keväällä 2007. Jatkotoimista päätetään keväällä 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Ei merkittäviä vaikutuksia, sillä muutostarpeet rajoittunevat sääntelyn selkeyttämiseen. Sopimuspuolille ei ole tulossa merkittäviä uusia oikeuksia tai velvollisuuksia.

8. Muut tiedot

OM

OM019:00/2005

7/41/2005

7.10 VALMISMATKALAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Valmismatkalainsäädännön muuttaminen niin, että sen käytännön soveltamisessa ilmi tulleet epäselvyydet, puutteet ja muut ongelmat voidaan poistaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 2.11.2005

Työryhmän mietintö 20.9.2007 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2007:9)

Lausuntotiivistelmä 17.1.2008 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2008:2)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän on valmisteltava hallituksen esityksen muotoon laaditut ehdotukset sekä valmismatkalain että valmismatkaliikkeistä annetun lain muuttamiseksi. Työryhmän on erityisesti selvitettävä seuraavia kysymyksiä:

- lakien yleisen soveltamisalan ja siihen liittyvien keskeisten käsitteiden selkeyttäminen
- vakuusjärjestelmän toimivuus sekä mahdollinen kehittämistarve ja kehittämiskeinot
- matkanjärjestäjän tiedonantovelvoitteita koskevan sääntelyn selkeyttäminen sekä mahdollinen tarve siirtää asetukseen sisältyvät tiedonantovelvoitteet lain tasolle.

4. Organisointi

Valmistelija

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67672

5. Taustatietoja

Suomen matkatoimistoalan liitto ry on eri yhteyksissä kiinnittänyt huomiota valmismatkalainsäädännön ongelmakohtiin, erityisesti säädösten soveltamisen kannalta keskeisen valmismatkan käsitteen tulkinnanvaraisuuteen. Töölön Matkatoimisto Oy:n vuonna 2005 alkaneen konkurssimenettelyn yhteydessä tuli ilmi, ettei toimiston Kuluttajavirastolle asettama vakuus riitä kattamaan matkustajien menetyksiä siten kuin valmismatkaliikkeistä annetun lain 8 §:ssä edellytetään. Aasian luonnonkatastrofia koskevan onnettomuustutkintakeskuksen tutkintaselostuksen (A 2/2004 Y) toimenpidesuosituksen mukaan tulisi ryhtyä toimenpiteisiin matkailualan velvoittamiseksi viestittämään asiakkaille riskeistä mukaan lukien luonnononnettomuusriskit.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annettaneen loppukeväällä 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Valmismatkan käsitteen selventäminen johtanee siihen, että tietyt matkailupalvelut, jotka valvontaviranomainen on tulkinnut valmismatkoiksi, jäävät tarkistetun käsitteen ja vastaavasti vakuusvaatimusten ulkopuolelle. Toisaalta käsitteen piiriin tulee matkakokonaisuuksia, joita ei nykyisin pidetä valmismatkoina, erityisesti internetissä tarjotut lento+ hotellipaketit ja ns. vaihto-oppilasmatkat. Matkustajien taloudellinen riski konkurssitilanteissa kasvaa yksittäisten halpojen palvelujen osalta mutta paranee internetistä hankittujen pakettien ja kalliiden vaihto-oppilasmatkojen osalta. Perinteisten toimijoiden ja internet-matkatoimistojen vakuusvelvoitteet tulisivat nykyistä yhdenmukaisemmiksi.

8. Muut tiedot

OM 20/41/2005

OM048:00/2005

7.11 EU-KULUTUSLUOTTODIREKTIIVIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiivin tavoitteena on mahdollistaa avoimempien ja tehokkaampien kulutusluottomarkkinoiden luominen sekä taata sellainen kuluttajansuojan taso, jolla luottojen vapaa liikkuvuus voidaan toteuttaa parhaalla mahdollisella tavalla luotonantajien ja kuluttajien kannalta. Uusi direktiivi korvaisi vuodelta 1987 peräisin olevan direktiivin 87/102/ETY.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2002)443 lopullinen, direktiiviehdotus

U 64/2002 vp

TaVL 18/2002 vp

KOM(2004) 747 lopullinen, komission muutettu ehdotus

KOM(2005) 483 lopullinen, komission muutettu ehdotus

9948/2/07 CONSOM 69, neuvoston yhteinen kanta

3. Keskeinen sisältö

Direktiivi koskisi lähtökohtaisesti kaikkia kuluttajalle tarjottavia luottosopimuksia, ei kuitenkaan muun muassa kiinnitysluottoja (luottoja, joiden vakuutena on kiinteä omaisuus tai asunto-osake), asuntoluottoja, yli 75000 euron eikä alle 200 euron suuruisia luottoja. Siten jäsenvaltion harkintaan jäisi, soveltaako se direktiivin säännöksiä myös näihin direktiivin ulkopuolelle jääviin luottoihin.

Direktiivi olisi pääsääntöisesti täysharmonisoiva. Direktiivi sisältäisi säännöksiä muun muassa luotonantajan tiedonantovelvollisuudesta mainonnassa ja ennen luottosopimuksen tekemistä, tiedoista, jotka on sisällytettävä luottosopimukseen sekä kuluttajan peruuttamisoikeudesta ja oikeudesta maksaa luotto ennaikaisesti.

4. Organisointi

Valmistelija

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Direktiivin toinen lukeminen Euroopan parlamentissa päättyi 16 päivänä tammikuuta 2008. Euroopan parlamentti ja neuvosto pääsivät toisessa lukemisessa yhteisymmärrykseen direktiivistä. Teknisen viimeistelyn jälkeen direktiivi julkaistaan EY:n virallisessa lehdessä. Direktiivi on saatettava voimaan kansallisesti kahden vuoden kuluessa sen julkaisemisesta.

7. Hankkeen vaikutukset

Direktiivi aiheuttaa toteutuessaan useita täsmennystarpeita kansalliseen lainsäädäntöön, erityisesti luotonantajan tiedonantovelvollisuutta koskeviin säännöksiin.

8. Muut tiedot

OM 40/461/2002

EU/230902/0691

7.12 EU:N ASUNTOLUOTTOJA KOSKEVA SÄÄNTELY

1. Tavoite ja tehtävät

Asuntoluottoja koskevan yhteisösääntelyn tarpeen arvioiminen

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimialan ja kuluttajajärjestöjen edustajista koostuvan työryhmän, ns. Forum Groupin raportti, joulukuu 2004

KOM(2005) 327 lopullinen, vihreä kirja

Oikeusministeriön lausunto komissiolle vihreästä kirjasta, 29.11.2005

E 109/2005 vp

TaVP 96/2005 vp

Report of the Mortgage Funding Expert Group

Mortgage Industry and Consumers Expert Group, Final Report

KOM(2007) 807 lopullinen, valkoinen kirja

3. Keskeinen sisältö

Selvitetään, onko yhteisötasolla tarpeen säätää asuntoluotoista ja muista sellaisista luotoista, joiden vakuutena on kiinteistö, tai ryhtyä muihin toimenpiteisiin rajat ylittävien kiinnitysluottomarkkinoiden toiminnan edistämiseksi. Komission alustavan arvion mukaan lainsäädäntöä tarvittaneen luotonantajan tiedonantovelvollisuudesta ennen luottosopimuksen tekemistä, luoton todellisen vuosikoron laskemisesta, vastuullisesta luotonannosta ja kuluttajan oikeudesta maksaa luotto ennaikaisesti.

4. Organisointi

Valmistelija

Kummoinen Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Komissio jatkaa vuosina 2008-2010 yhteistyössä jäsenvaltioiden ja markkinaosapuolten kanssa edellä mainittujen lainsäädäntötoimien ja muiden toimenpiteiden valmistelua.

7. Hankkeen vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia voidaan arvioida luotettavasti vasta, kun on päätetty mahdollisten säädösehdotusten sisällöstä. Komissio on arvioinut, että yhdentyvät kiinnitysluottomarkkinat voisivat nostaa EU:n bruttokansantuotetta ja yksityistä kulutusta.

8. Muut tiedot

OM 4/471/2005

EU/2005/1220

7.13 EU:N KULUTTAJANSUOJAOIKEUDEN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Komission tarkoitus on uudistaa kaikkiaan kahdeksan kuluttajansuojadirektiiviä (kotimyynti, koh-tuuttomat sopimusehdot, etämyynti, aikaosuudet eli timeshare, pakettimatkat, hintamerkinnot, kulu-tustavaran kauppa sekä kieltokanteet).

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2006) 744 lopullinen, vihreä kirja

E 26/2007 vp

Suomen lausunto komissiolle 14.6.2007

3. Keskeinen sisältö

Vihreä kirja sisältää selvityksiä yllä mainittujen direktiivien täytäntöönpanosta, esille tulleista ongelmista ja uudistustarpeista. Kirjassa esitetään jäsenvaltioille ja etutahoille kommentoitaviksi lukuisia kysymyksiä ja ratkaisuvaihtoehtoja, jotka koskevat mm. uudistuksen toteuttamistapaa (tarkistetaanko direktiivit sektorikohtaisesti vai pyritäänkö saamaan aikaan kuluttajasopimuksia yleisesti koskeva säädös, jonka lisäksi tehtäisiin tarpeen mukaan tarkistuksia sektorikohtaisiin direktiiveihin). Lisäksi kysymykset koskevat harmonisoinnin tasoa sekä kohtuuttomia sopimusehtoja ja kulutustavan kauppaa koskevien direktiivien yksityiskohtaisia tarkistustarpeita. Komission mukaan näiden direktiivien nykyinen sääntely voisi tarkistettuna muodostaa uuden horisontaalisen sopimusoikeudellisen säädöksen perussisällön.

4. Organisointi

Valmistelija

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67672

5. Taustatietoja

Uudistus liittyy Euroopan sopimusoikeutta koskevaan laajaan hankkeeseen, ja siinä on tarkoitus käyttää hyväksi sopimusoikeushankkeessa valmisteltavaa ns. yhteistä viitekehystä (Common Frame of Reference). CFR sisältäisi sopimusoikeuden periaatteita, määritelmiä ja mallisääntöjä.

6. Aikataulu

Komissio antoi aikaosuusdirektiivin uudistusehdotuksen kesällä 2007 ja antanee ehdotuksen kuluttajasopimuksia koskevaksi puitedirektiiviksi vuoden 2008 lopulla. Puitedirektiivi tullee sisältämään mm. kohtuuttomia sopimusehtoja ja kulutustavaran kauppaa koskevan sääntelyn.

7. Hankkeen vaikutukset

Ei vielä arvioitavissa.

8. Muut tiedot

OM 1/471/2007

EU/2007/0692

7.14 AIKAOSUUSDIREKTIIVIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Komission tarkoitus on korvata nykyinen aikaosuus- eli timesharedirektiivi 94/47/EY uudella, soveltamisalaltaan laajemmalla direktiivillä. Tavoitteena on poistaa kuluttajaongelmia ja kilpailun vääristymiä erityisesti saattamalla uudet lomatuotteet sääntelyn piiriin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2007) 303 lopullinen

3. Keskeinen sisältö

Direktiivi koskee aikaosuuksien ja pitkäkestoisten lomatuotteiden (mm. ns. alennuslomakerhot) markkinointia, myyntiä ja jälleenmyyntiä sekä aikaosuuksien vaihtoa. Direktiivin keskeiset sään-

nökset (elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvoitteet, sopimuksen sisältöä ja kieltä koskevat vaatimukset, kuluttajan oikeus peruuttaa sopimus ja kiello ottaa vastaan kuluttajan suorituksia peruuttamisaikana) vastaavat periaatteiltaan voimassa olevaa direktiiviä. Säännöksiä on kuitenkin täydennetty ja tarkistettu erityisesti soveltamisalan laajentamisesta johtuen. Peruuttamisaika olisi nykyisen 10 päivän sijasta 14 päivää.

4. Organisointi

Valmistelija

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67672

5. Taustatietoja

Uudistus on osa EU:n kuluttajansuojasäännösten laajaa uudistamista (ks. edellä 7.12). Nykyisen direktiivin antamisen jälkeen markkinoille on tullut uusia, aikaosuuksia eräiltä osin muistuttavia lomatuotteita, joiden markkinoinnissa ja sopimuksissa on komission mukaan ilmennyt merkittäviä kuluttajaongelmia. Lainsäädännön aukot ovat myös vääristäneet kilpailua.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä alkoi heinäkuussa 2007. Yhteisymmärryksen saavuttamista on vielä vaikea ennakoita.

7. Hankkeen vaikutukset

Suomen täytäntöönpanolain soveltamisala on jo nykyisin direktiivin 94/47/EY soveltamisalaa laajempi. Komission ongelmallisiksi havaitsemia uusia lomatuotteita ei toistaiseksi ole ollut tarjolla Suomen markkinoilla. Uudistuksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia aikaosuuksien kotimarkkinoihin. Etelä-Euroopan lomakohteissa markkinoinnin kohteeksi joutuvien suomalaisten lomalaisten oikeusasema paranee.

8. Muut tiedot

OM 5/471/2007

EU/2007/1124

7.15 PIKALUOTTOIHIN LIITTYVÄN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on pikaluottoja koskevan lainsäädännön uudistaminen niiden tarjonnassa esiintyneiden ongelmien ja epäkohtien poistamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 22.10.2007

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän on valmisteltava hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus pikaluottoihin liittyvän lainsäädännön muuttamisesta. Työryhmän työn pohjana on oikeusministeriössä laadittu arviomuu-
tios lainsäädännön uudistamistarpeista. Työryhmän on selvitettävä erityisesti seuraavien säännösten uudistamista:

- kuluttajansuojalain 7 luvun säännökset kulutusluotoista, erityisesti liittyen lainanhakijan luotettavaan tunnistamiseen, velvollisuuteen ilmoittaa luoton todellinen vuosikorko pienissä luotoissa ja luoton myöntämisen ajankohtaan;
- rikoslain 36 luvun 6 § kiskonnasta;
- holhoustoimesta annetun lain 28 §, joka koskee suoritusten palautusvelvollisuutta ja

- korkolain 4 §:n 2 momentti viivästyskoron määrästä niissä tapauksissa, joissa velan juoksukorko on korkeampi kuin lakisääteinen viivästyskorko.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67514

Jäsenet

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Karhu, Ulla, neuvotteleva virkamies, kauppa- ja teollisuusministeriö

Sarsa, Erkki, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

Kokko-Herrala, Riitta, lakimies, Kuluttajavirasto/kuluttaja-asiamies

Lehto-Sinisalo, Päivikki, lakimies, Rahoitustarkastus

Letto, Reima, johtava asiantuntija, Finanssialan Keskusliitto ry

Sario, Tuula, johtava lakimies, Suomen Kuluttajaliitto

Jokela, Jorma, puheenjohtaja, Suomen Pienlainayhdistys ry

Nummela, Tomi, talous- ja velkaneuvoja, Velkaneuvonta ry

Työryhmän sihteerinä toimii tutkija Sofia Aspelund oikeusministeriöstä.

5. Taustatietoja

Niin sanottujen pikaluottojen tarjonta on kasvanut voimakkaasti parina viime vuotena. Pikaluotoilla tarkoitetaan tyypillisesti summaltaan pieniä, alle kolmen kuukauden pituisia kulutusluottoja, joita tarjotaan matkapuhelimen välityksellä tai Internetissä ja joiden saamiseksi ei edellytetä vakuuksia.

Keskeisimmät säännökset kulutusluottojen, pikaluotot mukaan lukien, markkinoinnista ja kulutusluottosuhteesta sisältyvät kuluttajansuojalain (38/1978) 7 lukuun. Lisäksi pikaluottoja koskevat saman lain 6 a luvun säännökset rahoituspalvelujen etämyynnistä sekä muun muassa korkolain (633/1982) ja saatavien perinnästä annetun lain (513/1999) säännökset. Pikaluottojen tai muiden kulutusluottojen tarjoaminen ei edellytä ennakolta saatua rekisteröintiä tai toimilupaa.

Oikeusministeriössä on tehty 28 päivänä syyskuuta 2007 päivätty arviomuistio lainsäädännön uudistamistarpeista pikaluottoihin liittyvien ongelmien ehkäisemiseksi.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 30.11.2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Vaikutuksia voidaan arvioida vasta myöhemmin.

8. Muut tiedot

OM 2/41/2007

OM038:00/2007

8. YHTIÖOIKEUS

8.1 ASUNTO-OSAKEYHTIÖLAIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Asunto-osakeyhtiölain uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio asunto-osakeyhtiölain muutostarpeesta 24.7.2003

Lausuntotiivistelmä 12.2.2004 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2004:6)

Työryhmän asettamispäätös 18.5.2004

Seurantaryhmän asettamispäätös 28.5.2004

Työryhmän väliraportti 31.3.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:11)

Tiivistelmä väliraportista saaduista lausunnoista 16.6.2005

Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietintö 10.5.2006 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:9)

Lausuntopyyntö Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietinnöstä 17.5.2006

2007:17 Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietintö (OM 2006:9) lausuntotiivistelmä

3. Keskeinen sisältö

Uudistuksen lähtökohtana on edistää asunto-osakeyhtiömuotoista asumista siten, että se voidaan järjestää osakkaiden kannalta mahdollisimman tehokkaasti, turvallisesti ja riittävän ennakoitavalla tavalla. Lisäksi pyritään lain selkeyteen ja helppolukuisuuteen. Laissa otetaan myös huomioon osakeyhtiölain kokonaisuudistus ja muu yhtiölainsäädännön kehitys.

Selvitetään lain uudistustarpeet, jotka liittyvät kunnossapitoon, osakkaan muutostöihin sekä osakkaan ja yhtiön vastuuta koskeviin säännöksiin. Samassa yhteydessä on tarkoituksenmukaista käsitellä näihin läheisesti liittyviä vastikesäännöksiä. Lisäksi selvitetään ongelmallisiksi koettujen yksityiskohtaisten säännösten (esim. lain soveltamisala, asunto-osakeyhtiön tarkoitus ja toimiala, osakkaan maksuvelvollisuus, yhtiön perusparannukset, yhtiökokous, yhtiön hallinto) uudistustarve.

4. Organisointi

Valmistelija

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67664

5. Taustatietoja

Asunto-osakeyhtiölaki (AOYL, 809/1991) tuli voimaan vuonna 1992. Perusparannusta, uudistusta, lisärakentamista ja lisäalueen hankkimista koskevaan asunto-osakeyhtiön yhtiökokouksen päätökseen sovellettavien säännösten muutos tuli voimaan vuonna 2001 (316/2001). Muut asunto-osakeyhtiölakiin tehdyt muutokset ovat liittyneet muun lainsäädännön muutoksiin.

Asunto-osakeyhtiöiden ja osakkaiden tekemien korjausten, uudistusten ja lisärakentamisen tarve kasvaa, kun rakennuskanta ja asukkaat ikääntyvät ja asukaskunta, rakennustekniikka, asumispalvelut ja asuinkiinteistöjä koskevat viranomaisvaatimukset muuttuvat. Samat tekijät lisäävät tarvetta myös muihin järjestelyihin ja vastuusuhteiden selventämiseen asunto-osakeyhtiöissä. Muilta osin AOYL on osoittautunut pääosin toimivaksi.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annettaneen syksyllä 2008. Uusi laki tulee voimaan aikaisintaan vuoden 2009 loppupuolella.

7. Hankkeen vaikutukset

Kunnossapitovastuuta ja yhtiön päätöksentekoa sekä kunnossapidon suunnittelua, toteutusta ja valvontaa koskevan sääntelyn selventäminen parantaa asunto-osakeyhtiöiden rakennusten ja kiinteistöjen kunnossapidon tasoa ja suunnitelmallisuutta. Sama koskee osakkeenomistajan muutostöitä sekä yhtiön perusparannuksia ja uudistuksia koskevan sääntelyn selventämistä.

Osakkeenomistajan ja yhtiön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevan sääntelyn ja vahingonkorvausvastuun selventämisen myötä osakkeenomistajat ja yhtiö voivat nykyistä paremmin ennakoida toimintansa seuraukset.

8. Muut tiedot

OM 11/41/2003

OM043:00/2003

8.2 EU:N KOMISSION YHTIÖOIKEUDEN TOIMINTASUUNNITELMAN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Vaikuttaminen komission yhtiöoikeuden toimintasuunnitelman uudistamiseen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission tiedonanto: yritysten liiketoimintaympäristön yksinkertaistaminen yhtiöoikeuden, tilinpäätösten ja tilintarkastuksen alalla 10.7.2007 KOM(2007) 394 lopullinen

(http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/simplification/com2007_394_fi.pdf)

E-kirjelmä 91/2007

Oikeusministeriön ja kauppa- ja teollisuusministeriön kirje 1.11.2007 komissiolle koskien tiedonantoa KOM (2007) 394 lopullinen

(http://circa.europa.eu/Public/irc/markt/markt_consultations/library?l=/company_law/simplifying_environment/ministries_industry/pdf/_EN_1.0_&a=d)

EU-yhtiölainsäädännön uudistamiseen liittyviä komission asiakirjoja osoitteessa: http://ec.europa.eu/internal_market/company/modern/index_en.htm

3. Keskeinen sisältö

Portugalin puheenjohtajakaudella marraskuussa 2007 hyväksyttiin neuvoston päätelmät komission tiedonannosta ”liiketoimintaympäristön yksinkertaistaminen yhtiöoikeuden, tilinpäätösten ja tilintarkastuksen alalla”. Komission vuoden 2008 työohjelmaan sisältyy yhtiöoikeuden yksinkertaistamista koskeva lainsäädännön uudistusehdotus sekä säädösehdotus yksityisestä eurooppayhtiöstä.

Lisäksi komissio arvioi eurooppalaisen säätiön sääntelyn tarpeellisuutta ja tarvetta tilintarkastajan vastuun rajoittamiseksi. Komissio valmistelee myös selvitystä vaihtoehtoisesta pääomajärjestelmästä, jota jäsenvaltiossa voitaisiin soveltaa julkisissa osakeyhtiöissä nykyisessä II yhtiöoikeudellisessa direktiivissä säädetyn ns. tasetestin sijasta.

Komissaari McCreevy ilmoitti lokakuussa 2007, että nykyinen komissio ei antaisi erilajisten osakkeiden käyttöä koskevia säännösehdotuksia eikä suosituksia.

4. Organisointi

Valmistelijat

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67664

5. Taustatietoja

Vuoden 2005 lopussa komissio käynnisti yhtiöoikeuden toimintasuunnitelman uudistuksen, jonka tavoitteena on Euroopan kilpailukyvyyn parantaminen mm. vähentämällä yritysten hallinnollista taakkaa ja parantamalla sääntelyn laatua. Komission saamista lausunnoissa suurin osa lausunnonantajista oli sitä mieltä, että lähiaikoina EU-tasolla tulisi ryhtyä vain sellaisiin rajat ylittäviin tilanteisiin liittyviin sääntelytoimiin, jotka tarjoavat yrityksille uusia vaihtoehtoja toimintansa järjestämiseen (lähinnä direktiivi kotipaikan siirtämisestä toiseen jäsenvaltioon ja pk-eurooppayhtiötä koskevan selvitystyön jatkaminen).

Suomen kannalta toimintasuunnitelman yleiset tavoitteet ovat hyväksyttäviä. Suomi suhtautuu myönteisesti toimintasuunnitelman, erityisesti yksityiskohtaisempien tavoitteiden ja käytettävien keinojen, uudelleen arviointiin. Suomi järjesti lokakuussa 2006 yhtiöoikeus-konferenssin, jonka aiheena oli EU:n yhtiöoikeudellisen sääntelyn valmistelun kehittämisen ja osakkaan äänioikeuteen vaikuttavista järjestelyistä käytävän keskustelun syventäminen. Konferenssin tarkoituksena oli lisätä EU:n yhtiöoikeudellisen sääntelyn valmistelun avoimuutta ja laatua paremman sääntelyn periaatteiden mukaisesti.

Suomi tukee yhtiöoikeudellisen sääntelyn yksinkertaistamista hallinnollisen taakan vähentämiseksi (komission tiedonanto KOM (2007) 394 lopullinen). Hanketta käynnistettäessä on kuitenkin määritettävä riittävän selvästi ja yksityiskohtaisesti hankkeen tavoitteet ja käytettävät keinot. Sääntelyn yksinkertaistamisessa ja hallinnollisen taakan vähentämisessä on noudatettava paremman sääntelyn periaatteita. Tiedonannosta saadusta palautteesta komissiossa laaditun yhteenvedon perusteella näyttää siltä, että yksinkertaistamisedotukset tulevat koskemaan direktiivien yksittäisiä säännöksiä ja että tavoitteena on päällekkäisen sääntelyn poistaminen ja sääntelyn yhdenmukaistaminen siten, että vanhempien direktiivien yksittäisiä säännöksiä muutetaan uudemmissa direktiiveissä omaksutun linjan mukaisiksi.

Suomi tukee myös yksityistä eurooppayhtiötä koskevan sääntelyn osalta julkilausuttuja yleisiä tavoitteita, mutta kanta ehdotukseen voidaan muodostaa vasta vuoden 2008 aikana, kun komission valmistelemien ehdotuksen sisältö hahmottuu. Suomen tavoitteena on, että ehdotettava sääntely perustuu vaikutusarviointien osoittamiin yritysten ja niiden sidosryhmien todellisiin tarpeisiin ja että yhtenä vaihtoehtona harkitaan direktiivimuotoista sääntelyä.

6. Aikataulu

Komission ilmoituksen mukaan vuoden 2008 aikana

- annetaan sääntelyn yksinkertaistamista ja hallinnollisen taakan vähentämistä sekä yksityistä eurooppayhtiötä koskevat säädösehdotukset, sekä
- selvitetään eurooppalaisen säätiömuodon sääntelytarve

7. Hankkeen vaikutukset

Toimintasuunnitelman uudistaminen voi parantaa EU:n lainsäädännön laatua, millä voi olla myönteisiä välillisiä vaikutuksia pitkällä aikavälillä erityisesti osakeyhtiömuotoisten yritysten kannalta.

8. Muut tiedot

OM 1/472/2003

8.3 YHDISTYSLAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Yhdistyslain tarkistaminen kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten parantamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio yhdistyslain muutostarpeesta 16.3.2007

Lausuntopyyntö arviomuistiosta 30.3.2007

Tiivistelmä arviomuistiosta annetuista lausunnoista

Kutsu keskustelutilaisuuteen yhdistyslain tarkistamisesta 8.10.2007

Muistio yhdistyslain tarkistamisesta, päivitetty versio 26.10.2007

Tarkistamistyöryhmän asettamispäätös 8.11.2007

Yhdistyslain tarkistamistyöryhmän seurantaryhmän asettamispäätös 11.12.2007

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on valmistella ehdotus yhdistyslain tarkistamiseksi siten, että laki entistä paremmin vastaisi nykyaikaisen järjestö- ja kansalaistoiminnan vaatimuksia. Erityisesti tavoitteena on parantaa yhdistysten mahdollisuuksia valita kullekin yhdistykselle sopiva hallintomalli, parantaa jäsenten vaikutusmahdollisuuksia tekemällä mahdolliseksi tietoliikenneyhteyksien ja muiden teknisten apuvälineiden käyttäminen yhdistyksen päätöksenteossa sekä uudistaa yhdistyksen talouden ja hallinnon tarkastusta koskevat säännökset ajan tasalle.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Pulkkinen Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 160 67702

Jäsenet

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Halila, Heikki, professori, Helsingin yliopisto

Viertola, Juha, yhteysjohtaja, Suomen Liikunta ja Urheilu ry

Perälä, Johanna, KHT, PricewaterhouseCoopers Oy

Särkelä, Riitta, toiminnanjohtaja, Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry

Valtakari, Tarja, talouspäällikkö, Suomen UNICEF-yhdistys ry

Työryhmän sivutoimisena sihteerinä toimii asianajaja Lasse Laaksonen, Asianajotoimisto Borenius & Kemppinen Oy

Yhdistyslain tarkistamistyöryhmän seurantaryhmä

Puheenjohtaja

Ylijohtaja Pekka Nurmi, oikeusministeriö, puh. 160 67670

Jäsenet

Hallitusneuvos Tuula Lybeck, Opetusministeriö

Ylitarkastaja Markus Seppelin, Sosiaali- ja terveysturva- ja terveysministeriö

Hallitusneuvos Marja-Leena Rinkineva, Kauppa- ja teollisuusministeriö

Yhdistysrekisterijohtaja Kari-Pekka Helminen, Patentti- ja rekisterihallitus

Järjestöpäällikkö Pekka Loukola, Suomen Keskusta r.p.

Puoluesihteerit Taru Tujunen, Kansallinen Kokoomus r.p.

Järjestöpäällikkö Harri Sandell, Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue – Finlands Socialdemokratiska Parti r.p.

Toimitusjohtaja Leena Kolsi, Vasemmistoliitto r.p.

Johanna Hautakorpi, Vihreä Liitto r.p.

Organisationschef Maria Grundström, Svenska Folkpartiet i Finland r.p.

Lakimies Jaana Meklin, AKAVA ry

Lainopillinen asiamies Hannu Rautiainen, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Järjestöpäällikkö Reijo Paananen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
 Lakimies Anja Lahermaa, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
 Päälakimies Risto Airikkala, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
 OTL Martti Virtanen, Suomen Kaupan Liitto ry
 Lainopillinen asiamies Outi Tähtinen, Suomen Yrittäjät ry
 FT Aura Korppi-Tommola, Naisjärjestöjen Keskusliitto ry
 Varatoimitusjohtaja Esko Romppainen, Raha-automaattiyhdistys

Pääsihteeri Tuomas Kurttila, Valtion nuorisoasiain neuvottelukunta
 Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunnan puheenjohtaja Jukka Pekkala

5. Taustatietoja

Yhdistyslaki (503/1989) tuli voimaan 1.1.1990. Yhdistysrekisterin pito siirrettiin lain 1.1.1995 voimaan tulleella muutoksella oikeusministeriöstä patentti- ja rekisterihallitukseen. Muuten lakiin on sen voimassaoloaikana tehty lähinnä muun lainsäädännön muutoksista johtuvia ja muita vähäisiä tarkistuksia.

6. Aikataulu

Tarkistamistyöryhmän toimikausi on 8.11.2007 - 31.5.2008
 Seurantaryhmän toimikausi on 11.12.2007 – 31.5.2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Valmisteltavat muutokset parantaisivat yhdistysten mahdollisuuksia valita itselleen parhaiten soveltuva hallintomalli, lisääisivät yhdistyksen jäsenten mahdollisuuksia osallistua yhdistysten päätöksentekoon, sekä parantaisivat mahdollisuuksia järjestää yhdistysten talouden ja hallinnon tarkastus sisäisiä että ulkopuolisia tarpeita varten tarkoituksenmukaisella tavalla.

8. Muut tiedot

OM 18/41/2006
 OM039:00/2007

8.4 SÄÄTIÖLAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Säätiölain tarkistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Patentti- ja rekisterihallituksen aloite säätiölain uudistamisesta 1.7.2005
 Lausuntopyyntö patentti- ja rekisterihallituksen aloitteesta 29.11.2005 (lisäjakelu 21.12.2005)
 Tiivistelmä aloitteesta annetuista lausunnoista
 Arviomuistio säätiölain uudistamisesta 25.9.2007

3. Keskeinen sisältö

Ensivaiheessa selvitetään tarkistamistarpeet ottaen huomioon mm. patentti- ja rekisterihallituksen aloite ja siitä saadut lausunnot.

4. Organisointi

Valmistelija
 Pulkkinen Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 160 67702

5. Taustatietoja

Säätiölaki on vuodelta 1930. Lakia on viimeksi merkittävästi tarkistettu vuonna 1987, minkä lisäksi lain 1.1.1995 voimaan tulleella muutoksella säätiörekisterin pito ja säätiövalvonta siirrettiin oikeusministeriöstä patenti- ja rekisterihallitukseen. Tämän jälkeen lakiin on tehty lähinnä muun lainsäädännön muutoksista johtuvia ja muita vähäisiä tarkistuksia.

6. Aikataulu

Säätiölain uudistamisesta ja erityisesti Patenti- ja rekisterihallituksen aloitteesta on laadittu arviomuistio. Säätiölain uudistamisesta pidetään keskustelutilaisuus 2008. Jatkotoimista päätetään myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

Vaikutuksia voidaan arvioida vasta myöhemmin.

8. Muut tiedot

OM 11/42/2005

8.5 JULKISTEN OSAKEYHTIÖIDEN PÄÄOMADIREKTIIVIN MUUTOKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

2. yhtiöoikeudellisen direktiivin eli ns. pääomadirektiivin muutoksen täytäntöönpano.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2006/68/EY neuvoston direktiivin 77/91/ETY muuttamisesta julkisten osakeyhtiöiden perustamisen sekä niiden pääoman säilyttämisen ja muuttamisen osalta.

Arviomuistio 30.1.2008

Lausuntopyyntö 1.2.2008

3. Keskeinen sisältö

Muutosdirektiivillä pyritään helpottamaan julkisten osakeyhtiöiden pääomaa koskevia toimenpiteitä. Helpotukset aiemman direktiivin asettamista vaatimuksista koskevat muun muassa apporttiomaisuudesta annettavia asiantuntijalausuntoja sekä yhtiön omien osakkeiden hankintaa ja niiden hankinnan rahoitusta. Muutosdirektiivi ei sisällä velvoitteita, joiden täytäntöönpano edellyttäisi Suomen lainsäädännön muuttamista.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

5. Taustatietoja

Pääomadirektiivissä säädetään osakeyhtiön pääoman säilyttämisestä velkojien suojaamiseksi sekä vähemmistöosakkeenomistajien suojaamisesta ja osakkeenomistajien yhdenvertaisuudesta yhtiöiden pääomaan liittyvien toimien yhteydessä. Direktiivi koskee Suomessa vain julkisia osakeyhtiöitä ja se on pantu täytäntöön etupäässä osakeyhtiölain säännöksillä.

6. Aikataulu

Jäsenvaltioiden on pantava muutosdirektiivi täytäntöön viimeistään 15.4.2008. Muutosdirektiivi ei edellytä Suomen lainsäädännön muuttamista. Arviomuistio, jossa käsitellään myös muutosdirektiivi-

vissä sallittuja lainsäädäntömahdollisuuksia, on laajalla 15.3.2008 päättyvällä lausuntokierroksella. Mahdollisista jatkotoimenpiteistä päätetään myöhemmin.

7. Vaikutukset

Direktiivi voi antaa aihetta vähäisiin muutoksiin etupäässä osakeyhtiölaissa.

8. Muut tiedot

OM 3/472/2007

8.6 OSAKKEENOMISTAJAN OIKEUDET

1. Tavoite ja tehtävät

Osakkeenomistajan eräiden oikeuksien käyttämisestä julkisesti noteeratuissa yhtiöissä annetun direktiivin täytäntöönpano.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi osakkeenomistajan eräiden oikeuksien käyttämisestä julkisesti noteeratuissa yhtiöissä 2007/36/EY

3. Keskeinen sisältö

Direktiiviä sovelletaan sellaiseen osakkeiden liikkeeseenlaskijaan, jonka sääntömääräinen kotipaikka on EU-valtiossa ja jonka osakkeet on otettu säännellyn kaupankäynnin kohteeksi.

Direktiivissä säädetään osakkaiden oikeuksien vähimmäistasosta erityisesti yhtiökokoukseen osallistumista silmällä pitäen. Säännökset koskevat mm. yhtiökokoukseen osallistumisen ja äänioikeuden käyttämisen yhdenvertaista turvaamista. Yksityiskohtaisia säännöksiä on mm. yhtiökokouksen kutsuajasta, kutsun sisällöstä, kokousmateriaalin ja kokouksessa tehtyjen päätösten julkistamisesta, oikeudesta saada asia käsitellyksi kokouksessa sekä tehdä päätösehdotuksia ja kysymyksiä, oikeudesta osallistua kokoukseen asiamiehen välityksellä sekä etaosallistumisen sallimisesta.

Direktiivin täytäntöönpano edellyttää muutoksia lähinnä osakeyhtiölakiin ja arvopaperimarkkinalakiin.

4. Organisointi

Valmistelija:

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67702

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67664

5. Taustatietoja

Direktiivi on pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 3.8.2009.

6. Aikataulu

Direktiivin täytäntöönpanosta johtuvasta kansallisen lainsäädännön muutostarpeesta laaditaan arviomuistio alkuvuodesta 2008. Jatkotoimenpiteistä päätetään myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

Suomen lainsäädäntö on jo entuudestaan suurelta osin direktiivin mukainen. Tarpeelliset muutokset koskevat lähinnä lainsäädännön yksityiskohtia, eikä muutoksista esim. aiheutune merkittäviä lisäkustannuksia suomalaisille arvopaperien liikkeeseenlaskijoille.

8. Muut tiedot
OM 26/41/2007

9. ESINE- JA YMPÄRISTÖOIKEUS

9.1 KULJETUSVÄLINEITÄ KOSKEVIEN KIINNITYSJÄRJESTELMIEN YHTENÄISTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Yhtenäisen lain säätäminen kuljetusvälineiden velkakiinnitykseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan mietintö (KM 1993:44)

3. Keskeinen sisältö

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki alusten, ilma-alusten sekä ajoneuvojen kiinnittämistä ja panttaamista velan vakuudeksi. Uudella lailla korvattaisiin nykyiset, eri kuljetusvälineitä koskevat erillislait. Kiinnityskelpoisia olisivat rekisteröidyt ja tyypillisesti elinkeinotoiminnassa käytettävät kuljetusvälineet. Ehdotuksen mukaan kuljetusvälineiden kiinnittämisessä siirrytään panttikirjajärjestelmään, joka on jo käytössä kiinteistöjen osalta. Ehdotetussa laissa olisi säännöksiä muun muassa kiinnitysmenettelystä ja valtion vahingonkorvausvastuusta sekä panttioikeuden sisällöstä.

4. Organisointi

Valmistelija

Avoin

5. Taustatietoja

Kuljetusvälineiden velkakiinnitystoimikunnan mietintö (KM 1993:44). Mietintö on ollut lausuntokierroksella ja siitä on tehty tiivistelmä.

6. Aikataulu

Jatkovalmistelun aikataulusta ei ole päätetty. Asiassa on syytä seurata ratkaisuja, joita tehdään liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista tehdyn yleissopimuksen täytäntöönpanossa.

7. Hankkeen vaikutukset

Vaikutuksia ei voida arvioida tässä vaiheessa.

8. Muut tiedot

Dnro 1984/061/91

OM0196:00/06/01/1998

9.2 SÄHKÖINEN KIINTEISTÖN KAUPPA JA PANTTAUS

1. Tavoite ja tehtävät

Sähköisen kiinteistön kaupan, panttauksen ja kirjaamismenettelyn edellyttämä lainsäädäntö.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan I osamietintö 20.12.2004 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2004:6)

HE 75/2005 vp 10.6.2005

Toimikunnan loppumietintö 19.1.2006 (Oikeusministeriö, Komiteamietintö 2006/1)

Lausuntotiivistelmä 28.12.2006 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:27)

3. Keskeinen sisältö

Maakaareen otettaisiin säännökset siitä, miten kiinteistön kauppakirja, panttikirja ja kirjaamishakemus voitaisiin tehdä sähköisessä muodossa ja miten niitä käsiteltäisiin kirjaamisviranomaisessa. Oikeusministeriön ylläpitämistä asiointijärjestelmistä säädettäisiin laissa. Lisäksi lakiin otettaisiin täydentäviä säännöksiä lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin tietojen käsittelystä.

4. Organisointi

Valmistelija:

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p 160 67702

5. Taustatietoja

Kiinteistön kauppaa, panttausta ja kirjaamisjärjestelmää koskevat säännökset ovat maakaarella (540/1995), joka tuli voimaan 1.1.1997. Nykyisen lainsäädännön mukaan kiinteistön kauppakirja ja panttikirja ovat aina kirjallisia. Käytännössä myös kirjaamishakemukset tehdään kirjallisesti.

Sähköinen kiinteistön vaihdanta ja sähköinen asiointi edellyttävät lainsäädännöllisten esteiden poistamista ja monipuolisten sähköisten palvelujen kehittämistä.

Kiinteistötietojärjestelmän omistajatietojen ajantasaisuutta ja sen parantamismahdollisuuksia on selvitetty 9.12.2002 valmistuneessa mietinnössä.

6. Aikataulu

Toimikunnan ehdotuksesta saaduista lausunnoista on laadittu tiivistelmä syksyllä 2006.

Uudistuksen aikataulu ja toteuttaminen on sidoksissa pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa päätettyyn kirjaamisasioiden siirtoon käräjäoikeuksilta maanmittauslaitokselle. Vastaavasti rekisterinpito ja kehittämistoimet siirtyvät oikeusministeriöltä maanmittaushallinnolle.

7. Hankkeen vaikutukset

Lainmuutos tarjoaisi kiinteistön kaupassa ja luottojärjestelyissä vaihtoehtoisen toimintatavan, joka olisi nykyistä menettelyä vaivattomampi ja edullisempi. Sähköiset palvelut vähentäisivät merkittävästi yksityishenkilöiden sekä rahoituslaitosten ja muiden kiinteistöalalla toimivien kustannuksia.

Sähköinen asiointi vähentäisi viranomaisten rutiinitehtäviä. Uudistuksella olisi merkittäviä henkilöstövaikutuksia kirjaamisviranomaisissa. Taloudelliset hyödyt edellyttävät kuitenkin melko suurta sähköisten asiointipalvelujen käyttöä.

Asiointijärjestelmien rakentamiskustannukset on arvioitu noin 3,4 miljoonaksi euroksi ja vuotuiset käyttökustannukset noin 1 miljoonaksi euroksi. Kustannukset katettaisiin käyttömaksuilla.

8. Muut tiedot

OM 4/41/2004

OM016:00/2004

9.3 VESILAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Uudistuksen tavoitteena on vesilainsäädännön selkeyttäminen ja ajanmukaistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan asettamispäätös 22.3.2000

Toimikunnan mietintö 16.6.2004 (Oikeusministeriö, Komiteamietintö 2004:2)

Työryhmän asettamispäätös 1.6.2005

Lausuntotiivistelmä 12.8.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:20)

Työryhmän mietintö 16.6.2006 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:13)

Lausuntotiivistelmä 23.1.2007 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:26)

3. Keskeinen sisältö

Vesilain uudistamista valmistelleet vesilakitoimikunta ja vesilakityöryhmä ehdottavat vesilain uudistamista kokonaisuudessaan. Uudistuksella ajanmukaistettaisiin vesilain sääntelytekniikka. Vesien käyttöä ja vesitaloushankkeita koskevassa aineellisessa sääntelyssä ei tapahtuisi merkittäviä muutoksia. Vesioikeudellisten menettelyiden tehostamisen myötä katselmustoimituksesta ja lopputarkastuksesta voitaisiin luopua. Uudistuksen yhteydessä tehtäisiin muutoksia useisiin vesilakia sivuaviin lakeihin. Uudistus selkeyttäisi vesilain, ympäristönsuojelulain sekä maankäyttö- ja rakennuslain välisiä suhteita vesiasioissa.

4. Organisointi

Valmistelija

Salila, Jari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67706

5. Taustatietoja

Vesilainsäädäntöä on muutettu osittaistarkistuksin useaan otteeseen. Lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten johdosta vesilainsäädäntö on tarpeen tarkistaa ja ajanmukaistaa kokonaisuudessaan.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annettaneen syksyllä 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Uudistus selkeyttää yleisesti vesilain järjestelmää ja menettelyä vesiasioissa. Vesien yleiskäytössä ja vesitaloushankkeiden sääntelyssä ei tapahdu merkittäviä muutoksia.

Uudistus tehostaa pienten vesitaloushankkeiden ja ojitustoiminnan valvontamahdollisuuksia, purojen suojelua ja parantaa vesistöjen kunnostushankkeiden toteuttamisedellytyksiä. Vesitaloushankkeista johtuvat kalataloudelliset menetykset voitaisiin kompensoida aiempaa joustavammin. Uudistus tehostaisi vesiasioiden käsittelyä ja nopeuttaisi laajojen lupa-asioiden käsittelyä ympäristölupa-virastossa.

8. Muut tiedot

OM 7/021/2004

OM191:00/06/06/2000

10. MAKSUKYVYTTÖMYYSLAINSÄÄDÄNTÖ

10.1 VELAN VANHENTUMISEEN LIITTYVIEN SÄÄNNÖSTEN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Eräiden velan vanhentumiseen liittyvien säännösten tarkistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 15.10.2007

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on arvioida ulosottokaareen perustuvan velkojen vanhentumisen vaikutuksia velkajärjestelyssä. Työryhmän on tarkennettava yksityishenkilön velkajärjestelystä annettua lakia siltä osin, voidaanko maksuohjelma määrätä raukeamaan velallisen hakemuksesta. Työryhmän on lisäksi selvitettävä, onko velkajärjestelyssä olevan takaajan maksuohjelmaa muutettava sillä perusteella, että ohjelman aikana jokin velkajärjestelyvelka vanhentuu sen päävelalliseen nähden.

Saatavan periminen takaajalta edellyttää voimassa olevan oikeuden mukaan päävelan vanhentumisen katkaisemista siinäkin tapauksessa, että päävelallisena oleva yhtiö on poistettu kaupparekisteristä muun kuin selvitys- tai konkurssimenettelyn johdosta. Työryhmän on arvioitava sitä, onko perusteltua erotella velkojalle asetetut katkaisuvaatimukset sen mukaan, millä perusteella velallisyhtiö on purkautunut tai poistettu rekisteristä.

4. Organisointi

Puheenjohtaja
Jokela, Marjut

Jäsen ja sihteeri

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67722

Pysyvät asiantuntijat

hovioikeudenneuvos Liisa Lehtimäki, Helsingin hovioikeus
Linna, Tuula, prosessioikeuden professori (oa.), Joensuun yliopisto
Toukola, Juhani, ulosottojohtaja, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Ulosottokaaren (705/2007) säännösten mukaan maksutuomion tai muun ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus lakkaa määräajassa, yleensä 15 vuoden kuluttua ulosottoperusteen antamisesta. Tällöin myös itse velka vanhentuu, eikä sitä voida enää vaatia maksettavaksi. Siirtymäsäännösten mukaan ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus päättyy aikaisintaan 1.3.2008. Tämä niin sanottu lopullinen vanhentuminen voi aiheuttaa heijastusvaikutuksia aikaisemmin vahvistettuihin velkajärjestelyihin. Ulosottokaaren säätämisen yhteydessä ei tehty muutoksia yksityishenkilön velkajärjestelystä annettuun lakiin (57/1993).

Korkein oikeus on antanut ennakkoratkaisuja (KKO 2007:16 ja KKO 2007:43) kysymyksestä, onko velkojalla velvollisuus katkaista velan vanhentuminen myös sellaiseen päävelallisena olevaan yhtiöön nähden, joka on purkautunut ja poistettu kaupparekisteristä. Laiminlyönnin uhkana on, että myös velasta vastuussa oleva takaaja vapautuu maksuvelvollisuudestaan.

6. Aikataulu

Työryhmä jätti mietintönsä 20.12.2007. Hallituksen esitys (HE 178/2007 vp) on annettu eduskunnalle 25.1.2008.

7. Hankkeen vaikutukset**8. Muut tiedot**

OM 25/41/2007

OM032:00/2007

11. RIKOSOIKEUS

11.1 RIKOSLAIN KOKONAISUUDISTUKSEN LOPPUUNSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Selvitys rikoslain kokonaisuudistuksen teknisen loppuunsaattamisen edellyttämistä lainsäädännön muutostarpeista ja niiden laajuudesta.

Kokonaisuudistuksen loppuun saattamiseksi on tarkoitus säätää lakiteknisesti uusi, rakenteeltaan johdonmukainen ja kirjoitusasultaan yhdenmukainen rikoslaki.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitysmiehen asettamispäätös 14.2.2007

3. Keskeinen sisältö

Tarkoitus on selvittää miten rikoslain eri osastot ja luvut tulisi järjestää, jotta uusi rikoslaki muodostaisi lakiteknisesti johdonmukaisen ja toimivan kokonaisuuden. Jäljellä olevien rikoslain ulkopuolisten rangaistussäännösten suhdetta rikoslain säännöksiin tulee selvittää sekä arvioida niiden ajanmukaistamisen ja yhtenäistämisen edellyttämien lainmuutosten tarvetta ja laajuutta. Myös erityislainsäädäntöön sisältyvät, rikoslakiin viittaavat säännökset on kartoitettava. Säädetävässä uudessa rikoslaissa tulee noudattaa rikoslain kokonaisuudistuksessa noudatettuja periaatteita rangaistussäännösten yhtenäisen kirjoitustavan, rikosnimikkeiden, rangaistusasteikkojen sekä rikosten eri teko-
muotojen määrittelyssä.

4. Organisointi

Selvitysmies professori Pekka Koskinen, Helsingin yliopisto

5. Taustatietoja

Rikoslaki on peräisin vuodelta 1889. Rikoslain kokonaisuudistusta varten asetettiin vuonna 1980 erillinen projektiorganisaatio, rikoslakiprojekti, jonka työ päättyi vuonna 1999. Eri rikoksia koskevia rangaistussäännöksiä on uudistettu kahdella laajalla osauudistuksella sekä usealla suppeammalla osauudistuksella. Rikoslain erityisen osan kokonaisuudistuksen I-vaihe tuli voimaan 1991 ja II-vaihe vuonna 1995. Rikoslain erityisestä osasta on uudistamatta enää eräitä suppeita osakokonaisuuksia. Seuraamusjärjestelmää on uudistettu ottamalla käyttöön uudet avoseuraamukset yhdyskuntapalvelu (1991/1997) ja nuorisorangaistus (1997) sekä uudistamalla sakkojärjestelmä sekä ehdollista vankeutta koskevat säännökset 2000 luvun taitteessa. Ehdotonta vankeutta koskevat rikoslain uudet säännökset tulivat voimaan 2006. Rikoslain yleiset opit on uudistettu vuonna 2004.

6. Aikataulu

Selvitysmiehen arviomuistio valmistuu kevään 2008 kuluessa.

7. Vaikutukset

Säädetävällä uudella rikoslailla saatetaan päätökseen rikoslain kokonaisuudistus kokoamalla aikaisemmat osauudistukset lakiteknisesti johdonmukaiseksi ja systematisoiduksi kokonaisuudeksi. Näin uusittu rikoslaki helpottaa lain soveltamista.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2007

OM001:00/2007

11.2 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI RASISMIN JA MUUKALAISVIHAN VASTAISESTA TOIMINNASTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on rasismiin ja muukalaisvihaan perustuvia rikoksia koskevien jäsenvaltioiden lakien ja asetusten lähentäminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2001) 664 lopullinen
15490/1/02 DROIPEN 92 REV 1
U 7/2002 vp
PeVL 26/2002 vp
LaVL 6/2002 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätösluonnos sisältää velvollisuuden säätää rangaistavaksi puitepäätöksessä määritellyt rasismiin ja muukalaisvihaan liittyvät rikokset sekä määrittellä rangaistukset ja rangaistusten koven-tamisperusteet. Oikeushenkilön rangaistusvastuu tulisi ulottaa näihin tekoihin ja oikeushenkilöön kohdistuvista seuraamuksista säädettäisiin puitepäätöksessä. Ehdotuksessa on myös syytetoimien käynnistämistä ja lainkäyttövaltaa koskevat artikkelit.

4. Organisointi

Valmistelija
Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Komissio teki ehdotuksensa 12 päivänä joulukuuta 2001. Asian käsittely on ajoittain ollut keskey-tyneenä. Puitepäätöksestä saavutettiin yhteisymmärrys huhtikuun 2007 OSA-neuvostossa. Puitepää-tös on tarkoitus lopullisesti hyväksyä mahdollisimman pian sen jälkeen kun jäljellä olevat parla-menttivaraukset on poistettu.

7. Vaikutukset

Rangaistussäännösten yhtenäistämällä tehostetaan rasismiin torjuntaa.

8. Muut tiedot

OM 2/481/2005

11.3 IHMISOIKEUSRIKOKSET

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on sotarikoksia ja rikoksia ihmisyyttä vastaan koskevien rikoslain säännösten muutta-minen siten, että ne vastaavat Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön kri-minalisointeja koskevia määritelmiä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 19.10.2005
Rooman perussääntö 17.7.1998 (SopS 56/2002)
HE 161/2000 vp

Työryhmän mietintö 31.3.2006 (Oikeusministeriö, työryhmämietintö 2006:8)
HE 55/2007 vp

3. Keskeinen sisältö

Perussäännössä määritellään kansainvälisen rikostuomioistuimen toimivaltaan kuuluvat rikokset. Niitä ovat sotarikokset, joukkotuhonta ja rikokset ihmisyyttä vastaan. Rikoslain 11 luvun säännökset sotarikoksista ja rikoksista ihmisyyttä vastaan tarkistetaan siten, että ne vastaavat Rooman perussääntöön sisällytettyjä rikosten määrittelyjä.

4. Organisointi

Valmistelija

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

5. Taustatietoja

Perussääntö edellyttää tiettyä tasapainoa sen ja kansallisen lainsäädännön välille. Suomi teki perussäännön mukaiset vähimmäismuutokset rikoslakiin 2002, mutta sotarikosten ja ihmisyyttä vastaan kohdistuvien rikosten osalta rikoslain katsottiin riittävästi vastaavan perussääntöä. Perussäännön tarkoittamat teot ovat nykyisinkin Suomessa rangaistavia, mutta eivät välttämättä ihmisoikeusrikoksina.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 55/2007 vp) on annettu eduskunnalle syyskuussa 2007. Ehdotetut lait ovat tarkoitetut tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on varmistaa, että suomalainen tuomioistuin aina on toimivaltainen käsittelemään kansainvälisen rikostuomioistuimen perussäännössä tarkoitetut rikokset.

8. Muut tiedot

OM 2/77/2005

OM049:00/2005

11.4 KIDUTUSRIKOS

1. Tavoite ja tehtävä

Tehtävänä on laatia ehdotus kidutusrikosta koskeviksi rikoslain säännöksiksi ja vahvistaa siten kiduttamistekojen paheksuttavuutta. Ehdotus laaditaan hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 14.6.2007

3. Keskeinen sisältö

Rikoslain kidutusrikosta koskevat rangaistussäännökset

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

Jäsenet

Lehto, Marja, lähetystöneuvos, ulkoasiainministeriö

Toiviainen, Raija, valtiosyyttäjä, valtakunnansyyttäjänvirasto
 Nuotio, Kimmo, professori, Helsingin yliopisto
 Petman, Jarna, lehtori, Helsingin yliopisto

5. Taustatietoja

Erilaiset kidutusteot rangaistaan nykyisin lähinnä törkeinä pahoinpitelyinä tai muina vakavina rikoksina ja, jos tekijänä on virkamies, myös törkeänä virka-aseman väärinkäyttämisenä. Tietyissä olosuhteissa kuten aseellisten selkkausten yhteydessä kidutus rangaistaisiin myös sodankäyntirikoksena tai ihmisoikeuksien loukkaamisena poikkeuksellisissa oloissa.

Kidutuksen kieltä on ilmaistu kansainvälisessä oikeudessa monissa yhteyksissä. Keskeisin kidutuksen kieltä ja määritelmä sisältyvät kidutuksen vastaiseen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimukseen vuodelta 1984. Kiduttamista määrittelevät myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ja kansainvälisten sotarikostuomioistuimen soveltamiskäytäntö. YK:n kidutuksen vastainen komitea on katsonut, että maiden tulisi säätää erityinen kidutusrikosta koskeva rangaistussäännös.

Sotarikoksia ja rikoksia ihmisyyttä vastaan koskevia rikoslain 11 luvun säännöksiä ehdotetaan syksyllä 2007 annettavassa hallituksen esityksessä muutettaviksi vastaamaan paremmin Kansainvälisen rikostuomioistuimen Rooman perussäännön kriminalisointeja. Esityksessä kidutus mainitaan nimenomaisesti rikoksen ihmisyyttä vastaan ja sotarikoksen osatekona. Siinä myös todetaan tarpeelliseksi asettaa erillinen työryhmä valmistelemaan kidutusrikosta koskevaa rangaistussäännöstä.

6. Aikataulu

Työryhmän on annettava ehdotuksensa 31.3.2008 mennessä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa syksyllä 2008.

7. Hankkeen vaikutukset

Hankkeella ei ole taloudellisia eikä organisatorisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 15/41/2007

OM024:00/2007

11.5 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN TORJUNNASTA

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäätöksellä korvataan yhteinen toiminta 98/733/YOS rikollisjärjestön toimintaan osallistumisen kriminalisoinnista EU:n jäsenvaltioissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2005) 6 lopullinen

U 12/2005 vp

LaVL 9/2005 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätös sisältää järjestäytyneen rikollisryhmän määritelmän rikollisjärjestön toimintaan osallistumista koskevan rikostunnustusmerkistön sekä seuraamuksia ja tuomiovaltaa koskevat artiklat.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

Ehdotuksen taustana on järjestäytyneen rikollisuuden vastainen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus (niin sanottu Palermon sopimus). Palermon sopimus on saatettu Suomessa voimaan 12 päivänä maaliskuuta 2004 (SopS 18/2004). Puitepäättökseen mallina on osin käytetty Palermon sopimuksen vastaavia määräyksiä.

6. Aikataulu

Ehdotuksesta saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys OSA-neuvostossa 27. - 28.4.2006. Ehdotus voidaan hyväksyä lopullisesti, kun eräiden jäsenvaltioiden parlamentit ovat hyväksyneet ehdotuksen.

7. Vaikutukset

Puitepäättöksellä pyritään torjumaan järjestäytyneitä rikollisuutta yhdenmukaistamalla jäsenvaltioissa rikollisjärjestöön osallistumista koskevia rikostunnusmerkistöjä sekä seuraamuksia.

8. Muut tiedot

OM 17/481/2005

EU/2005/0635

11.6 EHDOTUS EU:N DIREKTIIVIKSI YHTEISÖN TALOUDELLISTEN ETUJEN RIKOSOIKEUDELLISESTA SUOJASTA

1. Tavoite ja tehtävät

Komissio on 23.5.2001 tehnyt ehdotuksen direktiiviksi yhteisön taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojaamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2001) 272

U 57/2001 vp

LaVL 18/2001 vp

COM(2005) 583 FINAL/2

3. Keskeinen sisältö

EU:n jäsenvaltioiden hallitusten välisessä yhteistyössä on hyväksytty yleissopimus Euroopan taloudellisten etujen suojaamisesta sekä siihen liittyvät kolme pöytäkirjaa. Ehdotuksen tarkoituksena on, että direktiiviin sisällytettäisiin jäsenvaltioiden hyväksymiin neljään yleissopimukseen liittyvät kriminalisointivelvoitteet. Direktiivi ei siis sisältäisi uusia kriminalisointivelvoitteita, vaan se siirtäisi jo hyväksytyjen yleissopimusten aineellista rikosoikeutta koskevan sisällön direktiiviin eli I pilaariin.

4. Organisointi

Valmistelija

Innanen, Tanja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7675

5. Taustatietoja

Suomi on saattanut kansallisesti voimaan kaikki hallitusten välisessä yhteistyössä jo hyväksytyt yhteisön taloudellisia etuja suojaavat yleissopimukset. Mainituista yleissopimuksista kolme on tullut kansainvälisesti voimaan.

Ehdotus mainitaan komission tiedonannossa COM(2005) 583 final/2, joka koskee yhteisöjen tuomioistuimen 13 päivänä syyskuuta 2005 antaman tuomion (asia C-176/03 komissio v. neuvosto) vaikutuksia.

6. Aikataulu

Asian käsittely on kesken.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on muuttaa yhteisöpetossopimuksessa ja sen pöytäkirjoissa olevien määräysten oikeusperustaa.

8. Muut tiedot

OM 3/481/2005

11.7 IHMISKAUPAN VASTAINEN EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS

1. Tavoitteet ja tehtävät

Yleissopimuksen pääasiallisena tavoitteena on ehkäistä ihmiskauppaa ja auttaa sen uhreja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

CAHTEH (2004) INFO 9

CAHTEH (2004) 22

Oikeusministeriön lausunto 20.11.2003 23/84/2003

Lopullinen yleissopimus ja selitysmuistio (CETS No. 197)

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräyksiä keinoista estää ihmiskauppaa, uhrien suojelemisesta, rikosvastuusta, tutkinnasta ja oikeudenkäynnistä, kansainvälisestä yhteistyöstä sekä seurantajärjestelmästä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Busck-Nielsen, Camilla, lainsäädäntösihteeri, ulkoasiainministeriö, puh. 1605 5727

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen valmisteli helmikuussa 2005 työnsä lopettanut EN:n työryhmä (CAHTEH). Työryhmän työhön osallistuivat ulkoasiainministeriö ja oikeusministeriö.

6. Aikataulu

EN:n ministerikomitea hyväksyi uuden yleissopimuksen 3.5.2005. Se avautui allekirjoituksille EN:n huippukokouksessa 16. - 17.5.2005. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 29.8.2006. Sopimuksen voimaansaattaminen kansallisesti on ulkoasiainministeriön vastuulla. Työryhmää ollaan asettamassa.

7. Vaikutukset

Yleissopimuksella pyritään estämään ihmiskaupparikoksia, edistämään niihin syyllistyneiden vastuuseen saattamista ja auttamaan ja suojelemaan ihmiskaupan uhreja. Yleissopimuksen voimaansaattaminen Suomessa edellyttää ainakin rikosoikeudellisia lainsäädäntömuutoksia.

8. Muut tiedot

OM 5/84/2005

11.8 EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS LASTEN SUOJELEMISEKSI SEKSUAALISELTA RIISTOLTA JA HYVÄKSIKÄYTÖLTÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Euroopan neuvoston rikosasioiden johtokomitean (CDPC) asettama työryhmä (Committee of experts on the protection of children against sexual exploitation and abuse eli PC-ES) laati lasten seksuaalista hyväksikäyttöä ja riistoa vastustavan yleissopimuksen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

EN:n ministerikomitean 12.7.2007 hyväksymä sopimus ja sen selitysmuistio

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus on hyvin laaja-alainen käsittäen mm. preventiiviset toimenpiteet, uhrien suojelun ja auttamisen, rikoksentehtäjäiden hoidon, kriminalisointivelvoitteet, seuraamukset ja prosessioikeuteen liittyvät artiklat.

4. Organisointi

Suomen edustajat

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

Työryhmän kokouksiin osallistui myös ulkoasiainministeriön edustaja.

5. Taustatietoja

Hanke liittyy Euroopan neuvoston huippukokouksessa toukokuussa 2005 hyväksytyyn lapsiin kohdistuvan väkivallan vastaiseen toimintasuunnitelmaan. Euroopan neuvosto on vuonna 2001 hyväksynyt aiheeseen liittyvän suosituksen.

6. Aikataulu

EN:n ministerikomitea on hyväksynyt yleissopimuksen 12.7.2007. Sopimus allekirjoitettiin 25.10.2007 pidetyssä oikeusministerikokouksessa. Sopimuksen voimaansaattaminen Suomessa edellyttää työryhmävalmistelua lausuntokierroksineen. Päätöstä aikataulusta ei ole vielä tehty.

7. Vaikutukset

Yleissopimuksella tehostetaan lasten suojaa seksuaalirikoksilta. Kriminalisointivelvoitteet tulevat johtamaan rikoslain 20 luvun muuttamiseen ja täydentämiseen.

8. Muut tiedot

OM 16/84/2006

11.9 SIKIÖN, ALKION JA PERIMÄN RIKOSOIKEUDELLINEN SUOJA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena laatia hallituksen esitys sikiön, alkion ja perimän rikosoikeudellista suojaa koskeviksi säännöksiksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 22.1.2007

3. Keskeinen sisältö

Rikoslain 22 lukuun kootaan rikoslain uudistamiseen liittyvän keskittämisperiaatteen mukaisesti vankeusuhkaiset rikoslain ulkopuoliset sikiön, alkion ja perimän suojaa koskevat rangaistussäännökset. Näistä keskeisimpiä ovat lakiin hedelmöityshoidoista sisältyvät sukusolujen käyttörikos, lapsen identiteetin loukkaamisrikos ja hedelmöityshoitorikos. Lääketieteellisestä tutkimuksesta annetussa laissa ovat laitonta alkioiden ja sukusolujen tutkimusta sekä laitonta perimään puuttumista koskevat rangaistussäännökset. Raskauden keskeyttämisestä annetun lain 13 §:ssä ovat rangaistussäännökset sellaisen luvalliseksi todettavan raskauden keskeyttämisestä, joka on suoritettu mainitun lain säännöksiä noudattamatta.

4. Organisointi

Valmistelija

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

5. Taustatietoja

Hanke on alun perin osa rikoslain kokonaisuudistusta ja perustui rikoslakiprojektin johtoryhmän luonnokseen sikiön, alkion ja perimän suojan loukkaamista koskeviksi säännöksiksi vuodelta 1989. Hanke keskeytyi, koska oli välttämätöntä odottaa keskeisen substanssilainsäädännön valmistumista.

6. Aikataulu

Ensimmäisen työryhmän työ käynnistyi syksyllä 1998. Oikeusministeriö asetti tammikuussa 2007 uuden työryhmän, joka antoi ehdotuksensa lokakuun 2007 lopussa. Ehdotuksesta on pyydetty eri tahoilta lausuntoja, joiden määräaika on maaliskuussa 2008. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle kesäkuussa 2008.

7. Vaikutukset

Uudistuksella tehostetaan ihmisen perimän rikosoikeudellista suojaa.

8. Muut tiedot

OM 6/41/2005

OM003:00/2007

11.10 YHTEISÖPETOSSOPIMUKSEN TOINEN PÖYTÄKIRJA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on saattaa voimaan vuonna 1997 hyväksytyyn pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toinen pöytäkirja EYVL C 221, 19.6.1997

HE 191/2002 vp

EV 184/2002 vp, 1191/2002

3. Keskeinen sisältö

Tasavallan presidentti on 20.12.2002 hyväksynyt pöytäkirjan ja vahvistanut lain pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (1191/2002). Lain voimaantulosta säädetään myöhemmin asetuksella. Tarkoituksena on, että laki tulisi voimaan samanaikaisesti kun pöytäkirja tulee kansainvälisesti voimaan.

Pöytäkirjan edellyttämät muutokset rikoslakiin ovat kuitenkin jo tulleet voimaan 1.4.2003 lailla (61/2003). Muutosehdotukset sisältyivät rikoslain eräiden talousrikossäännösten muuttamista koskevaan hallituksen esitykseen (HE 53/2002 vp). Esityksessä ehdotettiin mm. oikeushenkilön rangaistusvastuun ulottamista EY:n taloudellisiin etuihin kohdistuviin veropetoksiin ja rahanpesun yrityksen sekä salahankkeen törkeän rahanpesun tekemiseksi säätämistä rangaistavaksi.

4. Organisointi

Valmistelija

Innanen, Tanja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7675

5. Taustatietoja

Pöytäkirja liittyy osana EU:n hankkeisiin, joiden tarkoituksena on suojella EY:n taloudellisia etuja. Suomi on jo liittynyt vuonna 1995 tehtyyn yhteisöpetossopimukseen ja sen ensimmäiseen pöytäkirjaan, joka koskee EY:n taloudellisiin etuihin kohdistuviin rikoksiin liittyvää lahjonnan torjuntaa.

6. Aikataulu

Pöytäkirjan kansainvälinen voimaantulo edellyttää kaikkien jäsenvaltioiden kansallisten hyväksymismenettelyjen loppuunsaattamista. Kaikki jäsenvaltiot eivät ole vielä saattaneet menettelyjä loppuun.

7. Vaikutukset

Voimaansaattettava pöytäkirja tehostaa EY:n taloudellisten etujen suojaa.

8. Muut tiedot

OM 28/04/2002

OM0292:00/06/01/1998

11.11 TULLISELVITYSRIKOSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖTYÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän oli arvioitava, tarvitaanko tulliselvityksrikosta koskevaa rangaistussäätelyä, jolla kriminalisoitaisiin väärin tai puutteellisten tietojen tai asiakirjojen antaminen tulliviranomaiselle ja sitä vastaava erehdyttäminen. Myönteisessä tapauksessa työryhmän oli laadittava lainsäädäntöehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Selvitys- ja valmistelutyön yhteydessä oli myös harkittava tullirikkomusta koskevan rangaistussäännöksen asemaa ja sisältöä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tullin 5.10.2005 päivätty muistio

Työryhmän asettamispäätös 1.11.2005

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:3)

Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:13)

Lausuntopalautetta koskeva muistio 9.6.2006

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdotti, että rikoslakiin lisätään uusi 46 a luku, jossa säädettäisiin tulliselvitysrikoksista (törkeä, perustekomuoto ja lievä).

4. Organisointi

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

Virtanen, Jussi, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7585

5. Taustatietoja

Sisäasiainministeriön asettama talousrikostutkinnan nykytilaa ja lainsäädännöllisiä kehittämistoimenpiteitä selvittänyt työryhmä on 23 päivänä kesäkuuta 2004 päivätyssä loppuraportissaan (sisäasiainministeriön julkaisusarja 36/2004) esittänyt selvitettäväksi tullimenettelyyn liittyvien säännösten toimivuutta rikostunnusmerkistöjen täyttymisen, rikosvastuun kohdentamisen ja tutkinnan kannalta välttämättömien pakkokeinojen riittävyyden kannalta. Valtioneuvosto on 23 päivänä syyskuuta 2004 hyväksynyt periaatepäätöksen sisäisen turvallisuuden ohjelmasta (sisäasiainministeriön julkaisusarja 44/2004), jossa yhtenä painopistealueena on rajaturvallisuuden ja tullivarmuuden ylläpitäminen.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyi 28.2.2006. Mietinnön lausunnoille asetettu määräaika päättyi 28.4.2006. Hanke on jatkovalmistelussa.

7. Vaikutukset

Lainmuutoksella tehostettaisiin tullausmenettelyssä esiintyvien väärinkäytösten selvittämistä ja siten vähennettäisiin ja aikaisempaa paremmin selvitettäisiin talousrikollisuutta. Samalla tehostettaisiin EY:n tullitoimintaa ja Suomen tullilaitoksen toimintaa ja mahdollistettaisiin nykyistä ankarammalla rangaistuksella rikoksen riittävä moitittavuusarvio.

8. Muut tiedot

OM 15/42/2005

OM053:00/2005

11.12 RAHANPESUA JA TERRORISMIN RAHOITTAMISTA KOSKEVA EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena oli muuttaa ja täydentää Euroopan neuvoston vuoden 1990 yleissopimusta erityisesti rahanpesun ennaltaehkäisemiseen ja terrorismin rahoittamiseen liittyvillä artikloilla. Yleissopimus on tullut voimaan Suomessa 1 päivänä heinäkuuta 1994 (SopS 53/1994). Työn edistyessä selvisi, että tuloksena tulee olemaan uusi yleissopimus.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Lopullinen sopimus ja selitysmuistio (CETS No. 198)

3. Keskeinen sisältö

Kansainvälistä yhteistyötä ja oikeusapua kehitetään erityisesti kansallisten toimintayksikköjen (FIU eli Financial Intelligence Unit) asemaa painottamalla ja maksuliikennetapahtumien valvontaa tehostamalla. Rahanpesuun kuuluvien tekojen alaa laajennetaan sekä tekemuotojen lisäämisen että oike-

ushenkilön vastuun mukaan ottamisen kautta. Yleissopimusta tullaan soveltamaan myös terrorismin rahoittamiseen. Siihen tulee uusi luku sopimuksen noudattamisen valvontajärjestelmästä. Yleissopimuksen suhde Suomen lainsäädäntöön selviää lopullisesti sen kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä.

4. Organisointi

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen muuttamiseen ja täydentämiseen liittyviä kysymyksiä harkittiin ja selvitettiin työryhmässä (PC-S-ML), jonka loppuraportti (PC-R-M (03) 1) on valmistunut keväällä 2002. Artiklat perustuvat pitkälti jo olemassa oleviin kansainvälisiin velvoitteisiin ja suosituksiin.

6. Aikataulu

Yleissopimus valmisteltiin Euroopan neuvoston työryhmässä (PC-RM), jonka viimeinen kokous pidettiin 16. - 18.2.2005. Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi uuden yleissopimuksen 3.5.2005. Se avautui allekirjoituksille Euroopan neuvoston huippukokouksessa 16. - 17.5.2005. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 16.12.2005. Yleissopimus ei ole tullut kansainvälisesti voimaan, koska sen on ratifioinut vain viisi Euroopan neuvoston jäsenvaltiota (tilanne tammikuussa 2008). Muutenkin yleissopimuksen kansallinen voimaansaattaminen on syytä tehdä työtilanteen sallimalla tavalla.

7. Vaikutukset

Sopimuksella tehostetaan rahanpesu- ja terrorisminrahoittamisrikosten torjuntaa ja rikoshyödyn takaisinsaamista. Alustavan arvion mukaan Suomen lainsäädännön muuttamistarve on melko vähäinen ja liittyy tarkoituksenmukaisuusnäkökohtiin eikä sopimuksen velvoittaviin määräyksiin.

8. Muut tiedot

OM 7/84/2005

11.13 HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE YMPÄRISTÖN SUOJELUA RIKOSOIKEUDELLISIN KEINAIN KOSKEVAN EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Hallituksen esityksen tavoitteena on hyväksyä Strasbourgissa 4.11.1998 allekirjoitettu Euroopan neuvoston yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Strasbourgissa 4.11.1998 allekirjoitettu Euroopan neuvoston yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin

HE 52/2005 vp

YmVL 24/2005 vp

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräyksiä ympäristöön tai ihmisiin kohdistuvasta vaarallisesta toiminnasta, jonka sopimuspuolet sitoutuvat kriminalisoimaan lainsäädännössään. Sopimus sisältää määräyksiä ympäristörikoksista säädettävistä rangaistuksista, lainkäyttövallasta, omaisuuden ja hyödyn menete-

tyksi julistamisesta, oikeushenkilön rangaistusvastuusta, kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ja kansainvälisestä yhteistoiminnasta.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

Yleissopimus ei ole tullut kansainvälisesti voimaan. Ainoastaan Viro on ratifioinut sen.

Aikaisempi hallituksen esitys 52/2007 vp EN:n yleissopimuksen voimaan saattamisesta ja EU:n ympäristörikospuitepäätöksen (EYVL L 29, 5.2.2003, s. 29) täytäntöönpanosta peruttiin 28.4.2007, koska yhteisön tuomioistuin kumosi mainitun puitepäätöksen 13.9.2005 antamallaan tuomiolla C-176/03.

Tuomion mukaan pääosa puitepäätöksen määräyksistä olisi tullut antaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen nojalla. Jos toimivalta säätää tietyn alan velvoitteita kuuluu yhteisölle ja yhteisö on käyttänyt toimivaltansa, myös toimivalta solmia kansainvälisiä sopimuksia alalla siirtyy jäsenvaltiolta yhteisölle. Komissio antoi ympäristönsuojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan direktiiviehdotuksen 9 päivänä helmikuuta 2007 Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 175 artiklan nojalla. Komissio on siten ympäristörikosten osalta käyttänyt aloiteoikeuttaan, vaikka direktiiviehdotusta ei ole vielä lopullisesti hyväksytty.

6. Aikataulu

Euroopan neuvoston yleissopimuksen voimaan saattamista koskeva toimivallan jako yhteisön ja jäsenvaltion välillä on ratkaistavissa vasta ympäristönsuojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan direktiiviehdotuksen tultua hyväksytyksi. Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä on kesken.

7. Vaikutukset

Esitys tehostaa ympäristön suojelua sopimukseen liittyvissä valtioissa yhdenmukaistamalla ympäristörikosten rikostunnusmerkistöjä.

8. Muut tiedot

OM 30/41/2003

OM034:00/2003

11.14 EHDOTUS EU:N DIREKTIIVIKSI YMPÄRISTÖNSUOJELUSTA RIKOSOIKEUDELLISIN KEINON

1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksen tavoitteena on taata ympäristönsuojelun korkea taso antamalla vähimmäissäännöt ympäristöä vahingoittavien tekojen rangaistavuudesta ja rangaistusten tasosta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Direktiiviehdotus KOM(2007) 51 lopullinen

Direktiiviehdotuksen vaikutusten arviointi SEC(2007) 160

U 5/2007 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiiviehdotuksen tarkoituksena on tehostaa ympäristönsuojelua velvoittamalla jäsenvaltiot harmonisoimaan rikostunnusmerkistöjä, rikosoikeudellisia seuraamuksia ja oikeushenkilöiden rangaistusvastuuta koskevia säännöksiä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Andersson Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

Euroopan unionin neuvosto teki 27 päivänä tammikuuta 2003 puitepäätöksen ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin (2003/80/YOS). Valtioneuvosto antoi 29 päivänä huhtikuuta 2005 eduskunnalle esityksen, jossa ehdotetaan puitepäätöksen täytäntöönpanoa (HE 52/2005). Yhteisöjen tuomioistuin kumosi puitepäätöksen 13 päivänä syyskuuta 2005 antamallaan tuomiolla (C-176/03 komissio v. neuvosto). Tuomion mukaan puitepäätös loukkasi Euroopan unionista annetun sopimuksen 47 artiklaa, sillä pääosa puitepäätöksen määräyksistä olisi voitu antaa Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen nojalla.

Komissio teki ehdotuksen direktiiviksi 9 päivänä helmikuuta 2007 Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen 175 artiklan nojalla. Direktiiviehdotus vastaa sisällöltään suurelta osin kumottua puitepäätöstä. Komission mukaan ehdotuksella pannaan täytäntöön tuomiosta C-176/03 ilmenevät linjat.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely jatkuu neuvoston työryhmässä.

7. Vaikutukset

Direktiivi edistäisi ympäristönsuojelua erityisesti sellaisissa jäsenvaltioissa, joissa rikossäännökset ja oikeushenkilöiden rangaistusvastuuta koskevat säännökset eivät nykyisellään ole kattavia.

8. Muut tiedot

OM 6/481/2007

11.15 EU:N PUITEPÄÄTÖS ALUSTEN AIHEUTTAMAN YMPÄRISTÖN PILAANTUMISEN EHKÄISEMISTÄ KOSKEVAN RIKOSOIKEUDELLISEN KEHYKSEN VAHVISTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäätöksellä lähennetään alusten aiheuttamaa pilaantumista koskevia jäsenvaltioiden lakeja ja asetuksia ja helpotetaan ja kannustetaan jäsenvaltioiden yhteistyötä näiden rikosten torjumiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2003) 227 lopullinen

U 20/2003 vp

LaVL 6/2003 vp

YmVL 12/2003 vp

LiVL 10/2003 vp

EUVL L 255, 30. syyskuuta 2005 s. 11-21

EUVL L 255, 30. syyskuuta 2005 s. 164-167

3. Keskeinen sisältö

Puitepääätös täydentää Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja pilaamisrikoksista määrättävistä seuraamuksista (2005/35/EY), myös rikosoikeudellisista seuraamuksista. Puitepääätös täydentää direktiiviehdotusta säätämällä luonnollisille henkilöille ja oikeushenkilöille määrättävien enimmäisrangaistusten vähimmäistasosta, sakkorangaistuksista, lainkäyttövallasta, yhteisistä tutkintaryhmistä ja tiedonvaihdosta.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

Euroopan yhteisöjen komissio on 8 päivänä joulukuuta 2005 saattanut yhteisöjen tuomioistuimessa vireille kanteen C-440/05, jossa komissio vaatii puitepäätöksen kumoamista. Kanteen mukaan puitepääätös loukkaa Euroopan unionista annetun sopimuksen 47 artiklaa, sillä puitepäätöksen määräykset olisi tullut antaa Euroopan yhteisöjen perustamissopimuksen nojalla. Puitepääätös kumottiin yhteisöjen tuomioistuimessa 23.10.2007.

6. Aikataulu

Puitepääätös tehtiin 12 päivänä heinäkuuta 2005.

Direktiivi annettiin 7 päivänä syyskuuta 2005.

Puitepääätös on kumottu.

7. Vaikutukset

Ehdotuksella parannetaan lähinnä merellisen ympäristön suojelua vähentämällä alusten aiheuttamaa ympäristön pilaantumista.

8. Muut tiedot

OM 5/481/2005

11.16 EHDOTUS TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUKSIEN RIKOSOIKEUDELLISTA SUOJAA KOSKEVAKSI EU:N DIREKTIIVIKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistaminen vahvistamalla jäsenvaltioiden kansallisissa laeissa säädettävät vähimmäisrangaistukset niitä loukkaavista rikoksista ja antamalla määräykset jäsenvaltioiden välisestä rikosoikeudellisesta yhteistyöstä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 276 lopullinen

U 39/2005 vp

LaVL 2/2006

SiVL 5/2006

TaVL 8/2006

SuV:n ptk- 16/2006

KOM(2006) 168 lopullinen

U 39/2005 vp 28.9.2006 jatkokirjelmä

LaVL 21/2006

SuV:n ptk 53/2006

3. Keskeinen sisältö

Ehdotuksessa direktiiviksi on määräykset teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tekojen säätämisestä rangaistaviksi sekä rangaistustyypeistä, joita teoista on langetettava. Rangaistavuus koskisi tahallisia kaupallisessa laajuudessa tehtyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavia tekoja. Rangaistuksiksi olisi säädettävä vankeutta, sakkoa, menettämisseuraamuksia sekä erityisseuraamuksia kuten liiketoimintakielto ja loukkaamiseen käytettyjen esineiden tuhoaminen.

Direktiivissä on myös määräykset rangaistusten vähimmäistasosta, laajennetusta rikoshyödyn menettamisestä, syytetoimenpiteiden aloittamisesta ja yhteisistä tutkintaryhmistä.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

Ehdotuksen tarkoituksena on täydentää 29 päivänä huhtikuuta 2004 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (2004/48/EY), joka koskee muita kuin rikosoikeudellisia toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi. Komissio on siirtänyt direktiiviehdotukseen aikaisemman samaa aihepiiriä koskevan puitepäätöksen määräykset (KOM(2005) 276 lopullinen).

6. Aikataulu

Valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle ehdotuksia koskevan kirjelmän U 39/2005 marraskuussa 2005 sekä oikeusministeriön jatkokirjelmän 28.9.2006. Ehdotusten käsittely on kesken neuvoston aineellisen rikosoikeuden työryhmässä.

7. Vaikutukset

Ehdotuksella pyritään torjumaan teollis- ja tekijänoikeusrikollisuutta varmistamalla, että kaikissa unionin jäsenvaltioissa voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia rangaistuksia ja menettämisseuraamuksia. Ehdotuksella pyritään myös parantamaan teollis- ja tekijänoikeusrikosten tutkintaan ja syytetoimiin liittyvää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä.

8. Muut tiedot

OM 23/481/2005

EU/2005/1194

EU/2005/1195

11.17 ALKOHOLIRIKOKSIA KOSKEVIEN SÄÄNNÖKSIEN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa ja tarkistaa vuoden 1968 alkoholilain alkoholirikoksia koskevat säännökset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö ja luonnos hallituksen esitykseksi

HE 13/2004 vp

PeVL 53/2006 vp

3. Keskeinen sisältö

Alkoholirikoksia koskevat säännökset uudistetaan rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttujen periaatteiden mukaisesti ja keskeiset säännökset siirretään rikoslakiin. Myös alkoholirikoksiin liit-

tyvät menettämisseuraamuksia koskevat säännökset uudistetaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

Alkoholirikoksia koskevien rangaistussäännösten uudistaminen liittyy rikoslain kokonaisuudistukseen.

Alkoholilakia (1143/1994) uudistettaessa alkoholia koskevien rangaistussäännösten uudistaminen lykättiin tehtäväksi myöhemmin rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Tuolloin voimassa ollut alkoholilaki (459/1968) kumottiin lukuun ottamatta lain 9 lukua sekä 104 ja 105 §:ää, jotka sisältävät alkoholirikosten sääntelyn.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys raukesi. Tarkistettu hallituksen esitys annetaan keväällä 2008.

7. Vaikutukset

Esitys tehostaa alkoholirikosten valvontaa ja rikossäännösten soveltamista. Esityksellä on myönteisiä sosiaali- ja terveysvaikutuksia erityisesti nuorten alkoholikäyttämisen ohjaamisessa.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2000

OM359:00/06/01/2000

12. SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ

12.1 VALVONTARANGAISTUS

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 28 päivänä marraskuuta 2006 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin:

- 1) selvittää ja valmistella sähköisten valvontamenetelmien käyttöä seuraamus- ja pakko-keinojärjestelmässä. Työryhmän on selvitettävä mahdollisuuksia sähköisten valvontamenetelmien käyttöön esimerkiksi vankilan ulkopuolella suoritettavan lyhyen vankeusrangaistuksen valvonnassa sekä tutkintavankeuden vaihtoehtona toteutettavassa valvonnassa.
- 2) selvittää päihteiden käytön valvonnan tehostamista sekä valvonnan teknisiä toteutustapoja eri seuraamuksissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän ensimmäisen vaiheen asettamispäätös 22.6.2005.

Työryhmän välimietintö: Vankien sähköiset valvontamenetelmät (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2006:1.

Työryhmän toisen vaiheen asettamispäätös 28.11.2006

Työryhmän toisen vaiheen toimikauden pidentämispäätös 12.6.2007.

Työryhmän loppumietintö: Sähköinen valvonta (OM:n työryhmämietintö 2007:17)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdottaa uutta vapaudessa toimeenpantavaa, teknisin laittein valvottua rikosoikeudellista seuraamusta, jonka nimeksi tulisi valvontarangaistus.

Valvontarangaistus olisi ehdottoman vankeuden sijasta tuomittava rangaistus silloin, kun yhdyskuntapalvelun tuomitsemiseen olisi aikaisemmista yhdyskuntapalvelutuomioista tai muista painavista syistä aiheutuva este. Valvontarangaistus voitaisiin tuomita vähintään 14 vuorokauden ja enintään neljän kuukauden vankeusrangaistuksen sijasta. Tuomitsemisen edellytyksenä olisi, että valvontarangaistus edistäisi rikosentekijän sosiaalista selviytymistä ja ehkäisisi uusien rikosten tekemistä. Valvontarangaistus tuomittaisiin saman pituisena kuin vankeusrangaistus olisi tuomittu, ja siitä vapautuisi ehdonalaiseen vapauteen samoin edellytyksin kuin vankeusrangaistuksestakin.

Valvontarangaistuksen sisältönä olisi tuomitulle asetettu velvollisuus pysyä kotona tai muussa asumiseen tarkoitettussa paikassa (olinpaikkavelvoite) kaikkina niinä aikoina, joina hänellä ei ole rangaistuksen toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvää ohjelmaa. Muu asumiseen tarkoitettu paikka voisi olla esimerkiksi päihdekuntoutusta järjestävä laitos. Toimintavelvoitteen enimmäismäärä olisi 40 tuntia viikossa ja vähimmäismäärä 10 tuntia viikossa. Valvontarangaistukseen sisältyisi aina ehdoton päihteidenkäyttökielto.

Työryhmä ehdottaa sähköisen valvonnan liittämistä kaikkiin matkustuskieltoihin. Matkustuskieltoa koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin siten, että kieltoon määrättävä voitaisiin velvoittaa oleskelemaan päätöksessä määrättyinä aikoina asunnossaan tai muussa vastaavassa paikassa. Tällaista määrystä kutsuttaisiin paikallaolovelvoitteeksi.

4. Organisointi

Valmistelua jatketaan saatujen lausuntojen pohjalta virkatyönä oikeusministeriön kriminaalipoliittisella osastolla.

Vastuuhenkilöt:

Mohell, Ulla, lainsäädäntöneuvos, puh. 1606 7892

Herlin Tuuli, suunnittelija, puh. 1606 7893

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö 28 päivänä marraskuuta 2006 asettamaa työryhmää edelsi toinen työryhmä, jonka oikeusministeriö oli asettanut 22 päivänä kesäkuuta 2005. Aikaisemman työryhmän tehtävänä oli valmistella ehdotus sähköisen valvonnan teknisestä järjestämisestä valvotussa koevapaudessa. Työryhmän tuli myös laatia ehdotus valvottua koevapautta koskevaksi valtioneuvoston asetukseksi yhteistyössä oikeusministeriön kriminaalipoliittisen osaston asetustyöryhmän kanssa. Työryhmä luovutti välimietintönsä oikeusministeriölle helmikuun 7 päivänä 2006. Tämä työryhmä ehdotti, että valvotun koevapauden tekninen valvonta perustuisi jo käytössä olevaan matkapuhelinpaikannukseen. Välimietintöön sisältyi työryhmän ehdotus valvottua koevapautta koskeviksi säännöksiksi. Säännökset sisältyvät vankeudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (509/2006) lukuun 10.

6. Aikataulu

Työryhmä luovutti Sähköinen valvonta –mietintönsä (OM työryhmämietintö 2007:17) oikeusministeriölle 5.12.2007. Mietinnöstä on pyydetty lausunnot, joiden antamisen määräaika päättyy 22.2.2008.

Asiaa koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2008 aikana.

7. Vaikutukset

Työryhmä laskelmien mukaan valvontarangaistuksen kohdejoukko olisi 1 000 tuomittua. Työryhmän arvion mukaan rangaistuksen kesto olisi keskimäärin 40 päivää ja valvonnassa olisi päivittäin noin 100-110 tuomittua. Täytäntöönpanopäiviä olisi noin 40 000, joka vastaisi 100-110 vähennystä keskimääräiseen vankilukuun. Yhden täytäntöönpanopäivän laskennalliseksi kustannukseksi työryhmä arvioi 47 euroa, kun vastaavasti yhden vankipäivän hinta on 137 euroa.

8. Muut tiedot

OM 5/69/2005

12.2 VANGINKULJETUSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä oli

1. selvittää poliisin ja vankilaviranomaisten työnjakoa vanginkuljetuksessa sekä vanginkuljetuksen toimivuutta, kustannuksia ja henkilöresurssien käyttöä kummankin hallinnonalan osalta;
2. selvittää mahdollisuudet työnjaon tarkistamiseen sekä kuljetusten ja käräjävartioinnin järjestämiseen ostopalveluina ottaen huomioon vankien perusoikeudet sekä perustuslain säännökset viranomaistoiminnan hoitamisesta;
3. selvittää mahdollisuudet oikeuden istuntojen järjestämiseen rangaistuslaitoksissa, teknisten yhteysien ja välineiden käyttämiseen vangin henkilökohtaisen läsnäolon korvaamiseksi oikeuden istunnossa sekä tuomioistuinten mahdollisuudet osallistua käräjävartioinnin tarkoituksenmukaiseen hoitamiseen;
4. arvioida kohtien 2 ja 3 edellyttämät henkilöstö- ja muut kustannusvaikutukset sekä organisatiomuutokset sekä tehdä esitykset tarvittavista toimenpiteistä, niiden vaatimista säädosmuutoksista sekä hallinnonalojen henkilöstö- ja määrärahatarpeista;
5. tehdä esitys vankien kuljetuksenaikaista kohtelua koskevaksi lainsäädännöksi huomioon ottaen vireillä oleva vankeinhoitoa koskeva lainsäädännön kokonaisuudistus.

Työryhmän tuli lisäksi erikseen

6. selvittää pääkaupunkiseudun tuomioistuinkuljetusjärjestelmän ja siihen liittyvien kärjävartiointien työnjaot, kuljetusten määrät ja niiden sitomat henkilöresurssit;

7. tehdä esitys pääkaupunkiseudun vanginkuljetuksen ja kärjävartiointin järjestämisestä, sen edellyttämistä resurssi- ja muista tarpeista sekä tarvittavista säännösmuutoksista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön kansliapäälliköiden tekemä työryhmän asettamispäätös 10.1.2002

Työryhmän määräajan pidentämispäätös 13.12.2002

Valtioneuvoston asetus vanginkuljetusasetuksen 3 §:n muuttamisesta (308/2002)

Työryhmän mietintö, Esitys laiksi vanginkuljetuksesta (lausuntoja ja selvityksiä 2003:20)

3. Keskeinen sisältö

Annetaan asianmukaiset säännökset kuljetettavan henkilön kohtelusta ja olosuhteista kuljetuksen aikana sekä kuljetusviranomaisten välisestä työnjaosta ja vastuista.

4. Organisointi

Vastuuhenkilöt:

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

Mohell, Ulla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh.1607 7892

5. Taustatietoja

Vanginkuljetusta koskevien säännösten tulisi vastata vankeinhoidon nykyisiä vaatimuksia ja organisaatioita. Vankeinhoitolaitoksen ja poliisin välinen tehtäväjako tulisi selvittää.

Lainvalmistelutyössä otetaan huomioon vankeuslain ja tutkintavankeuslain säännökset vankien kohtelusta ja olosuhteista sekä vankeinhoidon rakennehankkeessa toteutetut organisatoriset uudistukset, erityisesti itsenäisten aluevankiloiden merkitys vanginkuljetusten tehostajina ja aluevankilaorganisaatioon liittyvät vanginkuljetuksen järjestämisvaihtoehdot.

6. Aikataulu

Työryhmän ehdotus on luovutettu oikeusministeriölle ja sisäasiainministeriölle.

Ehdotus on ollut lausuntokierroksella syksyllä 2003.

Valmistelutyötä on tehty vankeinhoidon rakennehankkeen yhteydessä.

Asia on kriminaalipoliittisella osastolla virkamiesvalmistelussa.

Hanke liittyy oikeusministeriön tuottavuusohjelmasuunnitelmaan. Tähän liittyen Rikosseuraamusvirasto on teettänyt vanginkuljetuksen logistiikkaselvityksen ulkopuolisella asiantuntijalla. Selvitys on valmistunut 24.10.2007. Rikosseuraamusvirasto tekee esityksen järjestelyvaihtoehdon valitsemisesta, mahdollisten ostopalvelujen käytön laajuudesta sekä kuljetettavien vankien kohtelua ja olosuhteita koskevien säännösten yksityiskohdista. Tarkoituksenmukaisiksi todetuista järjestelyvaihtoehdoista neuvotellaan muiden kuljetusviranomaisten eli poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen kanssa ennen hallituksen esityksen viimeisteleminen.

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syyskaudella 2008.

7. Vaikutukset

Hankkeen tarkoituksena on tehostaa ja nopeuttaa vanginkuljetustoimintaa. Tämän on arvioitu merkitsevän sekä kuljetettavien henkilöiden aseman ja olosuhteiden parantumisesta että kustannustason laskua nykyiseen verrattuna. Tavoitteen toteuttaminen liittyy olennaisesti 1.10.2006 voimaan tulleen vankeutta ja tutkintavankeutta koskevan lainsäädännön tavoitteiden täyttämiseen sekä käyttöön otettuun aluevankilajärjestelmään. Järjestelyjen toteuttamisessa selvitetään myös mahdollisuudet hankkia kuljetuspalveluita yksityisiltä kuljetusalan toimijoilta.

8. Muut tiedot

OM 047:00/2001

12.3 VANKEUSLAIN JA TUTKINTAVANKEUSLAIN SEKÄ RIKOSLAIN 2 C LUVUN SÄÄNNÖSTEN TÄYDENTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on:

1. Valmistella vangin muutoksenhakuoikeutta koskevat täsmentävät säännökset.
2. Valmistella rikoslain 2 c lukuun, vankeuslakiin ja tutkintavankeuslakiin tarvittavat täsmentävät säännökset. Täsmentävät säännökset koskevat rangaistusajan laskemista, jäännösrangaistuksen määräytymistä, ehdonalaisen vapauttamisen määräytymistä, elinkautista rangaistusta suorittavan vangin aikaisimman vapauttamisajankohdan määräytymistä, tutkintavangin vapauttamista oikeuspaikalta sekä terveydellisistä syistä myönnettävän lykkäyksen vaikutusta täytäntöönpanoon.
3. Selvittää niin sanotun vankeuslakipaketin täytäntöönpanoon liittyvät muut muutostarpeet sekä valmistella tarvittavat säännökset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 20.10.2005

Työryhmän määräajan pidentämistä koskeva päätös 2.5.2006

Työryhmän mietintö: Vangin muutoksenhakuoikeus (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2006:25 (kohta 1).

3. Keskeinen sisältö

Vangin ja tutkintavangin muutoksenhakua koskevien säännösten täsmentäminen. Rangaistusten laskemista koskevien rikoslain säännösten täsmentäminen.

4. Organisointi

Vastuuhenkilöt:

Ulla Mohell, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 1606 7892

Juho Martikainen, suunnittelija, oikeusministeriö, puh 1606 7754

Tuuli Herlin, suunnittelija, oikeusministeriö, puh 16067893

5. Taustatietoja

Käsitellessään vankeuslakia koskevaa hallituksen esitystä (HE 263/2005 vp) eduskunnan lakivaliokunta (LaVM 10/2005 vp) edellytti, että oikeusministeriön tulee selvittää mahdollisuudet laatia luettelo sellaisista vankilassa tehtävistä ratkaisuksista, joista ei saa hakea muutosta sekä arvioida järjestyksen suhde oikaisuvaatimusmenettelyyn.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö on luovutettu oikeusministeriölle 5.9.2006 (kohta 1)

Asia on kriminaalipoliittisella osastolla virkamiesvalmistelussa.

Hallituksen esitykset on tarkoitus antaa kahdessa vaiheessa.

Rikoslain 2 c luvun säännöksiä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2008 ja muu vankeuspaketin täsmentämistä koskeva hallituksen esitys vuoden 2008 aikana.

7. Vaikutukset

Vankien muutoksenhakuoikeutta koskevat säännökset täsmentävät muutoksenhakujärjestelmää sekä valitus- ja kanteluasioiden välistä rajanvetoa. Säännönmukaisen muutoksenhaun laajentaminen tu-

lee lisäämään hallinto-oikeudelle tehtäviä valituksia ja vähentämään eduskunnan oikeusasiamiehelle ja Rikosseuraamusvirastolle tehtäviä kanteluita.

Rikoslain 2 c lukua, vankeuslakia ja tutkintavankeuslakia koskevilla uusilla säännöksillä pyritään täsmentämään säännösten sisältöä ja yhdenmukaistamaan säännösten soveltamista käytännössä.

8. Muut tiedot

OM 2/630/2005

12.4 NUORTEN SEURAAMUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Kriminaalihuoltolaitoksen esityksestä on todettu välttämättömäksi valmistella nuoria rikoksenteiki-
jöitä koskevaan lainsäädäntöön muutokset, jotka koskevat nuoren rikoksenteikijän tilanteen selvit-
tämistä sekä ehdollisen vankeuden valvontaa. Muutokset liittyvät nuorisorikostoimikunnan ja nuor-
isorikostyöryhmän ehdotuksiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Nuorisorikostoimikunnan mietintö (komiteamietintö 2003:4)

Nuorisorikostyöryhmän mietintö (oikeusministeriön työryhmämietintö 2004:14)

3. Keskeinen sisältö

Ehdotettavalla lainsäädännöllä saatettaisiin nuorten rikoksenteikijöiden tilanteen selvittämistä kos-
keva menettely sekä ehdollisen vankeuden valvonta vastaamaan nykyajan toimintatapoja ja tarpeita.
Voimassa oleva lainsäädäntö on osin 1940-luvulta. Nuoren rikoksenteikijän tilanteen selvittämisessä
olennainen toimija olisi Kriminaalihuoltolaitos, joka laatisi seuraamusselvityksen. Se korvaisi hen-
kilötutinnan. Seuraamusselvityksen laadinnassa Kriminaalihuoltolaitos toimisi tiiviissä yhteistyös-
sä kunnan sosiaalitoimen kanssa. Ehdotettavilla menettelytavoilla varmistetaan se, että nuoria kos-
kevat rikosprosessit etenevät joutuisasti ja asioiden ratkaisemisessa tarvittavat tiedot ovat viran-
omaisten käytössä. Ehdollisen vankeuden valvonnan sisällöstä, valvottavan velvollisuuksista ja val-
vojan tehtävistä säädettäisiin asianmukaisesti lain tasolla. Keskeistä molemmissa laeissa olisi myös
se, että nuorelle järjestettäisiin mahdollisimman ajoissa tarvittavat tukitoimet ja palvelut.

4. Organisointi

Ehdotusta valmistellaan oikeusministeriössä yhteistyössä Kriminaalihuoltolaitoksen kanssa.

Vastuuhenkilö:

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitys laeiksi nuoren rikoksenteikijän tilanteen selvittämisestä ja ehdollisen vankeuden
valvonnasta on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2008.

7. Vaikutukset

Ehdotetut muutokset vastaisivat nuorten rikosprosessin joutuisuuden vaatimuksiin. Niin ikään eri
tahojen toimimisvelvollisuuksista ja nuoren ohjaamisesta tarvittavien tukitoimien ja palveluiden
käyttäjäksi säädettäisiin selkeästi lain tasolla.

8. Muut tiedot

12.5 SYYTTÄJÄLAITOKSEN HALLINTOA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 20.11.2007 työryhmän kehittämään ja uudistamaan syyttäjälaitoksen hallintoa koskevaa lainsäädäntöä sekä laatimaan ehdotus uudeksi yhtenäiseksi syyttäjälaitoksen hallintoa koskevaksi lainsäädännöksi.

Työryhmän tulee tässä tehtävässään erityisesti:

- 1) selvittää syyttäjälaitoksen organisaatiota, hallintoa ja virkamiesten oikeudellista asemaa koskevien säännösten selkeyttämiseksi tarvittavat muutokset;
- 2) selvittää muutostarpeet syyttäjälaitoksen hallintoa koskevien säännösten saattamiseksi perustuslain edellytysten mukaisiksi;
- 3) arvioida kihlakuntajärjestelmästä luopumisesta aiheutuvat muutostarpeet;
- 4) kartoittaa syyttäjää koskevat säännökset muualla lainsäädännössä; sekä
- 5) valmistella ehdotukset säännöksiksi kohdissa 1-4 tarkoitettujen muutosten toteuttamiseksi.

Työryhmän tulee ottaa työssään huomioon kihlakuntajärjestelmää koskevat ratkaisut sekä esitutkinta- ja pakkokeinolainsäädäntöä uudistavan toimikunnan ehdotukset. Toimeksiannon ulkopuolelle rajataan syyttäjää koskevat prosessisäännökset esitutkintalaissa, pakkokeinolaissa ja oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetussa laissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän perustamispäätös 20.11.2007

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tarkoituksena on valmistella selkeät, yhtenäiset ja perustuslain vaatimukset täyttävät säännökset syyttäjälaitoksesta.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano:

Puheenjohtaja:

Hallitusneuvos Leena Kuusama, oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto

Jäsenet:

Lainsäädäntöneuvos Ulla Mohell, oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto

Hallintoyksikön päällikkö, valtiosyyttäjä Christer Lundström, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Valtiosyyttäjä Olavi Lippu, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Apulaispäällikkö, kihlakunnansyyttäjä Eija Velitski, Helsingin syyttäjänvirasto

Sihteeri:

Suunnittelija Juho Martikainen, oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto

Pysyvä asiantuntija:

Neuvotteleva virkamies, Helinä Lehtinen, oikeusministeriön kriminaalipoliittinen osasto

5. Taustatietoja

Syyttäjälaitoksen organisaatiota koskevaa lainsäädäntöä uudistettiin muutoksilla, jotka tulivat voimaan 1.4.2007. Uudistuksessa ei otettu huomioon kihlakuntajärjestelmästä luopumisesta aiheutuvia muutoksia. Uudistuksessa ei myöskään kattavasti selvitetty syyttäjälaitoksen lainsäädännön hajanaisuudesta ja perustuslain voimaantulosta aiheutuvia muutostarpeita.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika on 31.10.2008.

7. Vaikutukset

Uudella lainsäädännöllä selkeytetään ja täsmennetään syyttäjälaitosta koskevia säännöksiä sekä kodifioimaan säännökset yhdeksi laiksi.

8. Muut tiedot

OM 2/66/2007

12.6 EUROJUST-PÄÄTÖKSEN ERÄIDEN MÄÄRÄYSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOJA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 1.3.2004 työryhmän selvittämään Eurojust-yksikön toimintaan liittyviä lainsäädännöllisiä tarpeita kansallisesti sekä laatimaan ehdotuksen hallituksen esitykseksi tarvittavan lainsäädännön ajan tasalle saattamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 1.3.2004

Työryhmän määräajan pidentämispäätös 21.6.2004

3. Keskeinen sisältö

Ehdotettavalla lainsäädännöllä pantaisiin viimeisiltäkin osin Suomessa kansallisesti täytäntöön Euroopan unionin neuvoston 28 päivänä helmikuuta 2002 hyväksymä päätös Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi. Eurojust-yksikön käytännön toiminnan kannalta ehdotettavalla sääntelyllä pyritään lisäksi yleisemminkin parantamaan yksikön tehokkaan toiminnan edellytyksiä. Eurojustin toiminnan kannalta välttämättömät muutokset lainsäädäntöön on tehty jo aikaisemmin.

4. Organisointi

Eurojust-työryhmän kokoonpano on vaihdellut työn kuluessa. Puheenjohtajana on toiminut osastopäällikkö Jarmo Littunen ja sihteerinä suunnittelija Tuuli Herlin oikeusministeriöstä.

Vastuuhenkilöt:

Martikainen Juho, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh 1606 7754

Kuusama Leena, hallitusneuvos, oikeusministeriö, puh 1606 7734

5. Taustatietoja

Euroopan unionin neuvoston 28 päivänä helmikuuta 2002 hyväksymä päätös Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi (EYVL L 63/1, 6.3.2002).

6. Aikataulu

Hallituksen esitys laiksi Eurojust-yksikköä koskevan päätöksen eräiden määräysten täytäntöönpanosta on tarkoitus antaa eduskunnalle keväällä 2008.

7. Vaikutukset

Ehdotus tehostaa Eurojust-yksikön toimintaa käytännössä. Ehdotus selkeyttää nykyistä lainsäädäntöä siten, että Eurojust-yksikkö voi saada ja käsitellä toiminnassaan tarpeellisia tietoja.

8. Muut tiedot

OM 1/481/2004

12.7 KUNTIEN OSALLISTUMINEN AUTOMAATTISEEN LIIKENNEVALVONTAAN

1. Tavoite ja tehtävä

Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus siitä, miten voitaisiin lisätä kuntien ja poliisin yhteistyötä automaattisessa liikennevalvonnassa ja siihen liittyvässä niin sanotussa rikosoikeudellisessa haltijavastuunmenettelyssä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 30.10.2007

3. Keskeinen sisältö

Liikennevalvonnan tehostaminen sekä poliisin ja kuntien välisen yhteistyön tiivistäminen automaattiseen liikennevalvontaan liittyvissä asioissa.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriön lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7705

Jäsenet

Ihalainen, Heikki, ylikomisario, sisäasianministeriö

Koivisto, Jenny, lakimies, Suomen Kuntaliitto

varajäsen Siltala, Silja, liikenneinsinööri, Suomen Kuntaliitto

Ryynänen, Anu, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Tarvainen, Anna-Liisa, hallitusneuvos, liikenne- ja viestintäministeriö

Tolvanen, Matti, professori, Joensuun Yliopisto

Vuorenpää, Mikko, erityisasiantuntija, oikeusministeriön lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7653

Erityisasiantuntija Mikko Vuorenpää toimii työryhmän sihteerinä.

5. Taustatietoja

Hanke on lähtenyt liikkeelle oikeusministerin, liikenneministerin, peruspalveluministerin ja sisäasiainministerin 4.10.2007 tekemästä päätöksestä lisätä toimenpiteitä liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

6. Aikataulu

Työryhmän tulee saada työnsä päätökseen 20.6.2008.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta sekä edistää kuntien ja poliisin välistä yhteistyötä liikennevalvontaan liittyvissä kysymyksissä.

8. Muut tiedot

29/41/2007

OM044:00/2007

13. OIKEUDENKÄYNTI JA OIKEUSLAITOS

13.1 IMMATERIAALIASIOIDEN TUOMIOISTUINKÄSITTELYN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Immateriaaliasioiden käsittely tuomioistuimissa tulisi keskittää asiantuntemuksen turvaavalla tavalla.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Immateriaaliasioiden käsittelyn kehittäminen työryhmän asettamispäätös

3. Keskeinen sisältö

Immateriaaliasioiden tuomioistuinkäsittely keskitettäisiin joko Helsingin kärjäoikeuteen tai markkinaoikeuteen. Keskittäminen koskisi joko kaikkia immateriaalioikeuksien asiaryhmiä tai vain osaa niistä.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Nurmi, Pekka, ylijohtaja, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto

Jäsenet:

Liljeroos, Heikki, hallitusneuvos, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Riivari, Antti, hallitusneuvos, kauppa- ja teollisuusministeriö

Hjelt, Pia, patenttineuvos, Patenttitoimisto Borenus & Co Oy Ab

Peltonen, Tytti, johtava asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Sihteeri:

Rasilainen, Aki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7953

5. Taustatietoja

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan tehostetaan IP-asioiden tuomioistuinkäsittelyä keskittämällä ne näihin asioihin erikoistuneelle tuomioistuimelle, jolle turvataan riittävät resurssit. Immateriaaliasioiden käsittelyn kehittämisvaihtoehtoja on arvioitu työryhmämietinnössä Aineettomia oikeuksia koskevien asioiden käsittely (2005:2).

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö on valmistunut ja luovutetaan 6.2.2008.

7. Vaikutukset

Keskittäminen tehostaisi asioiden asiantuntevaa käsittelyä ja selkiyttäisi oikeussuojajärjestelmää immateriaalioikeuksien alalla.

8. Muut tiedot

14/41/2007

OM019:00/2007

13.2 MUUTOKSENHAKULUPA HOVIOIKEUDESSA

1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksen laatiminen käräjäoikeudesta hovioikeuteen tapahtuvan muutoksenhaun kehittämiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan asettamispäätös 25.1.2007

Muistio 25.1.2007 (Maarit Leppänen)

3. Keskeinen sisältö

Toimikunnan tulee arvioida, onko tarpeen ottaa käyttöön muutoksenhakulupajärjestelmä nykyisen seulontajärjestelmän sijasta valitettaessa käräjäoikeuden ratkaisusta hovioikeuteen. Jos tämä arvioidaan tarpeelliseksi, toimikunnan tulee valmistella ehdotus muutoksenhakuluvan käyttöönottamiseksi hovioikeusmenettelyssä. Toimikunnan tulee myös arvioida eräitä muita hovioikeusmenettelyn muutostarpeita ja laatia niiden osalta ehdotus.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Kitunen, Kari, oikeusneuvos, korkein oikeus

Jäsenet:

Palaja, Antero, presidentti, Turun hovioikeus

Könkkölä, Mikko, presidentti, Vaasan hovioikeus

Savolainen, Riitta, käräjätuomari, Helsingin käräjäoikeus

Lampenius, Mari, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Metsäpelto, Leena, valtiosyyttäjä, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Välimaa, Asko, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriön lainvalmisteluosasto

Päätoiminen sihteeri:

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriön lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7704

Pysyvät asiantuntijat:

Laukkanen, Sakari, hovioikeudenneuvos, Rovaniemen hovioikeus

Rasilainen, Aki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriön lainvalmisteluosasto

5. Taustatietoja

Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelman mukaan muutoksenhaun merkitys oikeusturvan ja oikeusvarmuuden lisääjänä selvitetään laajapohjaisesti. Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea on mietinnössään (KM 2003:3) selvittänyt muutoksenhakujärjestelmän kehittämisvaihtoehtoja. Selvitysmies Olli Huopaniemi on raportissaan (oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2006:28) ehdottanut, että valitusten seulontamenettelystä hovioikeudessa luovuttaisiin ja otettaisiin käyttöön muutoksenhakulupajärjestelmä.

6. Aikataulu

Toimikunnan tulee saada työnsä päätökseen vuoden 2008 maaliskuun loppuun mennessä.

7. Vaikutukset

Uudistuksella kehitettäisiin käräjäoikeudesta hovioikeuteen tapahtuvaan muutoksenhakuun sovellettavaa menettelyä. Tavoitteena on luoda hovioikeuksille nykyistä paremmat edellytykset kohdentaa voimavarojaan asioihin, joissa on todellinen tarve hakea muutosta käräjäoikeuden ratkaisun virheelisyyden tai muun syyn vuoksi sekä jouduttaa asioiden käsittelyä. Näin asianosaisten oikeussuojan tarve pystyttäisiin ottamaan nykyistä paremmin muutoksenhakumenettelyssä huomioon.

8. Muut tiedot

OM 1/021/2007

13.3 RIKESAKKO- JA RANGAISTUSMÄÄRÄYSMENETTELYN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tuomioistuimen ulkopuolisesta rikosoikeudellisesta menettelystä annettu lainsäädäntö uudistettaisiin. Uusi laki korvaisi nykyiset lait rikesakkomenettelystä (66/1983) ja rangaistusmääräysmenettelystä (692/1993). Lisäksi näihin lakeihin liittyvään lainsäädäntöön tehtäisiin tarpeelliset muutokset.

Tavoitteena on, että nykyiset summaariset rikosprosessilajit korvattaisiin yhdellä nykyaikaisella menettelylajilla, joka olisi perustuslain mukainen ja prosessiekonomisesti järkevä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö (oikeusministeriön työryhmämietintö 2007:3)

Lausuntotiivistelmä (oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2008:4)

3. Keskeinen sisältö

Prosessin käynnistäisi edelleen pääsäännön mukaan poliisimies, tullimies, rajavaltio- tai erävalvoja.

Rikoksesta epäillyn ja asianomistajan suostumus asian käsittelylle summaarisessa menettelyssä olisi tarpeen. Jos suostumusta ei annettaisi, olisi asian käsittelyä lähtökohtaisesti jatkettava tavallisessa rikosprosessijärjestyksessä. Poliisin toimivaltaa laajennettaisiin niin, että poliisi voisi määrätä rikesakon lisäksi myös suhteellisen pienen päiväsakoin tuomittavan sakkorangaistuksen. Muut asiat ratkaisisi syyttäjä.

Nykyistä muutoksenhakukieltoa käräjäoikeuden rikesakkoasiassa antamaan ratkaisuun ei säilytetä. Ylimääräinen muutoksenhaku yhtenäistettäisiin. Käräjäoikeuden toimivaltaa muutoksenhakuasteena laajennettaisiin.

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

5. Taustatietoja

Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin rikesakkosäännösten uudistamiseksi (EV 261/2002 vp). Huomiota on kiinnitetty siihen, että rikesakko on säädetty konkreettisesti rangaistukseksi asetuksessa, minkä ei katsota olevan sopusoinnussa rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kanssa (LaVM 28/2002 vp). Sekä rikesakko- että rangaistusmääräysmenettely on aikanaan säädetty poikkeuslakeina perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa vuoden 2008 aikana.

7. Vaikutukset

Uudistuksella on tarkoitus korvata nykyiset summaariset tuomioistuimen ulkopuoliset rikosprosessilajit yhdellä prosessilajilla, joka olisi perustuslain mukainen ja prosessiekonomisesti viranomaisvoimavarojen käytön kannalta tarkoituksenmukainen. Näistä tavoitteista ensiksi mainittu liittyy

rikoksesta epäillyn oikeusturvan parantamiseen ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeiden turvaamiseen erityisesti epäillyn suostumuksen edellyttämisen kautta.

Uudistus edellyttää muutoksia poliisi- ja oikeushallintoviranomaisten tietojärjestelmiin ja käyttämiin lomakkeisiin. Investoinnin määrä on arvioitu miljoonaksi euroksi. Virallisten syyttäjien työmäärän on arvioitu vähenevän noin 1 000 työpäivällä, mikä liittyy siihen, että valtaosa nykyisistä rangaistusmääräysasioista ei enää tulisi syyttäjien ratkaistaviksi. Toisaalta tämä ei merkittävästi lisää valvontaa suorittavien virkamiesten työmäärää, koska he jo nykyisin antavat tiedoksi rangaistusvaatimuksen.

8. Muut tiedot

OM 6/41/2006

OM022:00/2006

13.4 ESITUTKINTA-, POLIISI- JA PAKKOKEINOLAIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Toimikunnan tehtävänä on valmistella hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus esitutkintalain, pakkokeinolain ja poliisilain kokonaisuudistukseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Klaus Helminen, Turvallisuusviranomaisten toimivaltuussäännösten uudistamistarpeet (sisäasiainministeriön julkaisusarja 32/2006)

Toimikunnan asettamispäätös 12.3.2007

3. Keskeinen sisältö

Lainsäädännön kokonaisuudistus asettamispäätöksessä mainittujen suuntaviivojen mukaisesti. Huomioon otetaan kohdissa "Taustatietoja" ja "Vaikutukset" mainittuja seikkoja.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Rautio, Ilkka, oikeusneuvos, korkein oikeus

Jäsenet:

Haapamäki, Juha, vanhempi oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Hakonen, Kimmo, poliisijohtaja, sisäasiainministeriö

Kangasniemi, Tea, kihlakunnansyyttäjä, Vantaan kihlakunnanviraston syyttäjäsasto

Lardot, Robin, poliisiylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Mohell, Ulla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Sippola, Jussi, käräjätuomari, Helsingin käräjäoikeus

Turpeinen, Tuija, asianajaja, varajäsen Fredman, Markku, asianajaja

Vilkko, Juha, tulliyli-tarkastaja, Tullihallitus

Vuori, Tomi, osastopäällikkö, sisäasiainministeriön rajavartio-osasto

Välimaa, Asko, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö

Päätoimiset sihteerit:

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

Viitanen, Marko, rikosylitarkastaja, keskusrikospoliisi

Sivutoiminen sihteeri:

Innanen, Tanja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Pysyvät asiantuntijat:

Helminen, Klaus, varatuomari, oikeustieteen lisensiaatti

Laitinen, Pertti, lainsäädäntöjohtaja, sisäasiainministeriö

Nieminen, Jari, rikostarkastaja, keskusrikospoliisi

Pellonpää, Matti, hallintoneuvos, oikeustieteen tohtori

Sundberg, Tuija, sotilaslakimies, puolustusvoimien pääesikunta

Viljanen, Veli-Pekka, professori, Turun yliopisto

5. Taustatietoja

Kysymyksessä olevia kolmea lakia on muutettu useaan otteeseen niiden säätämisen jälkeen. Osittaisuudistusten johdosta niistä on muodostunut osin sekava ja vaikeasti hallittava kokonaisuus. Samalla on ilmennyt tarvetta perusoikeusjärjestelmän vaatimukset täyttävän sääntelykokonaisuuden aikaansaamiseen. Näihin seikkoihin muun ohessa eduskunta on kiinnittänyt huomiota useamman kerran. Lisäksi tekninen kehitys ja kansainvälinen yhteistyö ovat asettaneet uusia haasteita.

6. Aikataulu

Toimikunnan toimikausi on 15.3.2007 - 31.10.2008.

7. Vaikutukset

Uudistuksella selkeytetään lukuisten osittaisuudistusten vuoksi vaikeaselkoiseksi muodostunutta lainsäädäntökokonaisuutta ja uudistetaan viranomaisten toimivaltuuksia siten, että toisaalta rikostutinnan tehokkuusvaatimukset ja toisaalta perus- ja ihmisoikeudet otetaan tasapuolisesti huomioon.

8. Muut tiedot

OM 15/021/2006

OM044:00/2006

13.5 TEHOKKAIDEN OIKEUSSUOJAKEINOJEN SELVITTÄMINEN OIKEUDENKÄYNNIN VIIPYMISTÄ VASTAAN

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus tehokkaaksi keinoksi, jota asianosainen voi käyttää oikeudenkäynnin viipymistä vastaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 20.3.2006

Työryhmän mietintö 19.1.2007 (Oikeusministeriö, työryhmän mietintö 2006:21)

Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2007:14)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tuli selvittää sekä oikeudenkäynnin viipymistä estäviä keinoja että sellaisia keinoja, joilla voidaan jälkikäteen korvata mahdollinen viipyminen. Selvitys koski kaikkia tuomioistuimia. Ehdotettavien oikeussuojakeinojen tuli täyttää Euroopan neuvoston ihmisoikeussopimuksen asettamat vaatimukset. Työryhmän oli laadittava ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Keskeisimpinä keinoina työryhmä ehdottaa otettavaksi käyttöön viivästyskantelun ja rahahyvityksen. Asianosainen voisi kannella vireillä olevan asiansa käsittelyn viivästymisestä ylempään tuomioistuimeen, joka voisi määrätä oikeudenkäyntiä jouduttavasta toimenpiteestä. Jälkikäteen asianosainen voisi saada valtion varoista hyvityksen oikeudenkäynnin viivästymisestä. Hyvityshakemukset käsittelee perustettava lautakunta.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (virkavapaa 29.2.2008 asti)

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7674

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

5. Taustatietoja

Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan jokaisella on oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin kohtuullisen ajan kuluessa, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan tai häntä vastaan nostetusta rikossyytteestä. Jos oikeudenkäynti viivästyy, jokaisen on voitava vedota kotimaan viranomaiseen asian korjaamiseksi.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimien katsoi vuonna 2004 antamassaan tuomiossa, ettei ihmisoikeustuomioistuimeen valittaneella henkilöllä ollut ollut Suomessa käytettävissään tehokasta oikeussuojakeinoa rikosoikeudenkäynnin viipymistä vastaan.

6. Aikataulu

Työryhmä luovutti mietintönsä 19.1.2007. Mietintö oli lausuntokierroksella maaliskuuhun 2007. Lausuntotiivistelmä 2007:14 on valmistunut. Sen pohjalta päätetään jatkovalmistelusta.

7. Vaikutukset

Tarkoituksena on parantaa asianosaisten oikeusturvaa. Tavoitteena on, että oikeudenkäynnit tapahtuvat kohtuullisessa ajassa. Asianosaisten käytettävissä olevat tehokkaat ennalta estävät keinot ehkäisisivät oikeudenkäyntien viivästymistä. Jos yksittäinen oikeudenkäynti kuitenkin viivästyy kohtuuttomasti, asianosainen voisi saada tästä jälkikäteen hyvityksen.

8. Muut tiedot

OM 22/41/2005

OM059:00/2005

13.6 OIKEUDENKÄYNNIN KOKONAISKESTON LYHENTÄMINEN JA LAAJOJEN ASIOIDEN KÄSITTELYN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmä selvitti mistä asioiden liian pitkä kokonaiskäsittelyaika tuomioistuimissa johtuu. Työryhmä teki ehdotuksia, joilla käsittelyaikaa voitaisiin lyhentää ja erityisesti laajojen asioiden käsittelyä kehittää.

Työryhmän myös selvitti yleisten tuomioistuinten ratkaisutoimintaa koskevat kiireellisyysäännökset ja teki ehdotukset kiireellisyysääntelyn uudistamiseksi selkeämmäksi ja sellaiseksi, että se nykyistä paremmin vastaisi oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksia.

Työryhmä teki ehdotuksia viranomaisten välisen yhteistyön kehittämiseksi ja etsi keinoja parantaa oikeudenkäyntien kokonaiskeston seuranta. Työryhmä tarkasteli eri viranomaisten työmenetelmiä ja oikeudenkäyntimenettelyä

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeudenkäynnin kokonaiskeston lyhentäminen (työryhmämietintö 2007:2)

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tarkoituksena oli selvittää asioiden käsittelyn viipymisen syitä ja löytää ratkaisuja erityisesti laajojen asioiden kokonaiskäsittelyaikojen lyhentämiseksi. Työryhmä on tässä tarkoituksessa tarkastellut käräjäoikeuksien, hovioikeuksien, syyttäjien ja oikeudenkäyntiavustajien ja -asiamiesten työmenetelmiä, oikeudenkäyntimenettelyä, kokoonpanoja ja alueellista toimivaltaa. Tarkoituksena oli myös löytää keinoja viranomaisyhteistyön, viranomais- ja asianajoyhteistyön sekä viranomaisten toimivaltarajat ylittävän yhteistyön kehittämiseksi sekä asioiden kokonaiskeston seurannan kehittämiseksi. Työryhmän tarkastelun kohteena olivat erityisesti laajat siviiliasiat (riita- ja hakemusasiat), mutta työryhmä voi tarkastella myös rikosasioita. Rikosasioiden kokonaiskäsittelyajan lyhentämistä tarkastellaan kuitenkin samanaikaisesti ns. rikosketjutyöryhmässä.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

hovioikeuden presidentti Lauri Melander, Helsingin hovioikeus

Jäsenet:

käräjätuomari Tarja Honkanen, Helsingin käräjäoikeus

laamanni Erkki Hämäläinen, Turun käräjäoikeus

oikeussihteeri Marja Kekäläinen, korkein oikeus

kehittämispäällikkö Sakari Laukkanen, oikeusministeriö

asianajaja Matti Manner, Asianajotoimisto Brander & Manner Oy

kihlakunnansyyttäjä Malla Sunell, Helsingin kihlakunnan syyttäjänvirasto

Marja Kekäläinen toimii myös työryhmän sihteerinä.

5. Taustatietoja

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on antanut Suomelle useita tuomioita oikeudenkäyntien kohtuuttoman pitkästä kestosta. Myös eduskunnan oikeusasiamies ja valtioneuvoston oikeuskansleri ovat kiinnittäneet huomiota pitkiin käsittelyaikoihin. Toistuvat ongelmat oikeudenkäynnin keston suhteen voivat johtua useista eri syistä. Asioiden käsittelyä ei ole Suomessa tarkasteltu kokonaiskäsittelyajan näkökulmasta, vaan esitutkinta- ja syyttäjäviranomaiset sekä tuomioistuimet ovat kukin huolehtineet asian käsittelystä lähinnä omalta osaltaan. Vuorovaikutusta ja laajoihin asioihin valmistautumista ei ole välttämättä tapahtunut yli viranomaisten toimivaltarajojen. Sama voi koskea myös yhteistyötä viranomaisten ja oikeudenkäyntiasiamiesten välillä. Tuomioistuinten perinteiset työmenetelmät, suhteellisen joustamattomat kokoonpanot ja oikeudenkäyntimenettelyä koskevan lainsäädännön jäykkyys voivat nekin osaltaan olla ongelmallisia laajojen asioiden viivytyksetöntä käsittelyä ajatellen.

6. Aikataulu

Työryhmän mietinnöstä annettavien lausuntojen määräaika päättyi 31.7.2007. Lausuntoyhteenveto valmistuu alkuvuodesta 2008. Työryhmän esitykset ovat valmisteltavina useissa työryhmissä. Mm. lautamiesjärjestelmän kehittämistä, summaaristen asioiden käsittelyn kehittämistä ja käräjäoikeusverkoston kehittämistä suunnitellaan työryhmissä.

7. Vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 7/31/2005

OM031:00/2006

13.7 LAUTAMIESJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN**1. Tavoite ja tehtävä**

Työryhmän tehtävänä oli selvittää, missä määrin lautamiehet toimisivat jatkossa maallikkotuomareina käräjäoikeuksissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 3.10.2007

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, työryhmämietintö 2007:19 Käräjäoikeuksien kokoonpanosäännösten uudistaminen)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä oli selvittää, minkälainen vaikutus lautamieskokoonpanon määräytymisperusteilla eli sillä voidaanko syyteenalaisesta teosta in abstracto tuomita yli kahden, kolmen tai neljän vuoden vankeusrangaistus, olisi lautamieskokoonpanon käyttöasteeseen.

Tehdyn selvityksen perusteella työryhmä ehdotti, että yhden virkatuomarin ja kolmen lautamiehen kokoonpano olisi edelleen toimivaltainen käsittelemään kaikki rikosasiat. Mainittua kokoonpanoa olisi edelleen myös mahdollista vahventaa toisella lainoppineella tuomarilla, jos sitä asian laajuuden tai muun erityisen syyn vuoksi on pidettävä perusteltuna. Samoin edellytyksin käräjäoikeudessa voi olla neljäs lautamies.

Uudeksi kokoonpanovaihtoehdoksi työryhmä esitti kolmen virkatuomarin kokoonpanoa, joka voisi käsitellä kaikkia sellaisia rikosasioita, joissa kokoonpanoa olisi pidettävä perusteltuna asian laadun tai muun erityisen syyn takia. Yhden tuomarin kokoonpanon päätösvaltaa työryhmä puolestaan laajentaisi kaikkiin sellaisiin rikoksiin, joista voi syyteen mukaan seurata enintään kahden vuoden vankeusrangaistus sekä tiettyihin muihin nimeltä mainittuihin rikoksiin.

Lautamiehet eivät työryhmän mietinnön mukaan enää osallistuisi riita-asioiden käsittelyyn.

4. Organisointi

Valmistelija

Vuorenpää, Mikko, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto p. 1606 7653

5. Taustatietoja

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan lautamiesjärjestelmästä luovutaan muissa kuin vakavissa rikosasioissa.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi oli 3.10.2007 - 31.12.2007. Lausuntokierros päättyi 3.3.2008. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä 2008 ja uudistettujen säännösten on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2009.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on karsia lautamiesjärjestelmän käyttöä ihmisten oikeusturvaa vaarantamatta sekä siirtää säästyneet varat pahiten ruuhkautuneiden käräjäoikeuksien vahvistamiseen.

8. Muut tiedot

OM 22/41/2007

OM030:00/2007

13.8 KÄRÄJÄOIKEUSVERKOSTON KEHITTÄMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Oikeusministeriön asettaman työryhmän esitysten perusteella jatkovalmistelu käräjäoikeusverkoston kehittämiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 16.2.2007

Työryhmämietintö 15.10.2007 (2007:12)

Lausuntoyhteenveto mietinnöstä valmistuu helmi-maaliskuussa 2008

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tuli laatia ehdotus käräjäoikeusverkoston kehittämiseksi maakuntapohjaiseksi siten, että jokaisessa maakunnassa olisi 1- 3 käräjäoikeutta, jolloin tavoitteena on, että käräjäoikeuden väestön vähimmäismäärä olisi noin 100.000 asukasta. Käräjäoikeuksien lukumäärää maakunnassa harkitsemaan työryhmän tuli ottaa huomioon maakunnan väestön kokonaismäärä ja alueelliset erityisolosuhteet. Samalla oli arvioitava käräjäoikeuksien mahdollisten sivutoimipisteiden tarve ottaen huomioon maantieteelliset etäisyydet, liikenneyhteydet sekä sivutoimipisteen arvioidut asia- ja asiakasmäärät. Käräjäoikeuksien istuntopaikkojen tarvetta arvioitaessa kiinnitettiin huomiota muun muassa rikosasioiden kirjallisen käsittelyn vaikutuksiin sekä mahdollisuuksiin kuulla todistajia ja vastaajia puhe- tai videoyhteyden avulla.

Työryhmän tuli arvioida käräjäoikeuksien henkilöstörakennetta ja -määrää.

Työryhmä esitti 25 käräjäoikeutta, joilla olisi 5 sivukansliaa sekä 30 istuntopaikkaa.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Hallitusneuvos Heikki Liljeroos, oikeusministeriö, puh. 160 67608

Jäsenet:

Ylitarkastaja Raimo Ahola, oikeusministeriö

Hovioikeudenpresidentti Markku Arponen, Itä-Suomen hovioikeus

Puheenjohtaja Tuija Heino, Oikeushallinnon Henkilökunta OHK ry.

Laamanni Erkki Hämäläinen, Turun käräjäoikeus

Käräjätuomari Jukka Jaakkola, Tuomariliitto ry

Apulaisvaltakunnansyyttäjä Jorma Kalske, valtakunnansyyttäjänvirasto

Kehittämispäällikkö Sakari Laukkanen, oikeusministeriö

Hallitussihteeri Maaria Rubanin, oikeusministeriö

Ylitarkastaja Ahola ja hallitussihteeri Rubanin toimivat samalla työryhmän sihteereinä.

5. Taustatietoja

Käräjäoikeuksia on 54 ja 1.10.2008 lukien 51. Useat käräjäoikeudet ovat varsin pieniä niin henkilöstö- kuin väestömäärältäänkin. Vaatimukset käräjäoikeuksien yksikkökoon suurentamisesta ovat kasvaneet. Siihen ovat kiinnittäneet huomiota mm. Tuomioistuinelaitoksen kehittämiskomitea (komiteanmietintö 2003:3), Valtiontalouden tarkastusvirasto, eduskunnan lakivaliokunta ja viimeksi korkeimman oikeuden presidentti useassa eri yhteydessä. Valtionhallinnon organisaatioita kehitetään eri sektoreilla. Esimerkiksi poliisi- ja syyttäjäorganisaatioita uudistetaan ja yksiköiden lukumääriä vähennetään.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi oli 1.3. – 15.10.2007.

Tavoitteena on, että uudistus tulisi voimaan samanaikaisesti kun kiinteistöjen kirjaamisasiat siirretään maanmittauslaitokselle eli 1.1.2010.

Tavoitteena on, että valtioneuvoston asetus käräjäoikeuksien tuomiopiireistä annettaisiin kesäkuussa 2008.

7. Vaikutukset

Käräjäoikeuksien lukumäärä olisi 25. Hovioikeuksien tuomiopiirit tulee tarkistettavaksi samanaikaisesti. Edellyttää myös tuomareiden kielitaitoa koskevien kelpoisuussäännösten muuttamista.

8. Muut tiedot

OM 8/31/2007

13.9 KIINTEISTÖJEN KIRJAAMISASIOIDEN KÄSITTELYN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on ollut selvittää, millaisia kehittämistarpeita kiinteistöjen kirjaamisasioiden nykymuotoiseen tuomioistuinkäsittelyyn liittyy ja mahdollistaa päätöksenteko siitä, ratkaistaanko kirjaamisasiat tulevaisuudessa tuomioistuimessa vai siirretäänkö ne Maanmittauslaitokselle ratkaistaviksi. Tavoitteena on ollut luoda sellainen menettely, jossa kirjaamisasiat voidaan käsitellä tehokkaasti ilman, että palvelun tasosta joudutaan tinkimään.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tuomioistuinelaitoksen kehittämiskomitean mietintö (komiteanmietintö 2003:3)

Sähköistä kiinteistönvaihdantaa selvittävän toimikunnan loppumietintö (komiteanmietintö 2006:1)

Kiinteistöjä koskevien kirjaamisasioiden käsittelyn kehittäminen (työryhmämietintö 2007:6)

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tarkoituksena on ollut mahdollistaa päätöksenteko kiinteistöjen kirjaamisasioiden käsittelyn organisoimiseksi nykyistä tehokkaammin. Kehittämistyöryhmä on arvioinut, olisiko organisaatiouudistusten asemasta kokonaistaloudellisesti tehokkaampaa, jos nykyistä menettelyä kehitettäisiin menettelyjä yksinkertaistamalla ja toteuttamalla sähköinen asiointi kirjaamisasioissa sähköistä kiinteistönvaihdantaa selvittäneen toimikunnan esittämällä tavalla.

4. Organisointi

Työtä jatketaan virkamiestyönä osana käräjäoikeusprojektia.

Vastuuhenkilö:

Hallitusneuvos Heikki Liljeroos, oikeusministeriö, puh. 160 67608

5. Taustatietoja

Kirjaamisasioilla tarkoitetaan maakaaren (540/1995) 5 luvun 1 §:ssä mainittuja asioita, joita ovat lainhuudatus, erityisen oikeuden kirjaaminen sekä kiinnitys. Kirjaamisasioissa toimivaltainen viranomainen on se käräjäoikeus, jonka tuomiopiirissä kiinteistö sijaitsee. Tämän vuoksi kirjaamisasioita käsitellään tällä hetkellä kaikissa käräjäoikeuksissa.

Kiinteistön kirjaamisasioiden käsittelyä on aiemmin selvitetty oikeusministeriössä valtioneuvoston toimeksiannosta vuonna 1993. Selvityksen laatinut työryhmä ei puoltanut kirjaamisasioiden siirtoa pois tuomioistuimesta. Toiselle kannalle on päätyntä tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea, joka on mietinnössään (KM 2003:3) esittänyt, että kirjaamisasiat siirrettäisiin hallintoviranomaiselle, lähinnä maanmittaushallintoon tai maistraatille. Sähköistä kiinteistönvaihdamtaa selvittänyt toimikunta on etsinyt keinoja tehostaa ja kehittää kirjaamisjärjestelmää sähköisen asioinnin ja tiedonsiirron keinoin nykyaikaista teknologiaa hyödyntämällä. Selvityksestä (KM 2006:1) käy ilmi, että sähköinen kaupankäynti mahdollistaisi siirtymisen sähköiseen asiointiin kirjaamisenmenettelyssä, mikä vähentäisi eri viranomaisten työtä kiinteistöasioissa manuaalisia ja päällekkäisiä työvaiheita karsimalla.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaisesti kiinteistöjen kirjaamisasiat tullaan siirtämään käräjäoikeuksista Maanmittauslaitokseen vuodenvaihteessa 2009/2010. Lopullinen siirron ajankohta määräytyy kuitenkin lainsäädäntömuutosten voimaantulon perusteella. Kirjaamisasioiden siirto on osa laajempaa käräjäoikeuksien rakenneuudistusta, jonka muita keskeisiä hankkeita ovat riidattomia saatavia koskevien asioiden käsittelyn sähköistäminen ja käräjäoikeusverkoston uudistaminen.

Kirjaamistehtävien ja niitä käräjäoikeuksissa käsittelevän henkilöstön siirron valmistelu aloitettiin vuonna 2007 siirtosuunnitelman laadinnalla, josta pyydettiin lausunnot laajalti. Maanmittauslaitoksen joulukuussa 2007 asettama hanke on aloittanut siirron toteuttamiseen tähtäävät toimet. Oikeusministeriön käräjäoikeusprojekti osallistuu hankkeeseen.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyi 16.4.2007. Lausunnot on pyydetty yhdessä Maanmittauslaitoksen kirjaamisasioiden siirtosuunnitelman kanssa. Lausuntoyhteenveto on laadittu Maanmittauslaitoksen toimesta. Maanmittauslaitos on joulukuussa 2007 asettanut hankkeen siirron toteuttamiseksi. Kirjaamisasiat on tarkoitus siirtää käräjäoikeuksista Maanmittauslaitokseen 1.1.2010 lukien.

7. Vaikutukset

Lainhuutojen, kiinnitysten ja erityisten oikeuksien kirjaamisasia voi tulevaisuudessa hakea maanmittaustoimistojen toimipisteistä. Asiakas saa palvelun kiinteistöjen omistukseen, kiinnitykseen ja toimitusten suorittamiseen liittyvissä asioissa yhdestä ainoasta toimipisteestä. Kirjaamistapahtumia oli esimerkiksi vuonna 2007 noin 349 000.

8. Muut tiedot

OM 7/31/2006

OM026:00/2006

13.10 SUMMAARISTEN ASIOIDEN KÄSITTELYN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on ollut selvittää säilytetäänkö summaaristen asioiden käsittely keskitetysti tai hajautetusti kärjäoikeuksissa vai siirretäänkö ne muualle ratkaistaviksi. Tavoitteena on, että tulevassa järjestelmässä pystytään hyödyntämään olemassa olevaa ATK-pohjaista sähköistä asiankäsittelyä entistä enemmän, mikä vähentää henkilöstön työtä manuaalisia työvaiheita karsimalla.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ulosotto 2000 -toimikunnan mietintö (komiteanmietintö 1998:2)

Tuomioistuinelaitoksen kehittämiskomitean mietintö (komiteanmietintö 2003:3)

Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen (työryhmämietintö 2006:15)

Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen. Lausuntotiivistelmä (lausuntoja ja selvityksiä 2007:5)

3. Keskeinen sisältö

Summaaristen asioiden käsittelyä on aiemmin arvioitu useissa työryhmissä ja toimielimissä. Vaihdoehdoiksi on ehdotettu mm. yksityisen perintäjärjestelmän kehittämistä, asioiden siirtämistä ulosottolaitoksen tai jonkun muun viranomaisen käsiteltäväksi tai käsittelyn keskittämistä joihinkin kärjäoikeuksiin. Vuonna 2007 päättyneen työryhmän työn pohjalta on linjattu, että summaaristen asioiden käsittely säilytetään kaikissa kärjäoikeuksissa. Jatkovalmistelu kohdistuu sähköisen asioinnin ja tiedoksiannon kehittämiseen.

4. Organisointi

Työtä jatketaan keväällä 2008 asetettavassa työryhmässä.

5. Taustatietoja

Summaarisiksi kutsutaan sellaisia yksinkertaisia, riidattomia asioita, jotka kärjäoikeus voi ratkaista kirjallisessa menettelyssä. Kärjäoikeuksiin saapuu vuosittain noin 142 000 summaarista asiaa, joista valtaosa on rahasaatavien velkomuksia. Loput asioista koskevat esimerkiksi häätöä.

Oikeusministeriön strategia-asiakirjassa vuodelta 2002 (Oikeuspolitiikan strategia ja kehitys näkymiä vuosiksi 2003 - 2012) on asetettu tavoitteeksi selvittää, voidaanko summaaristen asioiden käsittely keskittää joihinkin tuomioistuimiin tai siirtää ne jonkin muun viranomaisen tehtäväksi.

Summaaristen asioiden käsittelyä aikaisemmin arvioineista työryhmistä Ulosotto 2000 – toimikunnan enemmistö ehdotti yksityisen perintäjärjestelmän kehittämistä (KM 1998:2). Oikeusministeriössä vuonna 2001 asiaa selvittellyt työryhmä ehdotti nykyisen järjestelmän kehittämistä mm. uudistamalla sähköistä asiointia ja ottamalla käyttöön sähköinen tuomiorekisteri. Tuomioistuinelaitoksen kehittämiskomitea esitti mietinnössään (KM 2003:3) riidattonta saatavaa koskevien asioiden siirtämistä ulosottolaitoksen käsiteltäväksi.

Oikeusministeri Tuija Brax on joulukuussa 2007 linjannut, että riidattomat velkomusasiat käsitellään jatkossa kaikissa 25 kärjäoikeudessa, jotka on määrä muodostaa kärjäoikeusverkoston uudistuksessa vuonna 2010. Hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä puolsi 17.1.2008 oikeusministeri Braxin esittelemää linjausta riidattomien velkomusasioiden käsittelypaikasta.

6. Aikataulu

Hankkeen valmistelu jatkuu keväällä 2008 asetettavassa työryhmässä. Sähköinen asiointi siihen liittyvine lainmuutoksineen tulee käyttöön vuoden 2010 alusta lukien.

7. Vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 8/31/2005

OM011:00/2006

13.11 TUOMIOISTUINHARJOITTELUN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on arvioida tuomioistuinharjoittelun kehittämistä siten, että se antaisi nykyistä paremmat valmiudet tuomarin tehtäviin ottaen huomioon muun muassa vireillä olevat käräjäoikeuksien rakennemuutos, oikeudenkäyntimenettelyjä koskevat muutokset sekä mahdolliset tuomioistuinten henkilöstörakenteen muutokset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Muistio 21.12.2007

Asettamispäätös 21.12.2007

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella ehdotus hallituksen esitykseksi siitä, miten tuomioistuinharjoittelu jatkossa käytännössä järjestetään ja mikä on sen sisältö.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Heikki Nousiainen, laamanni, Vantaan käräjäoikeus

Jäsenet:

Paula Salonen, hovioikeudenneuvos, Helsingin hovioikeus

Mikko Salo, oikeuspoliittinen asiamies, Suomen Lakimiesliitto

Minna Hällström, ma käräjätuomari, viskaali, Suomen Tuomariliitto

Petteri Sotamaa, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Jorma Hirvonen, koulutuspäällikkö, oikeusministeriö

Liisa Heikkilä, erityisasiantuntija, hallinto-oikeustuomari, oikeusministeriö

Pekka Pärnänen, erityisasiantuntija, hovioikeudenneuvos, oikeusministeriö

Päivi Saukonoja, ylitarkastaja, viskaali, oikeusministeriö

Pysyvä Asiantuntija:

Jukka Sippo, oikeusneuvos, korkein oikeus

Saukonoja toimii myös työryhmän sihteerinä.

5. Taustatietoja

Tuomioistuinharjoittelusta säädetään käräjäoikeuslaissa (581/1993) ja käräjäoikeusasetuksessa (582/1993). Säännökset ovat tulleet voimaan alioikeusuudistuksen yhteydessä 1.12.1993.

Käräjäoikeuksien rakennemuutos ja kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirtäminen käräjäoikeuksista maanmittauslaitokselle, rikosasioiden kirjallisen menettelyn käyttöönotto, sakon muuntorangaistuk-

sen määräämisessä tapahtunut muutos ja vireillä oleva lautamiesjärjestelmän muutos vähentävät tuomioistuinharjoittelua suorittavien notaarien työtehtäviä käräjäoikeuksissa.

Vuoteen 2019 mennessä huomattava osa oikeuslaitoksen lakimiesammateissa työskentelevistä henkilöistä siirtyy eläkkeelle. Avautuviin virkoihin halutaan päteviä ja ammattitaitoisia lakimiehiä. Myös oikeuslaitos joutuu tulevaisuudessa kilpailemaan pätevistä työvoimasta. Harjoittelun kehittämisen arvioidaan myös lisäävän sen houkuttelevuutta ja kiinnostusta oikeuslaitoksen virkoihin. Nykymuotoinen tuomioistuinharjoittelu ei enää vastaa niitä tarpeita, joita sille on asetettu.

Tuomioistuinharjoittelun kehittämistä on jo vuodesta 1994 alkaen pidetty tarpeellisena useissa tuomarin asemaa ja koulutusta käsitelleissä mietinnöissä.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi päättyy 31.12.2008.

7. Vaikutukset

Esityksellä pyritään siihen, että tuomioistuinharjoittelu luo tuomarin ammattiin ja muihin lainkäyttötehtäviin haluaville paremmat mahdollisuudet hankkia tuomarin ammatissa tarvittavia valmiuksia.

8. Muut tiedot

OM 22/31/2007

13.12 OIKEUSHALLINNON VALTAKUNNALLISIA TIETOJÄRJESTELMIÄ KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on laatia ehdotus hallituksen esitykseksi oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä sekä muiksi siihen liittyviksi laeiksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Henkilötietojen käsittely oikeushallinnossa (työryhmämietintö 2004:11)

Oikeushallinnon valtakunnallisia tietojärjestelmiä koskevan lainsäädännön kehittäminen (työryhmämietintö 2007:16)

3. Keskeinen sisältö

Vuonna 2007 valmistuneessa esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki oikeushallinnon valtakunnallisesta tietojärjestelmästä. Rekisterinpitöön liittyvät vastuut ehdotetaan jaettaviksi siten, että Oikeusrekisterikeskus olisi oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän rekisterinpitäjä. Tuomioistuimet ja syyttäjäviranomaiset olisivat vastuussa rekisteriin tallettamistaan tiedoista ja ne voisivat käyttää oikeushallinnon valtakunnallisen tietojärjestelmän tietoja omien tehtäviensä hoitamiseksi. Laissa säänneltäisiin tietojen käyttötarkoitus ja käyttötarkoitusta vastaavat tietojenkäsittelyoikeudet.

Esitykseen sisältyy useita lainmuutosesityksiä. Ehdotetuilla säännöksillä selkeytettäisiin oikeushallinnon tietojärjestelmään talletettavien tietojen julkisuuden määräytymistä, niiden luovuttamista muille viranomaisille sekä tuomioistuimen velvollisuutta ilmoittaa ja tallettaa tietoja tietojärjestelmään.

4. Organisointi

Vastuuhenkilö

Kiesiläinen Kari , osastopäällikkö, oikeusministeriö, puh. 1606 7532

5. Taustatietoja

Hallituksen esityksen muotoon laaditusta työryhmämietinnöstä on pyydetty lausunnot 22.2.2008 mennessä. Hallitukseen esitykseen liittyvä ehdotus valtioneuvoston asetukseksi on tarkoitus laatia kevään 2008 aikana.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annetaan toukokuussa 2008.

7. Vaikutukset

Laki saattaisi oikeushallinnon tietojärjestelmät henkilötietojen suojaamista koskevan lainsäädännön mukaisiksi. Kansalaisten ja erityisesti tiedotusvälineiden mahdollisuudet saada tietoja tuomioistuimissa käsiteltävistä asioista paranisivat, kun tietopyynnöt voitaisiin tehdä keskitetysti yhdelle viranomaiselle koko maata koskien. Oikeusrekisterikeskukselle esitettävät uudet tehtävät edellyttävät useamman viran suuruista lisäystä ORK:n resursseihin.

8. Muut tiedot

OM 2/30/2003

OM019:00/2003

13.13 TUOMAREIDEN, OIKEUSAVUSTAJIEN JA KIHHLAKUNNANVOUTIEN KELPOISUUSVAATIMUSTEN TARKENTAMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Tarkoituksena on kartoittaa ne muutostarpeet, joihin valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista (794/2004) antaa aihetta siltä osin kuin kysymys on tuomarin virkaan ja muihin vastaavaa laaja-alaista oikeustieteellistä yliopistotasosta koulusta edellyttäviin virkoihin vaadittavista kelpoisuusvaatimuksista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Turun yliopiston aloite 14.6.2007

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on laatia ehdotus hallituksen esitykseksi. Tarkoituksena on täsmentää tuomareiden, esittelijöiden, julkisten oikeusavustajien ja kihlakunnanvoutien viran kelpoisuusvaatimusta koskevaa säännöstä siltä osin kuin kysymys on oikeustieteellisen tutkinnon suorittamista koskevasta vaatimuksesta.

4. Organisointi

Muutostarpeita selvitetään oikeusministeriössä virkatyönä.

Valmistelija:

Päivi Saukonoja, ylitarkastaja, oikeusministeriö, puh.1606 7560

5. Taustatietoja

Yliopistojen tutkinnot ovat muuttuneet 1.8.2005 voimaantulleella valtioneuvoston asetuksella yliopistojen tutkinnoista (794/2004). Samalla on kumottu oikeustieteellisistä tutkinnoista annettu asetus (86/1996). Aikaisemmat eri tieteen- ja taiteenaloja koskevat asetukset on koottu yhteen yhteiseen tutkintoasetukseen. Asetuksessa säädetään yleisesti alemman ja ylemmän korkeakoulututkinnon tavoitteista, laajuudesta, rakenteesta ja suorittamisesta. Tutkintorakenteen muutoksen taustalla on Suomen ja 29 muun Euroopan maan korkeakoulutuksesta vastaavan ministerin allekirjoittama Bolognan julistus kesäkuussa 1999. Käytännössä kaksiportainen tutkintorakenne mahdollistaa sen, että ylempänä korkeakoulututkintona suoritettavan oikeustieteen maisterintutkinnon pohjana oleva alempi korkeakoulututkinto voi olla muukin kuin oikeustieteellisen alan alemmaksi tutkinnoksi määriteltä oikeusnotaarin tutkinto. Tällä tavalla suoritettuun oikeustieteen maisterin tutkintoon ei sisälly oikeustieteen notaarin tutkintoon verrattavissa olevaa laaja-alaista perehtyneisyyttä oikeusjärjestykseen ja juridiseen ajatteluun ja argumentaatioon.

Lisäksi vakuutusosoikeus on tehnyt aloitteen ylituomarin, laamannin ja vakuutusosoikeustuomarin kelpoisuusvaatimusta koskevasta täsmennyksestä.

6. Aikataulu

Esityksestä pyydetään lausunnot ja hallituksen esitys annettaneen kevään 2008 aikana.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on, että tuomareiden ja muiden vastaavien laaja-alaista oikeustieteellistä asiantuntemusta edellyttävien virkojen kelpoisuusvaatimuksiin tehtävällä täsmennyksellä ja vähäisellä muutoksella pyritään turvaamaan jatkossakin asioiden tehokas ja asiantunteva käsittely, siten että virkaan nimitettävillä henkilöillä on nykyisen kaltainen laajapohjainen oikeustieteellinen koulutus.

8. Muut tiedot

OM 15/31/2007

13.14 YLEISEN EDUNVALVONNAN SIIRTÄMINEN VALTION TEHTÄVÄKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Holhustoimen yleisen edunvalvonnan siirtäminen valtion tehtäväksi vuoden 2009 alusta lukien.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Eräiden tehtävien organisointi valtion paikallishallinnossa. Työryhmän väliraportti (Sisäasiainministeriön julkaisuja 43/2007)

Eräiden kuntien tehtävien siirtämisestä valtion järjestettäväksi ja rahoitettavaksi valtion talousarvioon aiheutuvia toimenpiteitä selvittelevä työryhmä. Sisäasiainministeriön työryhmän asettamispäätös 5.11.2007

3. Keskeinen sisältö

Valmistellaan ja toteutetaan yleisen edunvalvonnan tehtävien siirtäminen oikeusaputoimistojen tehtäväksi

4. Organisointi

Oikeushallinto-osasto, oikeusapuyksikkö
Hallitussihteeri Maaria Rubanin puh 16069381

5. Taustatietoja

Kunta- ja palvelurakennemuutostuksesta annetussa laissa (169/2007) säädetään muun ohella, että eräät nykyisin kunnille kuuluneet tehtävät siirtyvät 1.1.2009 lukien valtion järjestettäväksi ja rahoitettavaksi. Näihin tehtäviin sisältyvät muun muassa holhoustoimen edunvalvontapalveluiden järjestämisestä annetussa laissa (443/1999) tarkoitettujen yleisen edunvalvonnan tehtävät.

Ehdotuksen tekeminen siitä, mille viranomaiselle palvelun järjestäminen tulisi siirtää, annettiin sisäasiainministeriön 15.2.2007 asettaman eräiden tehtävien organisointia valtion paikallishallinnossa selvittävän työryhmän tehtäväksi. Työryhmä ehdotti väliraportissaan 31.8.2007 (Sisäasiainministeriön julkaisuja 43/2007) muun muassa, että yleisen edunvalvonnan palvelujen järjestäminen tulisi antaa valtion oikeusaputoimistojen tehtäväksi. Työryhmän ehdotus sisälsi luonnoksen hallituksen esitykseksi edunvalvontapalvelujen järjestämisestä.

Ehdotuksen mukaan edunvalvontapalveluiden järjestämisen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluisivat oikeusministeriölle ja edunvalvontapalveluiden alueellisesta järjestämisestä vastaisivat valtion oikeusaputoimistot. Oikeusaputoimistot myös yleensä tuottaisivat edunvalvontapalvelut alueellaan. Tätä varten oikeusaputoimistoissa olisi yleisen edunvalvojan virka tai virkoja ja avustavaa henkilökuntaa. Edunvalvontapalveluita voitaisiin myös ostaa muilta palveluntuottajilta.

Siirtoa oikeusaputoimistoille on puoltanut hallinnon ja aluekehityksen ministerityöryhmä kokouksessaan 13.9.2007. Työryhmä katsoi, että valtiollistamisen edellyttämän rahoituksen ratkaisuvaihtoehtoja tulee jatkovalmistelussa selvittää ministeriöiden kesken.

6. Aikataulu

Oikeusministeriö on pyytänyt luonnoksesta lausunnot kaikilta oikeusaputoimistoilta ja noin 30 muulta viranomaiselta ja yhteisöltä. Määräaika lausunnon antamiselle on päättynyt 25.10.2007.

Oikeusministeriössä valmistellaan hallituksen esitystä työryhmän ehdotuksen ja annetun lausuntopalautteen pohjalta.

8. Muut tiedot

OM 11/41/2007

12/33/2007

OM041:00/2007

SM 10:00/2007

13.15 TUOMARINVASTUUN TOTEUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tuomarin käyttäytyminen viranhoidossa tai muutoin tulisi saattaa sellaisten valvontajärjestelyjen piiriin, että käyttäytymisen valvonta ja seuraamukset olisivat oikeassa suhteessa tuomarin riippumattomaan asemaan viranhoidossa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 6.2.2007

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2007:8)

3. Keskeinen sisältö

Tuomarinvastuu toteutettaisiin niin, että tuomari voitaisiin tiettyjen edellytysten täytyessä määrätä viralta pantavaksi myös silloin, kun hänet on tuomittu muusta tahallisesta rikoksesta kuin virkariikoksesta sakkoon, ja että virkamieslain mukainen varoitus voitaisiin antaa myös tuomarille.

4. Organisointi

Valmistelija

Rasilainen, Aki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7953

5. Taustatietoja

Tuomarinvastuun eri toteuttamisvaihtoehtoja on harkittu työryhmämietinnössä Tuomarinvastuun toteuttamismuotojen kehittäminen (Oikeusministeriön työryhmämietintö 2005:16) ja siitä saadussa lausuntopalautteessa (Lausuntoja ja selvityksiä 2006:18).

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annetaan eduskunnalle helmikuussa 2008.

7. Vaikutukset

Lainkäytön valvonta olisi kattavaa, kun se ulottuisi tuomarin käyttäytymiseen myös viranhoidon ulkopuolella ja koskisi tuomarin yleistä työkykyä. Yleisö voisi luottaa tuomioistuinten asianmukaiseen toimintakykyyn.

8. Muut tiedot

3/41/2007

OM010:00/2007

13.16 RIITA-ASIOIDEN OIKEUSPAIKKA**1. Tavoite ja tehtävät**

Riita-asioiden oikeuspaikkaa eli käräjäoikeuksien alueellista toimivaltaa riita-asioissa koskevat säännökset uudistetaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 23.2.2007

Työryhmämietintö 26.10.2007 (Oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2007:15)

3. Keskeinen sisältö

OK 10 lukuun uudistetaan pitäytyen siinä lähtökohdassa, että yleinen oikeuspaikka on se käräjäoikeus, jonka tuomiopiirin alueella vastaajalla on kotipaikka. Säännökset uudistetaan nykyistä joustavammiksi sekä asianosaisten määräämisvaltaa ja sopimusvapautta kunnioittaen, jollei tyypillisesti heikomman osapuolen suoja muuta vaadi. OK 10 lukuun kootaan tärkeimmät oikeuspaikkasäännökset.

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

5. Taustatietoja

Oikeudenkäymiskaaren 10 luvun säännöksistä lähes puolet on alkuperäisessä vuoden 1734 muodossa. Säännökset ovat aukollisia, joustamattomia ja vanhentuneita. OK 10 luvun ulkopuolisessa lainsäädännössä on tärkeitä oikeuspaikkasäännöksiä. Yhdenmukaisten periaatteiden varaan rakentuvaa kokonaisuudistusta ei ole tehty sitten vuoden 1734 lain.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annetaan keväällä 2008.

7. Vaikutukset

Pyritään joustavoittamaan toimivaltasäännöksiä sekä minimoimaan asiaosaisille ja tuomioistuimille aiheutuvia haittoja siitä, että riita-asia pannaan vireille toimivaltaa vailla olevassa tuomioistuimessa.

8. Muut tiedot

6/41/2007

OM014:00/2007

13.17 OIKEUSAPULAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Oikeusavun hakemista, myöntämistä ja oikeusavusta maksettavien palkkioiden määräämistä koskevan lainsäädännön tarkistaminen niin, että asioiden käsittely oikeusaputoimistoissa ja tuomioistuimissa yksinkertaistuu ja nopeutuu.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö 30.3.2007 (Oikeusministeriö, työryhmämietintö 2007:4)

3. Keskeinen sisältö

Menettelyjen yksinkertaistamisella valmistellaan sähköistä oikeusapuasiointia. Oikeusavun myöntämisedellytyksiin tehdään vähäisiä tarkistuksia.

4. Organisointi

Valmistelija

Rasilainen, Aki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7953

Muutokset asetuksiin valmistelee oikeusministeriön oikeushallinto-osasto.

5. Taustatietoja

Oikeusavun sähköistä asiointia ja asiankäsittelyn kehittämistä on arvioitu julkaisussa OM:n toiminta ja hallinto 2007:24.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on määrä antaa eduskunnalle maaliskuussa 2008.

7. Vaikutukset

Oikeusavun hakeminen, myöntäminen ja palkkioiden maksaminen olisi varmaa, nopeaa ja tehokasta. Päällekkäisistä toiminnoista luopumalla saadaan työn säästöä sekä oikeusaputoimistoissa että tuomioistuimissa.

8. Muut tiedot

20/41/2007

14. KANSAINVÄLINEN PROSESSIOIKEUS

14.1 LUGANON SOPIMUKSEN TARKISTAMINEN (LUGANO II)

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on Luganon vuoden 1988 yleissopimuksen tarkistaminen siten, että se sisällöltään niin pitkälle kuin mahdollista vastaa vuonna 2000 annettua Bryssel I -asetusta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla
Komission ehdotus päätökseksi KOM(2007) 387 lopullinen

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Suomen edustaja

Leppänen Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Yhteisön, Tanskan sekä muiden sopimusvaltioiden kuin EU:n jäsenvaltioiden väliset neuvottelut on saatu päätökseen 28.3.2007. Komissio teki 6.7.2007 ehdotuksen (KOM(2007) 387 lopullinen) neuvoston päätökseksi Lugano II yleissopimuksen allekirjoittamisesta. Komission ehdotus hyväksyttiin 15.10.2007 pidetyssä yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvostossa. Sopimus allekirjoitettiin Luganossa 30.10.2007 ja se tulee voimaan siten kuin sopimuksessa on sovittu.

7. Vaikutukset

Lugano II yleissopimus korvaa Luganon yleissopimuksen sopimusvaltioiden välisissä suhteissa. Sopimusmääräykset vastaavat sisällöllisesti Bryssel I -asetuksen säännöksiä. Tarkistettu yleissopimus yhtenäistää tarkoituksenmukaisella tavalla sopimuskenttää. Sopimus tulee lähtökohtaisesti sovellettavaksi EU:n jäsenvaltioiden ja Tanskan sekä Islannin, Norjan ja Sveitsin välisissä suhteissa.

8. Muut tiedot

OM 3/482/2005

14.2 SOVITTELU SIVILIASIOISSA, EHDOTUS DIREKTIIVIKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on parantaa riidanratkaisumenettelyjen saatavuutta edistämällä sovittelun käyttöä sekä varmistamalla sovittelun ja riita-asian oikeudenkäynnin toimiva suhde.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2004) 718

U 67/2004 vp

LaVL 2/2005 vp

3. Keskeinen sisältö

Euroopan yhteisöjen komissio on 22.10.2004 tehnyt ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi eräistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla.

Direktiiviehdotus sisältää säännöksiä, joiden tavoitteena on varmistaa toimiva suhde sovittelun ja oikeudenkäynnin välillä vahvistamalla siviiliprosessin eräitä osa-alueita koskevat yhteiset vähimmäisvaatimukset yhteisön tasolla. Jäsenvaltioiden tuomioistuimille annettaisiin myös tarvittavat keinot sovittelun käytön lisäämiseksi. Ehdotus ei sen sijaan sisällä itse sovittelumenettelyä tai sovittelijaa koskevia säännöksiä.

4. Organisointi

Suomen edustaja

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Direktiiviehdotusta käsitellään neuvoston siviilioikeuskomiteassa. Direktiivistä päästiin laajaan yhteisymmärrykseen oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa joulukuussa 2005. Euroopan parlamentti antoi asiassa lausuntonsa keväällä 2007. Poliittinen yhteisymmärrys saavutettiin OSA-neuvostossa 8. - 9.12.2007 ja tämän jälkeen toisen lukemisen sovinto Euroopan parlamentin kanssa. Direktiiviä on viimeistelty juristilingvistien kokouksessa 16.1.2008 ja se hyväksyttäneen lopullisesti Slovenian puheenjohtajuuskaudella.

7. Vaikutukset

Direktiivistä seuraa joitakin muutoksia Suomen lainsäädäntöön, mm. sovittelussa saavutetut sovinnot olisi voitava vahvistaa täytäntöönpanokelpoisiksi.

8. Muut tiedot

OM 11/482/2004

EU/2004/1654

14.3 ASIAKIRJOJEN TIEDOKSIANTOA KOSKEVAN ASETUKSEN MUUTOS, EHDOTUS EU:N ASETUKSEKSI

1. Tavoite ja tehtävä

Asetusehdotuksen tavoitteena on parantaa ja nopeuttaa oikeudenkäynti- ja muiden asiakirjojen toimittamista ja tiedoksiantamista siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa jäsenvaltioiden välillä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2005) 305 lopullinen

U 46/2005 vp

3. Keskeinen sisältö

Asetuksessa otettaisiin käyttöön määräaika tiedoksiannon tapahtumiselle. Tiedoksiannosta kieltäytymiseen liittyvästä menettelystä ja oikeusvaikutuksista säädettäisiin nykyistä tarkemmin. Lisäksi ehdotuksessa on useita muita lähinnä teknisiä muutosehdotuksia.

4. Organisointi

Suomen edustajat

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

Kemppainen, Outi, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7576

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Neuvottelut asetusehdotuksesta aloitettiin lokakuussa 2005. Asetus on annettu 13.11.2007 ja se tulee kokonaisuudessaan sovellettavaksi 13.11.2008 alkaen.

7. Vaikutukset

Asetusehdotukseen sisältyvät muutokset ovat varsin vähäisiä, mutta ne tukevat voimassa olevan tiedoksiantoasetuksen käytännön toimivuutta.

8. Muut tiedot

OM 2/482/2006

EU/2005/1185

14.4 EU:N JA ISLANNIN SEKÄ NORJAN VÄLINEN RIKOSOIKEUSAPUSOPIMUS EUROOPAN UNIONIN JA ISLANNIN TASAVALLAN SEKÄ NORJAN KUNINGASKUNNAN VÄLINEN SOPIMUS TIETTYJEN KESKINÄISESTÄ OIKEUSAVUSTA RIKOSASIOISSA EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ 29 PÄIVÄNÄ TOUKOKUUTA 2000 TEHDYN YLEISSOPIMUKSEN JA SIIHEN VUONNA 2001 LIITETYN PÖYTÄKIRJAN SOVELTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on saattaa voimaan EU:n ja Islannin sekä Norjan välillä tehdyn oikeusapusopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Allekirjoitettu sopimus EUVL L 26, 29.1.2004

HE 14/2007 vp

EV 37/2007 vp

L 1050-1051/2007

3. Keskeinen sisältö

Valtioneuvosto on hyväksynyt 22.11.2007 sopimuksen ja vahvistanut lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (1050/2007) sekä lain vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa rikosasioissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta (1051/2007). Tarkoituksena on, että lait tulisivat voimaan samanaikaisesti kun sopimus tulee kansainvälisesti voimaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Innanen, Tanja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7675

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Sopimuksen kansainvälinen voimaantulo edellyttää kaikkien jäsenvaltioiden kansallisten hyväksymismenettelyjen loppuunsaattamista. Kaikki jäsenvaltiot eivät ole vielä saattaneet menettelyjään loppuun.

7. Vaikutukset

Voimaansaattettava sopimus tehostaa EU:n jäsenvaltioiden sekä Norjan ja Islannin välistä yhteistyötä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

8. Muut tiedot

OM 22/481/2005

14.5 MENETTÄMISSEURAAMUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO EU:SSA

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 4.11.2005 työryhmän valmistelemaan ns. konfiskaatiopuitepäätöksen (ja sakkopuitepäätöksen) edellyttämiä täytäntöönpanotoimia ja kansallisia lainmuutoksia. Täytäntöönpanotoimien lähtökohtana on puitepäätöksen täytäntöönpano sekamuotoisella lailla valtiosopimusten tapaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tanskan kuningaskunnan ehdotus puitepäätökseksi (EYVL C 184, 2.8.2002, s. 8),

U 52/2002 vp,

LaVL 20/2002 vp,

Neuvoston puitepäätös 2006/783/YOS, (EUVL L 328, 24.11.2006, s. 59)

Työryhmän asettamispäätös 4.11.2005 (OM 25/481/2005, OM054:00/2005)

Työryhmän mietintö, Sakko- ja konfiskaatiopuitepäätösten täytäntöönpano (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:11)

HE 47/2007 vp

PeVL 23/2007 vp

3. Keskeinen sisältö

Konfiskaatiopuitepäätös koskee tuomioistuimen rikosasioissa määräämien menettämisseuraamusten täytäntöönpanoa toisessa EU:n jäsenvaltiossa. Puitepäätöksessä tarkoitetut päätökset tunnustetaan ilman muodollisuuksia ja pannaan täytäntöön toisessa jäsenvaltiossa samalla tavoin kuin kotimaiset päätökset. Oikeusrekisterikeskuksen tehtävänä olisi huolehtia seuraamusten täytäntöönpanosta.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Konfiskaatiopuitepäätöksen kansallisten täytäntöönpanotoimien määräaika on 24.11.2008. Hallituksen esitys (HE 47/2007 vp) on annettu eduskunnalle 27.7.2007.

7. Vaikutukset

Puitepäätöksen mukainen järjestelmä tehostaa rikosvastuun toteutumista EU:n alueella mahdollistatun menettämisseuraamusten tehokkaamman täytäntöönpanon jäsenvaltioiden välillä.

8. Muut tiedot

OM 25/481/2005

OM054:00/2005

OM 9/481/2005

14.6 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI ERÄISTÄ RIKOSOIKEUDELLISISSA MENETTELYISSÄ EUROOPAN UNIONIN ALUEELLA NOUDATETTAVISTA OIKEUKSISTA

1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksen tarkoituksena on luoda vähimmäissäännöksiä epäillyn ja syytetyn oikeuksien turvaamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä Euroopan unionin alueella.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2004) 328 lopullinen

9318/04 DROIPEN 17

U 43/2004 vp

LaVL 17/2004 vp

U-jatkokirjelmä 26.9.2005

U-jatkokirjelmä 12.6.2006

3. Keskeinen sisältö

Ehdotus sisältää vähimmäissäännöksiä epäillyn ja syytetyn oikeuksista rikosoikeudellisissa menettelyissä Euroopan unionin alueella. Ehdotus koskee epäillyn ja syytetyn oikeutta oikeudelliseen neuvontaan, oikeutta maksuttomaan tulkkaukseen ja käännöksiin sekä oikeutta saada tietoa oikeuksistaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely keskeytettiin toistaiseksi kesäkuussa 2007.

7. Vaikutukset

Ehdotus lisää jäsenvaltioiden luottamusta toistensa järjestelmiin ja siten luo paremmat edellytykset päätösten tuomioiden vastavuoroiselle tunnustamiselle.

8. Muut tiedot

OM 8/481/2005

EU/2004/1036

14.7 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI NE BIS IN IDEM -PERIAATTEEN SOVELTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Kreikan tasavalta on 13 päivänä helmikuuta 2003 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklan, 31 artiklan d alakohdan ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla tehnyt ehdotuksen puitepäätöksen tekemiseksi ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Kreikan tasavallan ehdotus puitepäätökseksi

U 2/2003 vp

LaVL 1/2003 vp

Komission vihreä kirja KOM(2005) 696 lopullinen

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätösehdotus koskee lopullisten, rikoksen tai hallinnollisen rikkomuksen johdosta, toisessa jäsenvaltiossa annettujen päätösten niin sanottua ne bis in idem -vaikutusta (oikeusvoimavaikutus), sekä toisessa jäsenvaltiossa vireillä olevan menettelyn niin sanottua lis pendens -vaikutusta (vireilläolovaikutus). Sellaisen teon johdosta, josta jo on annettu lopullinen päätös jossain jäsenvaltiossa, ei saisi enää nostaa syytettä toiseen kertaan toisessa jäsenvaltiossa. Jos useassa jäsenvaltiossa olisi samanaikaisesti vireillä samaa asiaa koskeva menettely valittaisiin vain yksi jäsenvaltio käsittelemään asiaa ja menettelyt muissa jäsenvaltioissa keskeytyisivät.

4. Organisointi

Suomen edustaja

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

5. Taustatietoja

Ehdotus perustuu Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyssä Eurooppa-neuvostossa hyväksytyihin puheenjohtajan päätelmiin, neuvoston 29 päivänä marraskuuta 2000 Tampereen päätelmien mukaisesti hyväksymään toimenpideohjelmaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi rikosasioissa sekä neuvoston ja komission 3 päivänä joulukuuta 1998 hyväksymään niin sanottuun Wienin toimintasuunnitelmaan parhaista tavoista panna täytäntöön Amsterdamin sopimuksen määräykset vapautteen turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely päätettiin keskeyttää toistaiseksi heinäkuussa 2004.

7. Vaikutukset

Hankkeen päätarkoituksena on vähentää positiivisia toimivaltaristiriitoja EU:n jäsenvaltioiden kesken.

8. Muut tiedot

EU/2003/0252

OM 11/481/2005

14.8 EHDOTUS NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖKSEKSI TUOMIOIDEN HUOMIOON OTTAMISESTA EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ UUDESSA RIKOSPROSESSISSA

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäätösehdotuksen alkuperäisenä tavoitteena oli saavuttaa rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi joulukuussa 2000 laaditun toimenpideohjelman (EYVL C 12, 15.1.2001, s. 10) toimenpiteessä nro 2 asetetut tavoitteet ja määrittää edellytykset, joiden täytyessä toisessa jäsenvaltiossa annettu tuomio otetaan huomioon uudessa eritoteutuksen perusteella käynnistetyssä oikeudenkäynnissä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

15959/06 COPEN 122

U 25/2005 vp

LaVL 17/2005 vp ja 18/2006 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätöksen mukaan jäsenvaltioiden tehtävänä on toimia niin, että muiden jäsenvaltioiden antamat tuomiot voidaan rinnastaa kansallisiin tuomioihin ja liittää niihin samat vaikutukset kuin kotimaisiin tuomioihin. Aiemmin annettujen tuomioiden vaikutuksia ei jäsenvaltioiden välillä yhdenmukaisteta, vaan vaikutukset kuuluvat edelleen kansallisen lainsäädännön soveltamisalaan. Huomiioon ottaminen tapahtuu kansallisen lainsäädännön mukaisesti.

4. Organisointi

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Puitepäätösehdotus on jatkoa komission 25 päivänä tammikuuta 2005 antamalle valkoiselle kirjalle rikostuomioita koskevasta tietojenvaihdosta ja tuomioiden vaikutuksesta Euroopan unionin alueella (KOM(2005) 10 lopullinen). Valkoinen kirja on saatettu eduskunnan tietoon kirjeellä E 17/2005 vp. Valkoisen kirjan mukaan toisen jäsenvaltion tuomiot otetaan vain rajoitetusti huomioon. Se, että yhdessä jäsenvaltiossa annettua tuomiota ei pystytä ottamaan vastaavalla tavalla huomioon toisessa jäsenvaltiossa, rikkoo vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta ja asettaa Euroopan unionin kansalliset eriarvoiseen asemaan uusissa oikeudenkäynneissä riippuen siitä, missä ensimmäiset oikeudenkäynnit käytiin. Tämän vuoksi komissio katsoi, että kyseisessä asiassa tarvitaan unionin lainsäädäntötoimia. Puitepäätösehdotus saatettiin eduskunnan tietoon kirjelmällä U 25/2005 vp.

6. Aikataulu

Oikeus- ja sisäasioiden neuvosto on saavuttanut yhteisymmärryksen puitepäätöksen tekstistä 4.12.2006. Puitepäätöstä ei ole vielä lopullisesti hyväksytty, minkä vuoksi tarvittavien lainsäädäntömuutosten aikataulu on vielä avoin.

7. Vaikutukset

Puitepäätösehdotuksella edistetään rikoksesta uudelleen tuomittavien henkilöiden yhdenvertaista kohtelua rangaistuksen määräämisessä Euroopan unionin alueella. Tekijän rikoshistoria otetaan paremmin huomioon rangaistuksen määräämisessä. Suomen lainsäädännöstä poistetaan kiellot ottaa huomioon ulkomaisia tuomioita yhteisen rangaistuksen määräämisessä.

8. Muut tiedot

OM 18/481/2005

14.9 KESKINÄISTÄ OIKEUSAPUA RIKOSASIOISSA KOSKEVAN EUROOPPALAISEN YLEISSOPIMUKSEN TOINEN LISÄPÖYTÄKIRJA

1. Tavoite ja tehtävät

Euroopan neuvostossa on 8 päivänä marraskuuta 2001 hyväksytty eurooppalaisen rikosoikeusapu-sopimuksen toinen lisäpöytäkirja. Suomi allekirjoitti pöytäkirjan EN:n oikeusministerikokouksessa 9.10.2003.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Pöytäkirja sisältää määräyksiä muun muassa oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiannosta postitse, todistajien kuulemisesta video- tai puhelinkokouksen avulla sekä rajat ylittävistä tutkintamenetelmistä kuten rajan yli tapahtuvasta tarkkailusta ja peitetoiminnasta.

4. Organisointi

Valmistelija

Innanen, Tanja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7675

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esityksen valmistumisen aikataulusta ei vielä ole päätetty.

7. Vaikutukset

Voimaansaattettava pöytäkirja tehostaa sen osapuolina olevien valtioiden välistä yhteistyötä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

8. Muut tiedot

OM 9/84/2005

14.10 POHJOISMAIDEN VÄLINEN SOPIMUS RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVASTA LUOVUTTAMISESTA (POHJOISMAINEN PIDÄTYSMÄÄRÄYS)

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on saattaa Pohjoismaiden 15 päivänä joulukuuta 2005 Kööpenhaminassa tekemän sopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Pohjoismaiden välillä (Pohjoismainen pidätysmääräys) lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset kansallisesti voimaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Pohjoismainen luovuttamistyöryhmän mietintö 24.1.2007 (Oikeusministeriö, työryhmämietintö 2006:22)

Lausuntotiivistelmä 20.4.2007 (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2007:8)

HE 51/2007 vp

LaVM 8/2007

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

5. Taustatietoja

Uusi pohjoismaiseen sopimukseen perustuva rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva kansallinen lainsäädäntö on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008 (L 1383-1387/2007). Sopimuksen voimaansaattamislaki (1382/2007) saatetaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella

samana ajankohtana kuin pohjoismainen sopimus tulee voimaan. Tämä edellyttää, että kaikki Pohjoismaat ovat hyväksyneet sopimuksen.

6. Aikataulu

Sopimus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun kaikki Pohjoismaat ovat sitoutuneet sopimukseen. Tanska on hyväksynyt sopimuksen vuonna 2007. Islannin, Norjan tai Ruotsin hyväksymisaikataulusta ei ole tarkempaa tietoa.

7. Vaikutukset

Voimaansaattettava sopimus tehostaa Suomen ja muiden Pohjoismaiden välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa. Koska jatkossa pohjoismaiden välillä sovellettaisiin yksinomaan pohjoismaisen sopimuksen mukaista menettelyä, sen voimaantulo selkiyttää yhteistyötä niiden Pohjoismaiden välillä, jotka ovat myös EU:n jäsenvaltioita.

8. Muut tiedot

OM 25/83/2005

OM 10/41/2006

14.11 SOPIMUKSET EU:N JA USA:N VÄLILLÄ RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVASTA LUOVUTTAMISESTA JA KESKINÄISESTÄ OIKEUSAVUSTA RIKOSASIOISSA

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on hyväksyä ja saattaa voimaan EU:n ja USA:n välillä kesäkuussa 2003 allekirjoitetut sopimukset rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa sekä niihin liittyvät Suomen ja USA:n välillä tehdyt, joulukuussa 2004 allekirjoitetut kahdenväliset sopimukset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

HE 86/2005

EUVL L181, 19.7.2003

E 30/2002 vp

HE 86/2005 vp

EV 126/2007 vp

3. Keskeinen sisältö

Sopimusten tarkoituksena on kehittää rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista sekä keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevaa yhteistyötä EU:n jäsenvaltioiden ja USA:n välillä. EU-USA -sopimusten EU-oikeudellinen oikeusperusta on unionisopimuksen (SEU) 24 artikla. Suomi on tehnyt SEU 24 artiklan 5 kohdassa tarkoitettun ilmoituksen, jonka mukaan sopimukset eivät sido sitä, ennen kuin se on saattanut loppuun valtiosääntönsä edellyttämät menettelyt. Koska sopimukset sisältävät lainsäädännön alaan kuuluvia määräyksiä, eduskunnan on hyväksyttävä ne perustuslain 94 §:n mukaisesti.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Huhtikuussa 2002 EU:n neuvosto valtuutti SEU 24 ja 38 artiklan nojalla puheenjohtajavaltion käymään neuvotteluja EU:n ja USA:n välillä tehtävistä luovuttamis- ja oikeusapusopimuksista. Sopimukset allekirjoitettiin 25.6.2003. Allekirjoittamisen jälkeen kunkin jäsenvaltion ja USA:n kanssa tullaan vielä neuvottelemaan kahdenväliset asiakirjat sopimusten soveltamisesta. Suomen osalta kahdenväliset neuvottelut on saatettu loppuun ja sopimukset allekirjoitettu joulukuussa 2004.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle kesäkuussa 2005. Eduskunta on hyväksynyt voimaansaattamislait (EV 126/2007) ja ne on vahvistettu 11.1.2008.

Sopimusten voimaantulo edellyttää, että jäsenvaltiot ovat saattaneet päätökseen kahdenvälisiä sopimuksia koskevat neuvottelut USA:n kanssa ja ilmoittaneet saattaneensa päätökseen valtion sisäiset menettelyt sopimusten hyväksymiseksi. Tämä prosessi on vielä eräissä jäsenvaltioissa kesken. Neuvosto päättää sopimusten lopullisesta hyväksymisestä erikseen annettavalla säädöksellä. Siitä on informoitu eduskuntaa U-kirjelmällä perustuslakivaliokunnan edellyttämällä tavalla (PeVL 5/2007 vp)

7. Vaikutukset

Sopimukset helpottavat rikosoikeudellista yhteistyötä EU:n jäsenvaltioiden ja USA:n välillä.

8. Muut tiedot

OM 23/41/2003

OM024:00/2003

14.12 SUOMEN JA HONGKONGIN VÄLILLÄ TOUKOKUUN 5 PÄIVÄNÄ 2005 ALLEKIRJOITETTU RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVAA LUOVUTTAMISTA KOSKEVA SOPIMUS SEKÄ LOKAKUUN 4 PÄIVÄNÄ 2007 ALLEKIRJOITETTU KANSAINVÄLISTÄ RIKOSOIKEUSAPUA KOSKEVA SOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

Suomen tasavallan hallitus ja Kiinan kansantasavallan Hongkongin erityishallintoalueen hallitus ovat allekirjoittaneet toukokuun 20 päivänä 2005 sopimuksen, joka koskee rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista sekä lokakuun 4 päivänä 2007 sopimuksen, joka koskee kansainvälistä rikosoikeusapua.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

20.5.2005 allekirjoitettu sopimus

4.10.2007 allekirjoitettu sopimus

3. Keskeinen sisältö

Luovuttamissopimus velvoittaa luovuttamaan rikoksesta, josta molempien sopimusosapuolten lainsäädännön mukaan saattaa seurata vähintään yhden vuoden vankeusrangaistus ja joka sisältyy sopimuksessa olevaan rikostyyppiluetteloon. Luovuttamisesta kieltäytymisen perusteena on muun ohella se, että luovutettavaksi pyydetään pyynnön vastaanottaneen valtion kansalaista. Luovuttaa ei myöskään saa, jos pyynnössä tarkoitettua rikoksesta on säädetty seuraamukseksi kuolemanrangaistus. Sopimus sisältää myös muita kieltäytymisperusteita, luovuttamismenettelyä ja erityissäntöä sekä edelleen luovuttamista koskevia määräyksiä.

Kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva sopimus sisältää valtioiden välistä oikeusapua helpottavia määräyksiä.

4. Organisointi

Valmistelija

Innanen, Tanja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7675

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitysten aikataulusta ei vielä ole päätetty.

7. Vaikutukset

Voimaansaattettavat sopimukset tehostavat Suomen ja Hongkongin välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa sekä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

8. Muut tiedot

OM 1/814/2004

14.13 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI EUROOPPALAISESTA TODISTEIDEN LUOVUTTAMISMÄÄRÄYKSESTÄ ESINEIDEN, ASIAKIRJOJEN JA TIETOJEN HANKKIMISEKSI RIKOSOIKEUDENKÄYNTEJÄ VARTEN

1. Tavoite ja tehtävät

Euroopan yhteisöjen komissio on 14 päivänä marraskuuta 2003 tehnyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan sekä 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla ehdotuksen puitepäätöksen tekemiseksi eurooppalaisesta todisteiden luovuttamismääräyksestä esineiden, asiakirjojen ja tietojen hankkimiseksi rikosoikeudenkäyntejä varten.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission ehdotus neuvoston puitepäätökseksi eurooppalaisesta todisteiden luovuttamismääräyksestä esineiden, asiakirjojen ja tietojen hankkimiseksi rikosoikeudenkäyntejä varten KOM(2003) 688 lopullinen

U 4/2004 vp

LaVL 8/2004 vp

13076/07 COPEN 132

3. Keskeinen sisältö

Neuvoston puitepäätöstä sovelletaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta eurooppalaiseen todisteiden luovuttamismääräykseen esineiden, asiakirjojen ja tietojen hankkimiseksi rikosoikeudenkäyntejä varten. Tarkoituksena on nopeuttaa ja tehostaa todisteiden hankkimiseen liittyvää oikeudellista yhteistyötä rikosasioissa.

4. Organisointi

Valmistelijat

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

Mikkola, Sanna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

5. Taustatietoja

Hanke on osa Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmiin pohjautuvan vastavuoroisen tunnustamisen toimenpideohjelman. Puitepäättös mainitaan myös marraskuussa 2004 hyväksytyssä Haagin ohjelmassa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittamiseksi Euroopan unionissa.

6. Aikataulu

Puitepäättösehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä alkoi kesäkuussa 2004. Puitepäättöksestä saavutettiin poliittinen yhteisymmärrys oikeus- ja sisäasiainneuvostossa 1. - 2.6.2006. Puitepäättökseen johdanto-osasta ("resitaalit") ja siihen liitettävästä lomakkeesta on päästy yhteisymmärrykseen. Tanskan ja Ruotsin parlamenttivarauksien vuoksi puitepäättöstä ei ole vielä hyväksytty lopullisesti.

7. Vaikutukset

Puitepäättös voi nopeuttaa rikosasioita käsittelevien oikeusviranomaisten yhteistyötä todisteiden hankkimiseksi ja siten tehostaa rikosvastuun toteuttamista. Puitepäättös edellyttää, että Suomesta lähetettäviin oikeusapupyyntöihin hankitaan syyttäjän vahvistus. Vahvistus on hankittava aina, kun pyynnön täyttäminen edellyttää pakkokeinon käyttämistä ja asianomaisen valtion sitä edellyttäessä, myös muulloin.

8. Muut tiedot

OM 12/481/2005

EU/2003/1363

14.14 RIKOSREKISTERITIE TOJEN SÄHKÖINEN SÄILYTYS- JA VAIHTOJÄRJESTELMÄ EU:SSA

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäättösehdotuksella rikosrekisteritietojen vaihdon järjestämisestä ja sisällöstä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä perustettaisiin rikosrekisteritietojen sähköinen säilytys- ja vaihtojärjestelmä EU:n alueella.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 690 lopullinen

U 27/2006 vp

LaVL 17/2006 vp, LaVL 6/2007 vp

14212/07 COPEN 143

3. Keskeinen sisältö

Tiedot eri jäsenvaltioissa annetuista rikostuomioista koottaisiin sen jäsenvaltion rikosrekisterinpitäjälle, jonka kansalainen tuomittu on. Tuomitun kansalaisuusjäsenvaltion olisi säilytettävä sen kansalaiselle toisessa jäsenvaltiossa annetun tämän toisen jäsenvaltion rikosrekisteriin merkittävän rikostuomion tiedot ja vastattava tuomitun rikosrekisteritietoja koskeviin tiedusteluihin toisista jäsenvaltioista. Tuomitun kansalaisuusjäsenvaltion olisi säilytettävä tietojen vaihtoa varten toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion tiedot, vaikka niitä ei merkittäisi kansalliseen rikosrekisteriin. Tarkoituksena on myös luoda sähköinen rikosrekisteritietojen vaihtojärjestelmä.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Rikostuomioita koskevien tietojen vaihdannan laadun parantaminen katsottiin tärkeäksi Haagin ohjelmassa 4. ja 5. marraskuuta 2004. Puitepääätösehdotus on yhdessä tuomioiden huomioon ottamista jäsenvaltioiden välillä koskevan puitepääätösehdotuksen (KOM(2005)91 lopullinen) kanssa jatkoa komission 25 päivänä tammikuuta 2005 antamalle valkoiselle kirjalle rikostuomioita koskevasta tietojenvaihdosta ja tuomioiden vaikutuksesta Euroopan unionin alueella (KOM(2005)10 lopullinen).

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely on alkanut neuvoston työryhmässä maaliskuussa 2006. Puitepääätöksen sisällöstä hyväksyttiin yleinen lähestymistapa ("general approach"). kesäkuussa 2007. Osalla jäsenvaltioita on vielä parlamentaarinen tarkasteluvarauma puitepääätökseen.

7. Vaikutukset

Tietojenvaihtoon EU-valtioiden välillä tähtäävistä, uusista rekisteröintivelvoitteista sekä sähköisen tietojenvaihtojärjestelmän perustamisesta tulee aiheutumaan taloudellisia vaikutuksia. Suomessa kansallisen rikosrekisterin yhteyteen tultaisiin perustamaan erillinen rekisteri puitepääätöksen tarkoituksia varten. Tässä vaiheessa ei kuitenkaan voida tarkemmin arvioida kustannusten määrää tai niiden jakautumista Suomen valtion ja komission välillä.

Tehostamalla rikosrekisteritietojen vaihtoa EU:n jäsenvaltioiden välillä puitepääätös parantaisi edellytyksiä ottaa muissa EU-valtioissa annetut tuomiot huomioon rikosoikeudenkäynnissä. Sitä kautta rikosvastuu voisi toteutua nykyistä yhtenäisemmin EU:n alueella, koska uudessa oikeudenkäynnissä syytetyn henkilön rikostausta olisi selvitetävää riippumatta siitä, missä jäsenvaltiossa henkilö on aikaisemmin syyllistynyt rikoksiin.

8. Muut tiedot

OM 4/481/2006

14.15 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI TUOMITTUJEN SIIRTÄMISESTÄ EU:N JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on tehostaa rikostuomioiden täytäntöönpanoon liittyvää yhteistyötä siten, että yhdessä EU:n jäsenvaltiossa vankeusrangaistukseen tuomittu henkilö voitaisiin nykyistä helpommin siirtää suorittamaan rangaistus siihen valtioon, jonka kansalainen hän on ja jossa hän asuu.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

E 142/2004 vp

U 10 /2005 vp

LaVL 8/2005

Ehdotus neuvoston puitepääätökseksi eurooppalaisesta täytäntöönpanomääräyksestä ja tuomittujen siirtämisestä EU:n jäsenvaltioiden välillä 5597/05 COPEN 13

15831/05 COPEN 198

16754/07 COPEN 187

3. Keskeinen sisältö

Puitepääätösluonnos sisältää määräykset siitä, millä edellytyksin yhdessä jäsenvaltiossa tuomittu vankeusrangaistus voidaan siirtää täytäntöönpantavaksi siihen jäsenvaltioon, jonka kansalainen tuomittu on ja jossa hän asuu (täytäntöönpanovaltio). Pääsääntöisesti siirtäminen ei edellytä tuomi-

tun suostumusta. Täytäntöönpanovaltiolla on velvollisuus suostua siirtoon, jollei tapaukseen voida soveltaa jotakin puitepäättösluonnoksessa luetelluista kieltäytymisperusteista. Puitepäättösluonnoksessa on myös määrääjat siirtämiselle.

4. Organisointi

Valmistelijat

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

Mikkola, Sanna, EU-lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

5. Taustatietoja

Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmien mukaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteesta olisi tultava unionin oikeudellisen yhteistyön kulmakivi sekä yksityis- että rikosoikeudellisissa asioissa. Vastavuoroisen periaatteen ulottaminen vankeusrangaistuksiin mainitaan marraskuussa 2004 hyväksytyssä Haagin ohjelmassa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittamiseksi Euroopan unionissa.

Puitepäättösehdotus sisältyy osana Haagin ohjelmassa lueteltuihin toimenpiteisiin. Ehdotuksen on valmistellut Itävalta. Ruotsi ja Suomi ovat liittyneet ehdotukseen aloitteentekijöinä.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely aloitettiin neuvoston työryhmässä kesäkuussa 2005. Puitepäätöksestä saavutettiin yleinen lähestymistapa ("general approach") helmikuussa 2007 pidetyssä oikeus- ja sisäasiain neuvostossa. Puitepäätöksen johdanto-osasto ("resitaalit") ja siihen liitettävästä lomakkeesta on päästy yhteisymmärrykseen. Tanskan, Ruotsin, Irlannin ja Alankomaiden parlamenttivaraumien vuoksi puitepäätöstä ei ole vielä hyväksytty lopullisesti.

7. Vaikutukset

Puitepäätös helpottaa ja nopeuttaa mahdollisuutta siirtää vankeusrangaistuksen täytäntöönpanoa tuomitun kansalaisuus- ja asuinvaltioon. Sitä kautta edistetään tuomitun henkilön mahdollisuuksia sopeutua yhteiskuntaan vapautumisensa jälkeen.

8. Muut tiedot

OM 15/481/2005

14.16 RIKOSPERUSTEISTEN, TAHDOSTA RIIPPUMATTOMIEN HOITOSEURAAMUSTEN KANSAINVÄLISTÄ TÄYTÄNTÖÖNPANOA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus hallituksen esitykseksi rikosperusteisten, tahdosta riippumattomien hoitoseuraamusten kansainvälistä täytäntöönpanoa koskevaksi lainsäädännöksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 29.1.2007

Työryhmämietintö 2007:13

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä oli luoda lainsäädännölliset puitteet laaja-alaiselle kansainväliselle yhteistyölle rikosperusteisten hoitoseuraamusten täytäntöönpanemiseksi siten, että yhteistyö olisi mahdollista

Suomen ja muiden pohjoismaiden välillä sekä myös suhteessa muihin EU-maihin ja EU:n ulkopuolisiin valtioihin.

Työryhmän tuli laatia ehdotukset lainsäädännöksi sekä niitä tilanteita varten, joissa vieraassa valtiossa määrättyä hoitoseuraamusta pyydetään täytäntöönpantavaksi Suomessa että niitä tapauksia varten, joissa Suomessa määrätyn hoitoseuraamuksen täytäntöönpanoa esitettäisiin siirrettäväksi vieraaseen valtioon. Aineellisten säännösten lisäksi työryhmän oli pohdittava sitä, miten oikeusviranomaisten ja terveydenhuollon oikeusturvakeskuksen roolit menettelyllisesti yhteensovitetaan sekä silloin, kun Suomeen toimitetaan pyyntö täytäntöönpanna vieraassa valtiossa määrätty hoitoseuraamus että silloin kun Suomesta lähetetään täytäntöönpanopyyntö vieraaseen valtioon.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7705

Mikkola, Sanna, lainsäädäntösihteerä, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7709

5. Taustatietoja

Suomessa ei tällä hetkellä ole voimassa olevaa kansallista lainsäädäntöä, joka mahdollistaisi rikosperusteisten hoitoseuraamusten täytäntöönpanoon liittyvän kansainvälisen yhteistyön.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika oli 31.10.2007. Lausuntokierros päättyi 21.12.2007. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa kesäkuussa 2008.

7. Vaikutukset

Lainsäädännöllä voitaisiin helpottaa kansainvälistä yhteistyötä sen edistämiseksi, että psyykkisesti sairaat rikoksenteijät saisivat asianmukaista hoitoa kotivaltiossaan.

8. Muut tiedot

4/41/2007

OM012:00/2007

14.17 EUROOPPALAINEN VALVONTAMÄÄRÄYS JÄSENVALTIOIDEN VÄLISISSÄ ESITUTKINTAMENETTELYISSÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Komissio on 29 päivänä elokuuta 2006 tehnyt Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 1 kohdan a ja c alakohtien ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla ehdotuksen neuvoston puitepäätökseksi eurooppalaisesta valvontamääräyksestä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisissä esitutkintamenettelyissä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ehdotus puitepäätökseksi, KOM(2006) 468 lopullinen

U 70/2006 vp

LaVL 25/2006 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätösehdotuksen tavoitteena on mahdollistaa tutkintavankeuden vaihtoehtona olevien valvontatoimien täytäntöönpano jäsenvaltioiden välillä

4. Organisointi

Valmistelijat

Mikkola Sanna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Ehdotus perustuu mm. Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyn Eurooppa-neuvoston päätelmiin, rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemista koskevaan toimenpideohjelmaan (EYVL C, 15.1.2001, s. 10), sekä neuvoston ja komission toimintasuunnitelmaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittamiseen EU:ssa tähtäävän Haagin ohjelman toteuttamiseksi (EUVL C 198, 12..8.2005, s. 1).

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely on alkanut neuvoston työryhmässä tammikuussa 2007.

7. Vaikutukset

Ehdotuksen mukainen menettely lisää EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten yhdenvertaisuutta rikosasian tutkintavaiheessa, sillä ehdotuksella pyritään vähentämään niitä tilanteita joissa henkilö joutuisi tutkintavankeuteen vain sen vuoksi, että hänellä ei ole asuinpaikkaa asian käsittelyvaltiossa.

8. Muut tiedot

EU/2006/1311

2/481/2008

14.18 EHDOTUS EHDOLLISTEN RANGAISTUSTEN JA VAIHTOEHTOISTEN SEURAAMUSTEN TUNNUSTAMISTA JA TÄYTÄNTÖÖNPANOJA KOSKEVAKSI PUITEPÄÄTÖKSEKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Ranska ja Saksa tekivät tammikuussa 2007 ehdotuksen puitepäätökseksi, jonka tavoitteena on luoda säännökset ehdollisten rangaistusten ja vaihtoehtoisten seuraamusten täytäntöönpanon siirtämiseksi siihen EU:n jäsenvaltioon, jossa tuomittu henkilö vakinaisesti asuu.

Puitepäätös täydentää vankeusrangaistusten ja muiden vapaudenmenetyksen käsittävien seuraamusten vastavuoroista tunnustamista koskevaa puitepäätöstä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

16374/07 COPEN 180

16573/07 COPEN 183

U 2/2007 vp

LaVL 3/2007 vp

lakivaliokunnan pöytäkirja 47/2007 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätösehdotus sisältää säännökset siitä, millä edellytyksin ehdolliseen rangaistukseen tuomitun tai ehdonalaisesti vapautetun henkilön valvonta voitaisiin siirtää täytäntöönpantavaksi siihen EU:n jäsenvaltioon, jossa henkilö vakinaisesti asuu. Puitepäätösehdotus sisältää myös säännöksiä vaihtoehtoisten seuraamusten, kuten yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanosta tuomitun asuinvaltiossa.

Puitepääätösehdotuksen sisällössä on pyritty joustavuuteen, jotta puitepääätös soveltuisi järjestelmittään erilaisiin jäsenvaltioihin. Puitepääätös muun ohella mahdollistaa valvontatoimenpiteen tai vaihtoehtoisen seuraamuksen muuntamisen täytäntöönpanovaltiossa, jos seuraamus ei kestoiltaan tai laadultaan ole yhteensopiva täytäntöönpanovaltion lainsäädännön kanssa.

4. Organisointi

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 16067705

5. Taustatietoja

Puitepääätösehdotus on osa vastavuoroisen tunnustamisen hankkeita, jotka sisältyvät Tampereen Eurooppa-neuvoston päätelmiin sekä Haagin toimenpideohjelmaan.

6. Aikataulu

Puitepääätösehdotuksen käsittely on alkanut EU:n oikeus- ja sisäasiain neuvoston rikosasiain yhteistyöryhmän kokouksessa 6. - 7.2.2007. Puitepääätöksestä on saavutettu yleinen yhteisymmärrys ("general approach") joulukuussa 2007.

7. Vaikutukset

Puitepääätösehdotus voisi osaltaan edistää rikoksesta tuomitun henkilön mahdollisuuksia sopeutua yhteiskuntaan, koska ehdolliseen seuraamukseen tai ehdonalaiseen vapauteen liittyvä valvonta voitaisiin järjestää henkilön asuinvaltiossa. Voidaan arvioida, että sovellettavien tapausten määrä kuitenkin Suomen osalta tulisi olemaan melko vähäinen. Yhteistyö ehdollisesti tuomittujen ja ehdonalaisesti vapautettujen henkilöiden valvonnan siirtämisessä on ollut mahdollista pohjoismaiden välillä 1960-luvulta lähtien.

8. Muut tiedot

3/481/2008

14.19 EHDOTUS NEUVOSTON PUITEPÄÄTÖKSEKSI TERRORISMIN TORJUMISESTA TEHDYN PUITEPÄÄTÖKSEN MUUTTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepääätösehdotuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa Euroopan unionin jäsenvaltioiden terrorismia koskevaa rikoslainsäädäntöä täydentämällä vuoden 2002 puitepääätöstä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2007) 650 lopullinen

U 46/2007 vp

3. Keskeinen sisältö

Puitepääätösehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden tulisi säätää rangaistaviksi julkinen yllytys terrorismirikokseen, värväys terrorismiin ja koulutus terrorismiin.

4. Organisointi

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

5. Taustatietoja

Puitepääätöksen muuttamista koskevaa ehdotusta perustellaan sillä, että uudella tieto- ja viestintäteknologialla (esimerkiksi internet) on suuri merkitys terrorismiuhan leviämisessä. Uudet rangaistus-

säännökset mahdollistaisivat puuttumisen nimenomaan tähän ilmiöön. Pitkälti vastaavat kriminalisointivelvoitteet sisältyvät vuonna 2005 hyväksytyyn Euroopan neuvoston terrorismin ennaltaehkäisyä koskevaan yleissopimukseen. Komission ehdotuksen perusteella puitepäättös katsotaan tehokkaaksi keinoksi saattaa yleissopimuksen mukaiset kriminalisointivelvoitteet voimaan Euroopan unionin alueella, mikä edistää myös yhteistyötä jäsenvaltioiden kesken. Ehdotus liittyy lukuihin muihin unionin terrorismin vastaisiin hankkeisiin.

6. Aikataulu

Komission ehdotus on tehty 6.11.2007. Siitä on alustavasti keskusteltu Artikla 36-komiteassa sekä oikeus- ja sisäasioiden neuvostossa. Ehdotuksen perusteellisempi käsittely on tarkoitus aloittaa ensiksi mainitussa helmikuussa 2008.

7. Vaikutukset

Puitepäättöksellä yhdenmukaistettaisiin Euroopan unionin jäsenvaltioiden terrorismia koskevaa rikoslainsäädäntöä. Tällainen yhtenäistäminen voi olla omiaan myös edistämään jäsenvaltioiden yhteistyötä terrorismin torjunnassa. Ehdotus ei toteutuessaan juurikaan vaikuttaisi Suomen lainsäädäntöön, koska pitkälti vastaavat kriminalisointivelvoitteet tulevat toteutetuksi jo Euroopan neuvoston yleissopimuksen kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä alkuvuodesta 2008.

8. Muut tiedot

1/481/2008

14.20 EUROOPPALAISESTA MAKSAMISMÄÄRÄYSMENETTELYSTÄ JA VÄHÄISISTÄ VAATIMUKSISTA ANNETTujen ASETUSTEN VOIMAANTULO

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotus hallituksen esitykseksi, jolla annettaisiin täydentävät kansalliset säännökset eurooppalaisen maksamismääräysmenettelyn käyttöönotosta annettuun asetukseen (EY) N:o 1896/2006 sekä eurooppalaisesta vähäisiin vaatimuksiin sovellettavasta menettelystä annettuun asetukseen (EY) N:o 861/2007.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 17.12.2007

EUVL L 399, 30.12.2006, s.1

EUVL L 199, 31.7.2007, s. 1

3. Keskeinen sisältö

Euroopan unionin neuvosto on hyväksynyt 12 päivänä joulukuuta 2006 asetuksen eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä sekä 11 päivänä heinäkuuta 2007 asetuksen vähäisistä vaatimuksista. Asetusten soveltaminen edellyttää niitä täydentävää kansallista sääntelyä, koska asetuksissa on jätetty eräitä kysymyksiä kansallisesti ratkaistaviksi.

4. Organisointi

Työryhmä

Puheenjohtaja

Välimaa, Asko, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 1606 7700

Jäsenet

Nuotto, Antero, osaston johtaja, kärjätuomari, Helsingin kärjäoikeus

Syrjänen, Jani, asianajaja, Suomen asianajajaliitto

Töyrylä, Hannu, johtava kihlakunnanvouti, Vantaan kihlakunnanviraston ulosotto-osasto
 Kemppainen, Outi, hallitussihteeri, oikeusministeriö
 Innanen, Tanja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7675

Tanja Innanen toimii myös työryhmän sihteerinä.

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Eurooppalaisesta maksamismääräysmenettelystä annetun asetuksen soveltaminen aloitetaan 12.12.2008 ja vähäisistä vaatimuksista annettua asetuksen soveltaminen aloitetaan 1.1.2009.

7. Vaikutukset

Asetusten tavoitteena on rajat ylittävissä tilanteissa parantaa mahdollisuuksia periä riidattomia saatavia sekä oikeuden saatavuutta määrältään vähäisissä asioissa.

8. Muut tiedot

OM 31/41/2007

OM045:00/2007

14.21 EUROOPAN UNIONIN SEKÄ ISLANNIN JA NORJAN VÄLISTÄ LUOVUTTAMISMENETTELYÄ KOSKEVAN SOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on laatia luonnos hallituksen esitykseksi Euroopan unionin sekä Islannin ja Norjan välistä luovuttamismenettelyä koskevan sopimuksen kansallisesta voimaansaattamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

EUVL L 292/2, 21.10.2006, s. 1

3. Keskeinen sisältö

Sopimuksen tarkoituksena on helpottaa ja tehostaa EU:n jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa.

4. Organisointi

Valmistelija

Innanen, Tanja, lainsäädäntöneuvos, puh. 1606 7675

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Valmistelun aikataulua ei ole vielä päätetty.

7. Vaikutukset

Suomen sekä Islannin ja Norjan välillä tultaisiin sopimuksen voimaantulosta huolimatta sovelta-
 maan 21.12.2007 voimaantullutta lakia rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa Suomen ja
 muiden Pohjoismaiden välillä (1383/2007).

8. Muut tiedot

3/891/2008